ПРОГРАМА ЗАУПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ОБЩИНА РИЛА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

(Приета с Решение № 151/28.11.2024г. на Общински съвет,Община Рила)

Настоящата програма има за цел отразяване на актуалното състояние и планиране на дейностите с отпадъците на територията на община РИЛА, в съответствие с нормативните изисквания. Разработването й се базира на наличните данни и резултати от проведени проучвания на системите за управление на различните потоци отпадъци и анализ на възможностите за финансиране на дейностите, свързани с отпадъците. На база на събраните данни са направени предложения и прогнози за развитие на инфраструктурата и практиките за управление на отпадъците в общината за 7 години.

Общинската програма за управление на отпадъците се разработва в съответствие с нормативните изисквания на чл. 52 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО), във връзка с чл.15, ал.1, т.3, чл.57 и чл.59 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Програмата за управление на отпадъците е секторна програма и е неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда на община РИЛА.

Програмата за управление на отпадъците на територията на община РИЛА 2021-2028 г. е разработена за период, който съвпада с действието на Националния план за управление на отпадъците (НПУО 2021-2028 г.) и при необходимост ще бъде актуализирана промяна във фактическите или нормативни условия.

Националният план е съобразен с изискванията на Директива 2008/98/ЕО за отпадъците, като са отчетени общите принципи за опазване на околната среда като предпазни мерки и устойчивост, техническа осъществимост и икономическа приложимост, опазване на ресурсите, както и въздействие върху човешкото здраве, икономиката и обществото. Крайният срок на програмата съвпада с периода на програмиране и ползване на европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2021-2028 г.

Приоритет „Отпадъци“ на Оперативна програма „Околна среда” за периода 2021-2028 г. е насочен към специфична цел „Насърчаване на прехода към кръгова икономика“ и ще се финансират мерки, чрез които отпадъците ще се подготвят за повторна употреба и поправка, ще се рециклират или генерирането им ще бъде предотвратено, както и дейности, свързани с осведомеността на населението и промяна в нагласите му.

Програмата за управление на отпадъците е един от най-важните инструменти за прилагане на законодателството за отпадъците на местно ниво. Тя отразява актуалното състояние и планира мерките и дейностите с отпадъците на територията на община РИЛА, в съответствие с действащите нормативни изисквания. Разработването й се базира на наличните данни, резултатите от проведени проучвания на системите за управление на отпадъците в общината, както и на анализ на възможностите за финансиране на планираните дейности. Въз основа на събраните данни са направени предложения и прогнози за развитие на инфраструктурата, системите и практиките за управление на отпадъците в общината.

ПРОГРАМА ЗАУПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ОБЩИНА РИЛА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 г.

В приетия Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г. са посочени следните цели:

- **Генералната стратегическа цел на страната в сферата на управление на отпадъците е: Общество и бизнес, които подобряват прилагането на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и нива;**

Ключов елемент на програмата е спазването на йерархията за третиране на отпадъците:

- Предотвратяване образуването на отпадъци;
- Рециклиране, повторна употреба или извличане на вторични суровини и енергия;
- Екологосъобразно обезвреждане чрез депониране или изгаряне на тези отпадъци, за които е невъзможно да бъдат предотвратени и/или оползотворени.

Формулирани са три стратегически цели, гарантиращи постигане на генералната цел на Плана:

► Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване

► Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци

► Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци

Настоящата Програма е насочена към подобряване на организацията за управление и намаляване количеството на образуваните отпадъци в община РИЛАи създава необходимите предпоставки за успешна реализация на планираните мерки и дейности.

Община РИЛА е член на „Регионално сдружение за управление на отпадъците – Благоевград" /РСУО/. В сдружението участват още общините: Благоевград, Бобошево, Кочериново и Симитли. Всички членове на РСУО са задължени да постигнат общи цели за рециклиране и общи изисквания по отношение на екологосъобразното обезвреждане на отпадъците.

Основната цел на програмата е да се определят необходимите мерки за изграждане на интегрирана система за управление на отпадъците в община РИЛАкато елемент на интегрираната Регионална система за управление на отпадъците в регион Благоевград.

От изпълнението на програмата се очаква да бъдат постигнати следните **резултати**:

- Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване;
- Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци, чрез създаване на условия за изграждане на мрежа от съоръжения за третиране на цялото количество генерирани отпадъци, което да намали риска за населението и околната среда;

- Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда;
- Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците.

При разработването на Програмата са отразени промените в нормативната уредба и фактическите условия, породени от стремежа на Общинска администрация – РИЛА за постигане на устойчиво управление на отпадъците.

Програмата за управление на отпадъците е разработена под ръководството на кмета на община Рила. След проведените процедури на обществени консултации и процедура за преценка на необходимостта от екологична оценка по реда на ЗООС, Програмата за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. на община Рила е приета с Решение № 151 от 28.11.2024г. на Общинския съвет (ще се добави след приемането на Програмата).

1. Обхват на програмата

Програмата обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на Общините и компетенции на Кмета, съгласно разпоредбите на Закона за управление на отпадъците (ЗУО), Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и техните подзаконовите нормативни актове.

Обхватът и съдържанието на Програмата са в съответствие и с Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците утвърдени със Заповед № РД-883/23.09.2021 г. на Министъра на околната среда и водите.

В обхвата на настоящата Програма попадат дейностите, свързани с формираните на територията на община РИЛА отпадъци, изведени и приоритизирани на база идентифицираните проблеми, които общинското ръководство трябва да реши, за да се постигне екологосъобразното им управление.

Програмата разглежда процесите от образуването на отпадъците до тяхното крайно обезвреждане, а именно:

- видът на отпадъците и тяхното образуване;
- количества и характеристика на отпадъците;
- начин на събирането и използвани съдове;
- транспортиране и използвана техника;
- рециклиране и оползотворяване;
- обезвреждане на отпадъците.

Програмата е отворен документ, който може да бъде допълван и актуализиран при:

- промяна на нормативната уредба;
- промяна на фактическата обстановка;
- по препоръка на компетентните органи;
- при конкретизация на инвестиционните проекти.

1.1.Етапи при разработване на общинската програма за управление на отпадъците

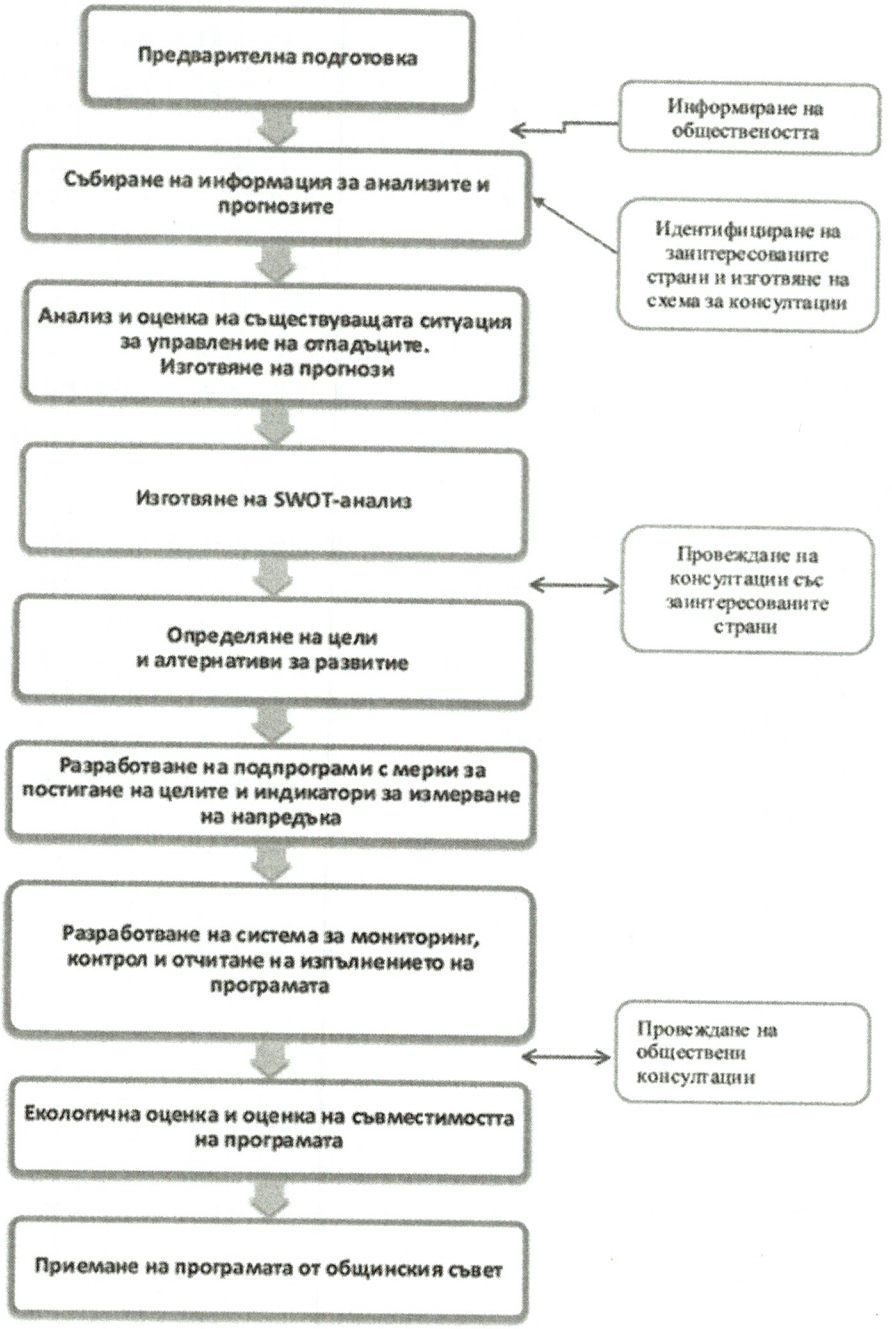

2. Принципи и действащо законодателство

При определянето и приоритизирането на мерките, заложени в Програмата, се спазват основните принципи за управление на отпадъците, залегнали в общата европейска и национална политика в тази област, както и основните принципи, на които се основава Националния план за управление на отпадъците.

- *„Устойчиво развитие"* - използване на природите ресурси по начин, който не ограничава възможността да бъдат използвани от бъдещите поколения.
- *„Предотвратяване"* - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.
- *„Превантивност"* – проблемите с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап за предотвратяване на замърсяването.
- *„Йерархия на управлението на отпадъците"* - описва предпочитаната последователност на операциите и дейностите с отпадъците в йерархичен ред - предотвратяване; рециклиране, повторна употреба и екологосъобразно обезвреждане.
- *„Разширена отговорност на производителя"* и *„Замърсителят плаща"* – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.
- *„Интегрирано управление на отпадъците"* - комплекс от законодателна, институционална и технологична дейност, целяща предотвратяване образуването на отпадъци или тяхното редуциране чрез рационално оползотворяване изразяващо се в повторната им употреба и увеличаването на рециклирането им.
- *„Близост" и „Самодостатъчност"* – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване.
- *„Участие на обществеността"* – заинтересованите страни, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на плановете за управление на отпадъците и имат достъп до тях след одобрението им.

Мерките в настоящата програма ще се изпълняват в съответствие с Националния план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. и Стратегия и план за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 – 2027 г.(проект).

Мерките в настоящата програма са в съответствие с изискванията на действащото законодателство и изпълнението им следва да се съобрази със следните нормативни актове:

- ❖ Закон за управление на отпадъците;
- ❖ Закон за опазване на околната среда;
- ❖ Закон за устройство на територията;
- ❖ Закон за местните данъци и такси;

- Закон за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане;
- Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. (изм. и доп. ДВ. бр.82 от 1 Октомври 2021г.) за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините.;
- Наредба № 2 от 23.07.2014 г. (изм. и доп. ДВ. бр.86 от 6 Октомври 2020г.) за класификацията на отпадъците. Наредбата въвежда европейската класификация на отпадъците, задължителна за прилагане и от общините.
- Наредба № 4 от 5.04.2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.101 от 27 Ноември 2020г.) за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци;
- Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (изм. и доп. ДВ. бр.36 от 1 Май 2021г.).
- Наредба №7 от 24.08.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;
- Наредба №7 за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци (изм. и доп. ДВ. бр.77 от 16 Септември 2021г.);
- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци(Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г.).
- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали (Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г.);
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки (изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г.)
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието Обн. ДВ. бр.63 от 12 Август 2016 г., изм. ДВ. бр.55 от 7 Юли 2017 г.;
- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти (изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г.);
- Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства, (изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г.);
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, (изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г.)
- Наредба за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори, (изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г.);
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, (изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г.);

- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, (Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, (изм. ДВ. бр.70 от 7 Август 2020г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (изм. ДВ. бр.70 от 7 Август 2020г.)
- Наредба за условията и реда за изхвърлянето; събирането, включително разделното; транспортирането; претоварването; оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци; опасни отпадъци; масово разпространени отпадъци на територията на Община Рила;
- Наредба за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги на територията на Община Рила;
- Наредба за определяне размера на местните данъци на територията на Община Рила;
- Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Рила.

Законодателството на ЕС за управление на отпадъците включва три категории законодателни актове:

- Рамково законодателство: Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви и Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.
- Законодателство относно операции и съоръжения по третиране на отпадъци: Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС /относно изгаряне на отпадъци и изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/ и Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 г. относно депонирането на отпадъци.

Законодателство относно специфични потоци отпадъци и включва следните базови директиви: Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО; Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване; Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда; Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства; Директива 2020/362/ЕС на Комисията от 17 декември 2019 г. за изменение на приложение II към Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно излезлите от употреба превозни средства; Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили; Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на

околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието и Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978 г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид.

Рамкова директива за отпадъците (РДО) с посл. изм. (Директива (ЕС) 2018/851)

Отпадъците, според определението в член 3, параграф 1 от Директива 2008/98/ЕО са „всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи". Те представляват огромна загуба на ресурси под формата както на материали, така и на енергия. Освен това управлението и обезвреждането на отпадъците може да окаже сериозно въздействие върху околната среда. Депата за отпадъци например заемат земни площи и могат да предизвикат замърсяване на въздуха, водата и почвата, докато изгарянето може да доведе до емисии на опасни замърсители на въздуха. Поради това целта на политиките на ЕС в областта на управлението на отпадъците е да се намали въздействието на отпадъците върху околната среда и здравето и да се повиши ефективността при използването на ресурсите в ЕС. Дългосрочната цел на тези политики е да се намали количеството отпадъци, а когато образуването им не може да бъде избегнато, да се насърчава тяхното използване като ресурси и да се постигнат по-високи равнища на рециклиране и безопасно обезвреждане на отпадъците.

РДО, освен посочената йерархията на отпадъците, въвежда и други ключови разпоредби за страните-членки, съответно за техните компетентни национални, регионални и местни власти, отговорни за съответните политики:

- да се постигне повторна употреба и рециклиране на минимум 50% от битовите и приравнените на битовите отпадъци
- да се постигне рециклиране и оползотворяване на най-малко 70% от отпадъците от строителство и от разрушаване на сгради
- да се разработят национални програми за предотвратяване на образуването на отпадъци
- да се въведе разделно събиране минимум за битовите отпадъци и подобни източници от хартия, метал, пластмаса и стъкло
- въвежда процедура за определяне на критерии за край на отпадъка и специфицира в кои случаи вещества или предмети, получени в резултат от производствен процес, представляват странични продукти, а не отпадъци;
- разграничава кога изгарянето на отпадъци е ефективно от енергийна гледна точка и се счита за операция по оползотворяване;
- определя ясно разликата между „оползотворяване" и „обезвреждане" на отпадъци
- въвежда „разширена отговорност на производителя" като едно от средствата за подпомагане на разработването и производството на стоки, при които се отчита и се улеснява ефективното използване на ресурси по време целия им жизнен цикъл.

Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета **от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда.** Една от основните цели на директивата е да се намали количеството на

пластмасовите отпадъци. Съгласно новите правила до края на 2021 г. ще бъдат забранени пластмасовите чаши, чинии, прибори, сламки и др. До 2029 г. целта е за 90% разделно събиране на пластмасови бутилки, както и целта за рециклирано съдържание на пластмасовите бутилки от най-малко 25% до 2025 г. и 30% до 2030 г.

Националното законодателство поставя количествени цели, които община Рила следва да постигне в периода на Програмата за управление на отпадъците. Тези цели са взети предвид при разработване на Програмата.

Табл.: 1. Национални количествени цели за битовите отпадъци.

Цел:	2020г.	2025г.	2030г.	2035г.
Рециклиране и подготовка за повторна употреба на битови отпадъци от хартия, картон, пластмаси, метали и стъкло. Рециклиране и оползотворяване на биоотпадъци.	мин. 50 % от общото им тегло. мин. 50 % от количеството битови биоотпадъци, образувани през 2014 г.	мин 55% от общото им тегло.	мин 60% от общото им тегло.	мин 65% от общото им тегло.
Отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата	до 35 % от общото количество на същите образувани отпадъци през 1995 г.		до 70 % от общото количество на същите образувани отпадъци през 1995 г.	

Табл.: 2. Национални количествени цели за строителните отпадъци.

Цел:	2025г.
Подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване, вкл. чрез насипни дейности, чрез заместване на други материали.	Не по-малко от 70 на сто от общото им тегло, от което се изключват материали в естествено състояние, определени с код 17 05 04 от списъка на отпадъците съгласно Решение 2000/532/ЕО.
Влагане на рециклирани строителни материали.	Възложителите на СМР на проекти, финансирани с публични средства, отговарят за влагането в строежите на рециклирани строителни материали или на третирани СО за материално оползотворяване в обратни насипи съгласно приложение № 10 в количества, както следва: 1. за строителство на сгради – 2 на сто от общото количество вложени строителни продукти; 2. за строителство на пътища – 10 на сто от общото количество вложени строителни продукти; 3. за рехабилитация, основен ремонт и ре- конструкция на пътища – 3 на сто от общото количество вложени строителни продукти; 4. за строителство, реконструкция и основен ремонт на други строежи от техническата инфраструктура – 8 на сто от общото количество вложени строителни продукти; 5. за оползотворяване на предварително третирани СО в обратни насипи – 10 на сто от общото количество вложени строителни продукти.
Материално оползотворяване при строителство на пътища.	80 на сто материално оползотворяване от теглото на образуваните при тези дейности строителни отпадъци.
Селективно разделяне и материално оползотворяване при СМР или премахване на строежи извън предходния ред.	Осигуряване на селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове отпадъци в минимални количества и съгласно сроковете, посочени в Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали.

Включените в Програмата цели и мерки и дейности за тяхното постигане са разработени въз основа на извършени анализи на текущото състояние за управление на отпадъците в община Рила, изводите от тях и прогнозите за отпадъците.

В рамките на Програмата за управление на отпадъците на територията на община Рила е изготвен анализ на съществуващото състояние по отношение дейностите, свързани с отпадъците, на база на който са идентифицирани проблемите и са формулирани целите за периода 2021-2027 г. Разработен е План за действие, в който са посочени необходимите мерки в близка и в средно-срочна перспектива, отговорните институции и необходимите финансови средства за обезпечаване на планираните дейности.

3. Методология

В съответствие с утвърдените стандарти при създаване на стратегически документи е избран основният методологически апарат за изготвяне на **Програма за управление на отпадъците** - стратегическо планиране. Този избор определи и основните технологични етапи, които са осъществени, а именно:

1. Анализ на средата.
2. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT).
3. Формулиране на Визия.
4. Целеполагане.
5. Изготвяне на план за действие и организация за изпълнение на програмата.
6. Изготвяне на система за мониторинг и контрол.

4. Процедури за преценка необходимостта от Екологична оценка и Оценка за съвместимост с предмета и целите за опазване на защитените зони в съответствие с изискванията на ЗООС и ЗБР

Законът за опазване на околната среда (ЗООС) и Законът за биологичното разнообразие (ЗБР) регламентират изискванията и последователността на провеждане на процедурите и определят рамката за провеждане на съвместени процедури за екологична оценка и оценка за съвместимост на планове и програми и съответните подзаконов актове - Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми и Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони. Компетентен орган за процедурите е РИОСВ Благоевград.

Процес на обществени консултации при разработване на програмата:

При разработването на настоящата програма са използвани следните методи за консултации с обществеността:

- Информиране на обществеността, чрез публикуване на сайта на Общината на проект на Програма за управление на отпадъците на Община РИЛА 2021-2028 г.;

- Проведено обществено обсъждане, чрез публикуване на интернет страницата на община РИЛА на съобщение и проекта на Програмата за управление на отпадъците за споделяне на мнения и предложения;
- Разглеждане в комисии и приемане на програмата на заседание на Общински съвет.
- Програмата е разработена от екип на „УЕЙСТ КОНСУЛТ" ЕООД гр. Пловдив, съгласно сключен Договор № 26/ 18.03.2021 г.

В програмата са включени данните от актуален Доклад за извършен през 2019 г. морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община РИЛА.

5. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА

Характеристиката на общината е направена с цел да се установят основните източници и генератори на отпадъци в гр. РИЛА и прилежащите села. Основните източници на отпадъци са: населението, домакинствата, селското стопанство, промишлените предприятия и търговските обекти. Така идентифицираните източници определят формираните количества и потоци отпадъци и са основни целеви групи, които трябва да бъдат привлечени в процеса на управление на отпадъците, с цел предотвратяване на тяхното образуване, минимизиране, рециклиране и друго оползотворяване.

5.1. Местоположение

Община Рила е разположена в Западна България, в административните граници на област Кюстендил. Тя е седма по големина (от общо 9 общини) според брой на населението и трета по големина (според площта на територията) в рамките на областта. Граничи с общинитКочериново, Бобошево, Дупница (област Кюстендил); Самоков (Софийска област) и Благоевград, Разлог, Белица (област Благоевград). Общината включва общо 5 населени места – гр. Рила, с. Смочево, с. Пастра, с. Падала, ман. Рилски манастир. Според съществуващия брой на населението всички села се отнасят към много малките (под 250 жители).

Фиг.: 1. Местоположение.



На нейна територията се намира един от най-емблематичните за националната история обект - Рилски манастир, който фигурира в многообразни, ключови за развитието на туризма, класации и списъци, измежду които списъка на световното наследство на ЮНЕСКО и този на 100-те национални туристически обекта.

В транспортно-комуникационно отношение общинският център – гр. Рила отстои на:

- 100 км. от гр. София;
- 65 км. от областния център, гр. Кюстендил
- 20 км. от областния център на Благоевградска област, гр. Благоевград
- 10 км. от първокласния европейски път Е79, свързващ градовете Кошице в Югоизточната част на Словакия и Солун в Гърция.

Разстоянията между общинския център и населените места в общината по шосе са

както следва:

- Рила – Смочево – 9 км;
- Рила – Пастра – 8 км;
- Рила – Падала – 10 км;
- Рила – Рилски манастир – 22 км.

Спрямо предопределените от физико-географска гледна точка териториални икономически специализации, за всяко населено място в общината може да се обособииндивидуална характеристика, която в известна степен формира концептуалната и функционална база при определянето на устройствени зони на територията на общината.

Така например в землището на с. Смочево (550 м. н.в.) е концентрирана по-голямата част от селскостопанския фонд на общината, което предопределя концентрация от земеделски дейности.

Горският фонд се разпростира на територията на с. Пастра (803 м. н.в.), с. Падала (910 м. н.в.) и н.м. „Рилски манастир" (1,147 м. н.в.), обособявайки ги като курортни центрове, най-вече Рилски манастир. Той е и основният обект, около който гравитира икономиката на Община Рила.

Землището на гр. Рила (520 м. н.в.) обхваща разнообразен фонд от земи, а като се добави и функцията му на общински център, градът се обособява като територия със смесени функции, за разлика от другите селища, в които са концентрирани секторно ориентирани икономически дейности (Смочево – земеделие, Пастра, Падала и Р. Манастир – туризъм).

5.2. Релеф

Релефът на община Рила е с подчертан планински характер. Високопланинският пояс обхваща 52% /190 кв. км/ от нейната територия. Среднопланинският пояс заема 27% /98 кв. км/ и Планинският пояс е 15.5% /56 кв. км./ от общата територия на общината. Само 5.5% /20 кв. км./ от територията на общината са под 500 м надморска височина. В границите на общината са разположени 8 планински върха с височина над 2000м, най-високият от които е вр. Рилец - 2731 м.н.в.

Фиг.: 2. Релеф.

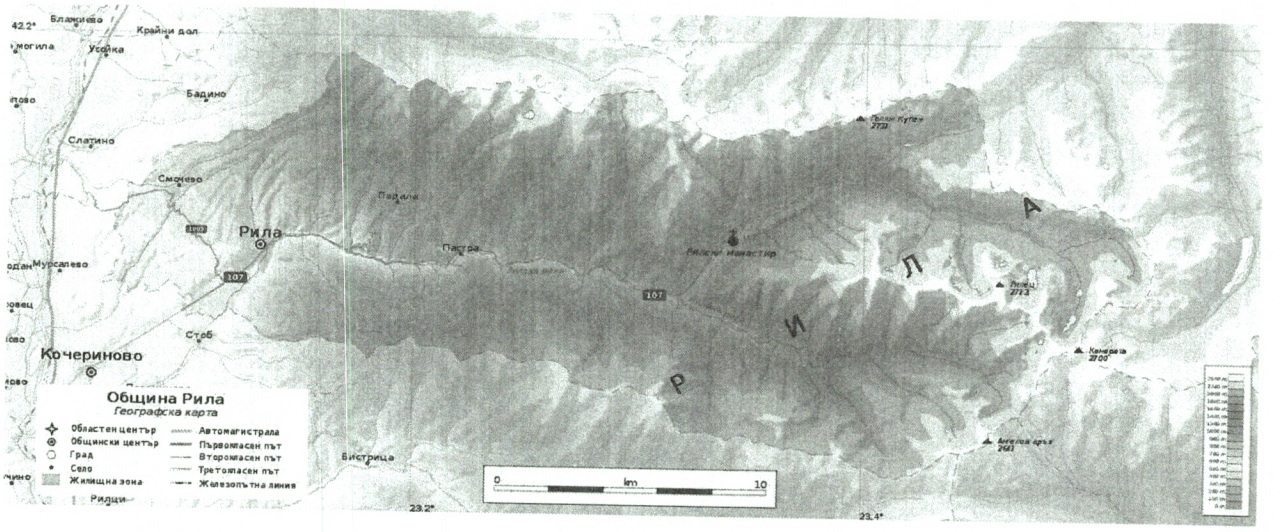

Средната надморска височина на населените места в общината е:
гр. Рила - 520 м
с. Смочево - 550 м
с. Пастра - 803 м
с. Падала - 910 м
н.м. Рилски манастир - 1 147 м
Върхове с надморска височина над 2000 м са:
в. Рилец – 2 731 м
в. Йосифица – 2 697 м
в. Канарата – 2 691 м
в. Злия зъб – 2 678 м
в. Калин – 2 667 м
в. Елени връх – 2 654 м
в. Царев връх – 2 378 м
в. Баучер – 2 152 м

Главна долина на територията на община Рила е долината на р. Рилска, която служи за граница между Северозападна, Средна и Югозападна Рила. Долината на р. Рилска е ориентирана в посока югозапад-североизток и е отворена на запад към Струмска долина. Релефът е благоприятен за развитието на алтернативния туризъм - еко-туризъм, селски туризъм, културно-познавателен туризъм, планински и хоби туризъм.

5.3. Климат

Климатът на общината е преходно континентален климат с планинско влияние. Основен фактор на формиране на климата е надморската височина, която в най-ниските части на подножието е около 500 м, а в най-високите - 2716 м.

Общината попада в област с преходно континентален климат с планинско влияние.

Основен фактор на формиране на климата е надморската височина, която в най-ниските части на подножието е около 500 м, а в най-високите - 2716 м, при връх "Черна поляна". Отличава се с мека зима, хладна пролет и топло лято. Средната годишна температура е от +11 до +13°C. Средната януарска температура е +1°C, средната юлска е 24–26°C, а максималните летни температури достигат до 40 °C в най-ниските части. Температурата пада незначително под нула градуса, само през месеците януари и февруари, което е резултат от Средиземноморското влияние.

Средногодишните валежи са около 600 мм. Зимните валежи са почти равни на пролетните и летните. Валежите достигат своя връх през месеците ноември и декември.

Постоянна снежна покривка се формира към средата на месец декември и е с продължителност 160-180 дни за 1 200 м надморска височина.

Фиг.: 3.

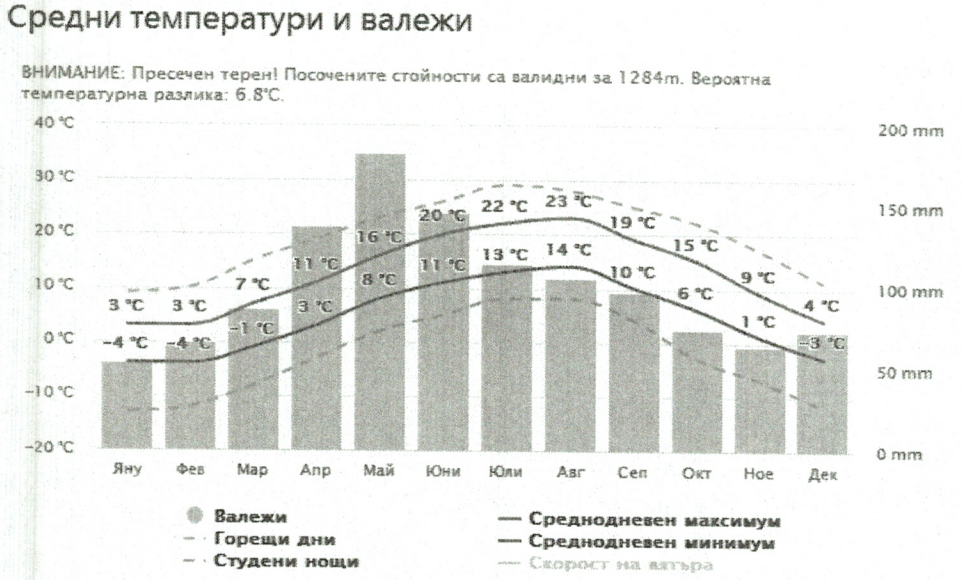

Преобладава северният вятър /45%/ със сравнително ниска средногодишна скорост, което се обуславя от конфигурацията на релефа и неговата защитна роля.

Фиг.: 4.

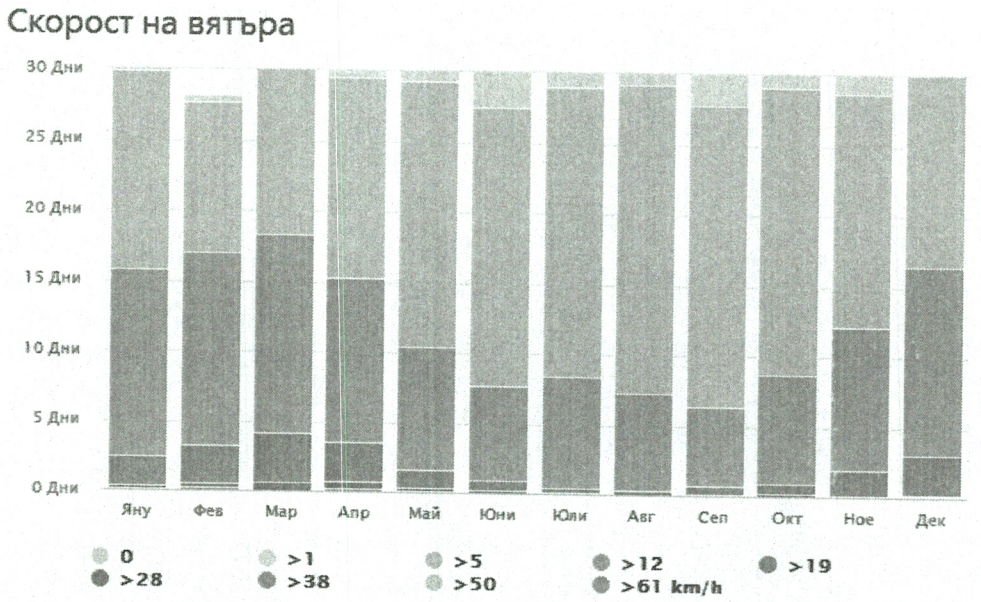

Фиг.: 5. Роза на ветровете.

Вятър

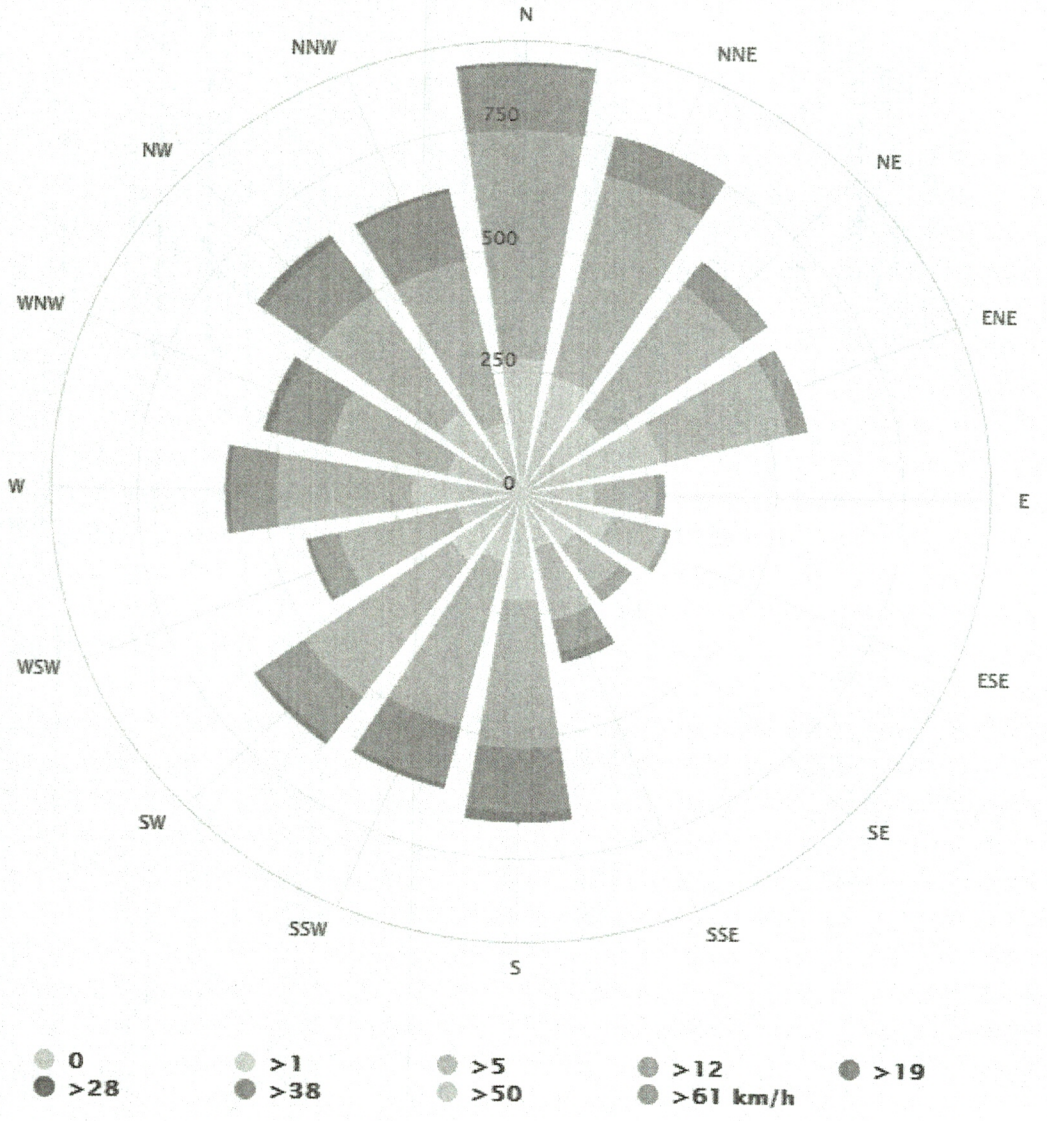

Слънчевото греене в ниските части е средно 2200 часа годишно.

Фиг.: 6.



Разнообразният релеф и ориентацията на долините обуславят наличието на съществени разлики в климата между по-ниските части и тези, разположени на по-висока надморска височина. Най-ниските температури, измерени в района на н.м. Рилски манастир са около минус 25 градуса /в края на януари/, максималните температури не надвишават 36 градуса.

Климатът е благоприятен за развитието на туризма в общината. Меката зима и дългото лято са предпоставка за целогодишен туристически поток.

5.4. Водни ресурси

Община Рила попада в Беломорския водосборен басейн. Водите на територията й се оттичат в басейна на р. Струма. Водните течения и водните площи заемат едва 0.19% от територията на община Рила, при средно за страната ниво от 2%. Широко разпространени са суходолията, като повърхностни води почти липсват. Гъстотата на речната мрежа е под 0,250 км/кв.км. Модулът на оттока е слаб, като се колебае от 0,5 до 1,0 л/с/км. Това се дължи на комплекс от геолого-географски фактори - льосовата и карбонатната основа, слабия наклон на релефа оскъдните валежни количества, значителното изпарение и водопропускливостта.

5.4.1. Повърхностни води:

- **Реки:**

Фиг.: 7. Речна система.



Основна водосборна артерия на територията на Община Рила е р. Рилска, с обща дължина 51 км, която се влива в р. Струма при с. Шарков чифлик, Община Кочериново.

Тя извира от Рибните езера, на кота 2691м. и тече в Западна посока. Най-голям проток на р. Рилска е р. Илийна с дължина 16 км и събираща водите на реките Мермерица, Радовица и Краварско дере.

Река Рилска почти през цялата година е с постоянен дебит, който през пролетно-летния период е в своя максимум, в резултат на топенето на снеговете. Тя е единствената по-голяма река на територията на Природен парк "Рилски манастир". С размера на годишния си воден отток на единица площ Природният парк е зона с най-висока водопродуктивност в България и най-значимият източник на вода за Югозападна България и част от Тракийската низина. Благодарение на защитния режим са запазени горите и клековият пояс, които поддържат водните запаси, осигуряват благоприятен климат и постепенен отток, което предпазва от наводнения.

- **Езера:**

На територията на общината има 28 планински и високопланински езера, от които 25 с ледников произход. Най-значими за водния баланс на територията на общината са Горно и Долно Рибни езера, Смрадливото езеро, Синьото езеро, Черното езеро, Дяволски езера, Манастирски езера и Сухото езеро.

На 2 379 м се намира язовир "Калин", който е най-високо разположения изкуствен басейн у нас и на Балканския полуостров.

На територията на община Рила има 23 бр. общински язовири, държавна собственост-5бр. и 2 бр. комплексни язовири.

- **ВЕЦ:**

Река Рилска е основния воден обект на територията на община Рила. Тя почти през цялата година е с постоянен дебит, който през пролетно-летния период е в своя максимум, в резултат на топенето на снеговете. Тя е единствената по-голяма река на територията на Природен парк "Рилски манастир". С размера на годишния си воден отток на единица площ, Природният парк е зона с най-висока водопродуктивност в България и най-значимият източник на вода за Югозападна България и част от Тракийската низина. По тази причина още през 1949 г. са изградени 4 малки ВЕЦ в една каскада. В състава на каскада „Рила" влизат следните ВЕЦ:

- ВЕЦ "Калин" – на кота 2379 м, който е най-високо разположения изкуствен басейн у нас и на Балканския полуостров, с мощност 4 000 кВтч, изравнител с обем 39 000 куб.м;
- ВЕЦ "Каменица" с мощност 3 200 кВтч, изравнител – 40 000 куб.м.;
- ВЕЦ "Пастра" с мощност 5 400 кВтч, изравнител – 44 300 куб.м.;
- ВЕЦ "Рила" с мощност 10 400 кВтч, изравнител – 63 000 куб.м.
- ВЕЦ „Рилец" - една по-малка мощност, построена на общински водопровод м. Студена чешма, землище Рилски манастир.

5.4.2. Подземни води

Подземните води имат ключово значение за водния баланс на района. В гр. Рила съществува един извор на минерална вода, с температура 36^{0}C и малък дебит. Водата е алкална, сулфатна, хидрокарбонатна, флуорна, с минерализация 0,93 гр./л.

Хидрогеоложките условия в обхвата на община Рила се обуславят от порови и пукнатинни подземни води и минерални води.

На територията на община Рила има находище на минерална вода „Рила" с един водоизточник - Сондаж № 1ВП с дълбочина 694 m - публична общинска собственост. Каптиран е чрез чешма в центъра на гр. Рила.

5.5. Почвени условия

В границите на Община Рила са разпространени кафяви горски, планинско-ливадни, канелени горски /типични и излужени/ и планинско-горски /тъмноцветни и ливадни/ почвени типове, с характеристика, както следва:

- кафяви горски почви – разпространени са в условията на разнообразен, силно разчленен планински релеф; развитието им е свързано с определена надморска височина – 700-1000 и 1800-2000м,;

- планинско-ливадни почви – заемат териториите, разположени на височина повече от 1700-1900м; развиват се при преобладаващото участие на високопланинската ливадна растителност;

-канелени горски почви – развиват се под сухи гори и храсталаци, като в котловинните части са разпространени ливадно-канелени почви, които се редуват с алувиално-ливадни; канелените горски почви рядко се отличават от кафявите горски почви; канелените имат ясно изразен хумусен хоризонт с мощност, вариращa от 20 до 60см, както и добре представен уплътнен глинест хоризонт; в канелените горски почви карбонатния хоризонт се развива на дълбочина от 30 до 200см; ливадно-канелените почви с по-мощен хумусен хоризонт и признаци, показващи подпочвеното им овлажняване; податливи са към ерозия;

-планинско-горски, тъмноцветни почви – имат ограничено разпространение; развитса в по-ниските райони на високопланинските пасища; развитите под гори и храсти от клек планинско-горски почви се отличават със значителна мощност на чимовия и торфено-хумусен хоризонт – средно 60-80см; характерно е развитие на ерозионни процеси по по-стръмните склонове където тревистата растителност не образува непрекъснат чим.

-алувиално-ливадни почви – мощността на хумусния хоризонт е в широки граници-средно от 30-75см в зависимост от продължителността на ливадния процес и свързаното с него натрупване на хумус; притежават висока водопропускливост, но запазват добър воден баланс; отличават се високо естествено плодородие; развити са около реките Рилска и Илийна.

5.6. Полезни изкопаеми

На територията на общината не са установени находища на полезни изкопаеми с промишлено значение.

5.7. Биоразнообразие

Биологичното разнообразие е многообразието на всички живи организми във всички форми на тяхната естествена организация, техните съобщества и местообитания, на екосистемите и процесите, които протичат в тях.

Установени са 1400 вида висши растения, сред които редки видове, включени в "Червената книга" на България; 164 вида мъхове; 203 вида лечебни растения, от които мащерка, жълт и червен кантарион и др. Горите са предпоставка за разнообразната фауна – яребици, зайци, лисици, вълци, диви прасета, сърни, мечки и др. Контрол върху екологосъобразното използване на горите за територията на община Рила се осъществява от Държавно лесничейство "Рилски манастир".

Територията на община Рила е част от природния комплекс Рила планина и като такава, тя е представена с изключително природно богатство от видове и местообитания.

Базирано на горното и предвид единната им принадлежност, не би могло да се направи ясна диференциация на флората и фауната между тази на община Рила от тази на Рила планина.

5.7.1. Флора:

На територията на общината се очертават два добре изразени растителни пояса: горист и тревист. Гористият е най-обширният пояс и е съставен предимно от иглолистни видове – черен бор, бял бор, бяла мура, смърч, ела. Долната граница на този пояс е заета от широколистните видове – бук, габър, ясен, бреза и др. Гористия пояс, разположен на над 1 500 м надморска височина е съставен от храстите боровинки, малини и др. На горната горска граница е разпространен нискорастлия силно разклонен бор – клек.

Тревистият пояс се състои от алпийските пасища, които се простират на 2 600 м надморска височина. Сред характерните тревисти видове са представени и лилав минзухар, тинтява, омайниче, алпийска роза, кантарион и др.

5.7.2. Фауна:

Шестнадесет вида едри бозайници обитават района. Шест от тях са включени в Червената книга на България, а пет са защитени съгласно българското законодателство. Едрите бозайници са представени от мечка, вълк, лисица, дива коза, сърна, дива свиня. От дребните бозайници често срещащи се са катерица, лалугер, белка, горска полевка, снежна полевка, таралеж, язовец, черен и пъстър пор, невестулка.

От земноводните и влечугите се срещат алпийски тритон, планинска водна жаба, слепок, живороден гущер, ливаден гущер, усойница, медянка, а от рибите – балканска пъстърва, дъгова пъстърва, лещанка, сивен.

Орнитофауната е богато представена: скален орел, картал, малък орел, орел змияр, голям ястреб, ловен сокол, белогуш дрозд, планински кеклик, бухал, балканска чучулига, пъстрогуша завирушка, скалолазка, сив кълвач, домашна кукумявка, керкенез, глухар и др.

Съхранената природа, уникалните екосистеми и ландшафти (влажни зони, широколистни и иглолистни гори, високо-планински ледникови езера); наличието на специфични представители на флората и фауната,представляват и интерес и възможност за развитие на туризма, което е основният приоритет на общината.

5.8. Защитени територии

5.8.1 Защитени територии по ЗЗТ:

Защитените територии, попадащи в териториалния обхват на община Рила са следните:

- Резерват „Риломанастирска гора"– разположен е в землището на Рилски манастир и в обхвата на Природен парк „Рилски манастир" върху площ от 3676.5 хектара. Резерватът обхваща алпийската част и горските формации от двете страни на Рилска река, между връх Мальовица и връх Бричебор. Горите на територията

на резервата са представени основно от видовете бор, бук, мура на възраст над 150 години.

В резервата се забраняват всякакви дейности, с изключение на охраната му, преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с научна и образователна цел и събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.

- Природен парк „Рилски манастир“ в землището на Рилски манастир върху площ от 27370.7 хектара- цел поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях. Има действащ план за управление, приет с Решение на МС № 121 от 12.03.2010 г., ДВ, бр. 23/2010. Природен парк „Рилски манастир" е защитена територия с една от най-високите за страната степен на естественост, стабилност и представителност на екосистемите. Обхваща площ от 25 253 ха гори и високопланински пасища в землищата на населените места – Пастра, Падала и Рилски манастир. Паркът е обявен с цел да се запазят горски екосистеми, ценни растителни и животински видове, както и да се запази характерен ландшафт. Резерват „Риломанастирска гора“ и ПП "Рилски манастир" образуват един цялостен природен комплекс. Тези защитени територии включват местообитания на множество животински и растителни видове. От животинския свят това са царски орел, картал, видра, сляпо куче, кафява катерица, балканска чучулига, южен белогръб кълвач. От растенията се срещат ендемити като рилска иглика, рилски ревен, светиивановo подрумиче. Съхраняват се около 230 вида лечебни растения и 38 вида ядливи гъби. Тук се намират едни от най-ценните в Европа и единствени в света масиви от царборисова ела и рилски дъб.

Фиг.: 8. Защитени територии по ЗЗТ.

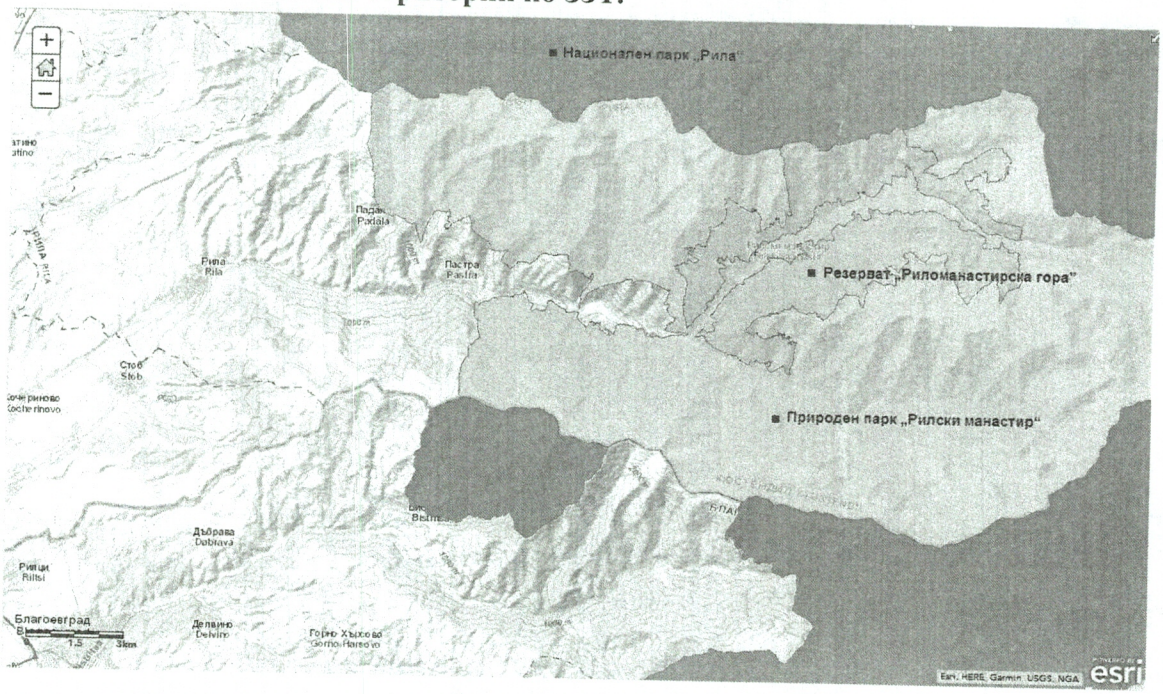

5.8.2. Защитени зони от Европейската екологична мрежа Натура 2000:

Защитените зони от Европейската екологична мрежа „Натура 2000", попадащи в териториалния обхват на община Рила са:

- Защитена зона „Кочериново" с код BG0002099 - за опазване на дивите птици. Общата площ на зоната е 2434.84 ха, като в територията на община Рила, попада в землището на град Рила. Има приет План за управление със Заповед No.РД-363 от 28.05.2015 г., ДВ, бр. 45/2015. Обявена е за опазване и поддържане на местообитанията на посочените по-долу видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние, както и за възстановяване на местообитания на същите видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Фиг.: 9. Защитена зона „Кочериново".

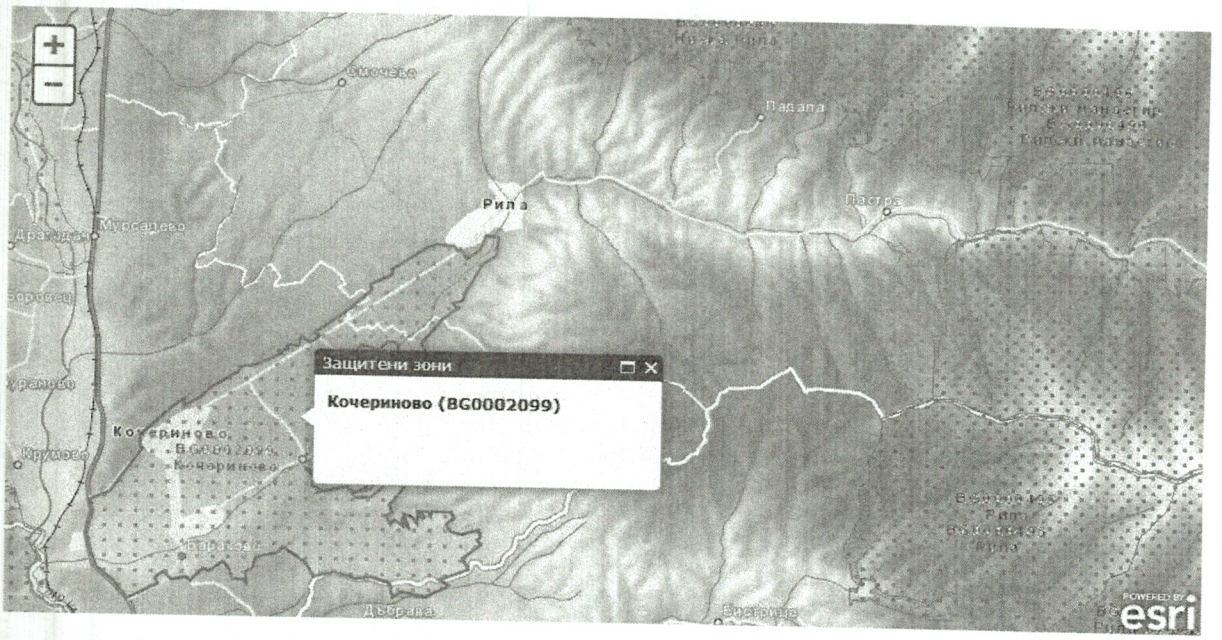

- Защитена зона „Рилски манастир“ с код BG0000496 - за опазване на дивите птици и на природните местообитания. Общата площ на зоната е 25 299.8 ха, като засягат землищата на ман. Рилски манастир и селата Падала и Пастра. Зоната е създадена за опазване и поддържане на местообитанията на посочените по-долу птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние, както и за възстановяване на местообитания на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Фиг.: 10. Защитена зона „Рилски манастир“.

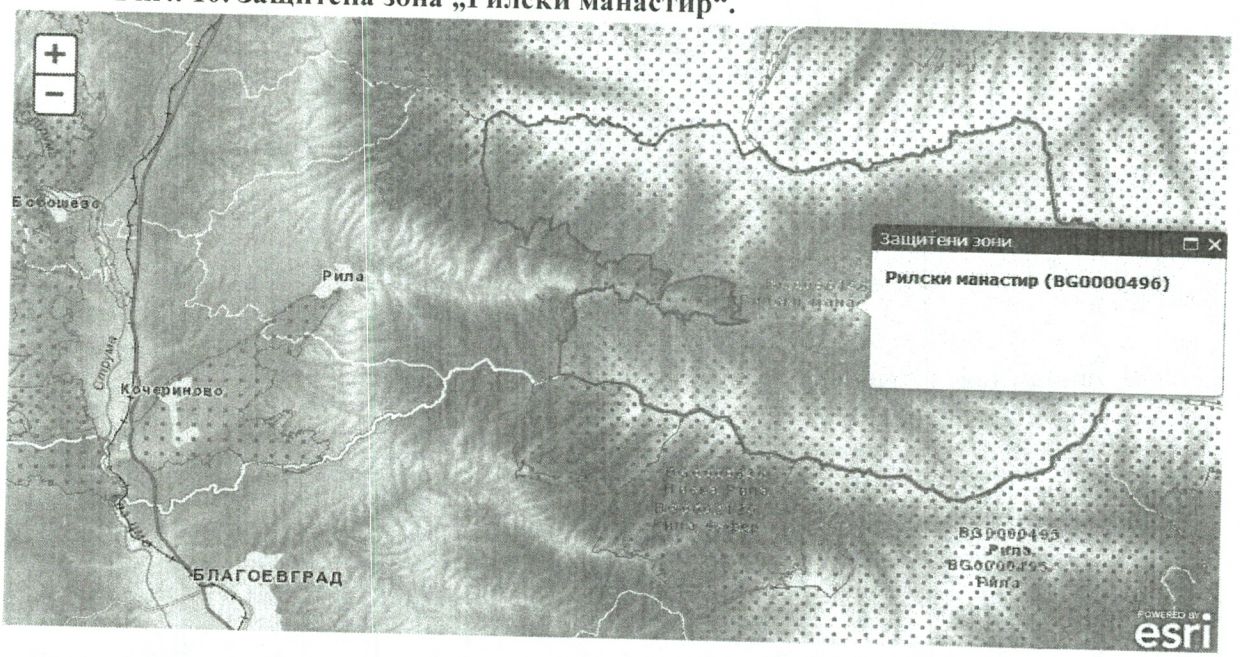

- **Защитена зона „Рила буфер“** с код BG0002129. **Цели на обявяване:**
- Опазване на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици, техните популации и разпространение в границите на зоната за постигане и поддържане на благоприятното им състояние;
- Подобряване на състоянието на местообитанията на видовете птици Лещарка (*Bonasa bonasia*), Глухар (*Tetrao urogallus*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*) и Трипръст кълвач (*Picoides tridactylus*) до постигане на благоприятното им състояние;
- Поддържане на местообитанията на останалите видове птици, посочени в т. 2;
- Възстановяване при необходимост на местообитания на посочените в т. 2 видове и техните популации.

Фиг.: 11. Защитена зона „Рила буфер“.

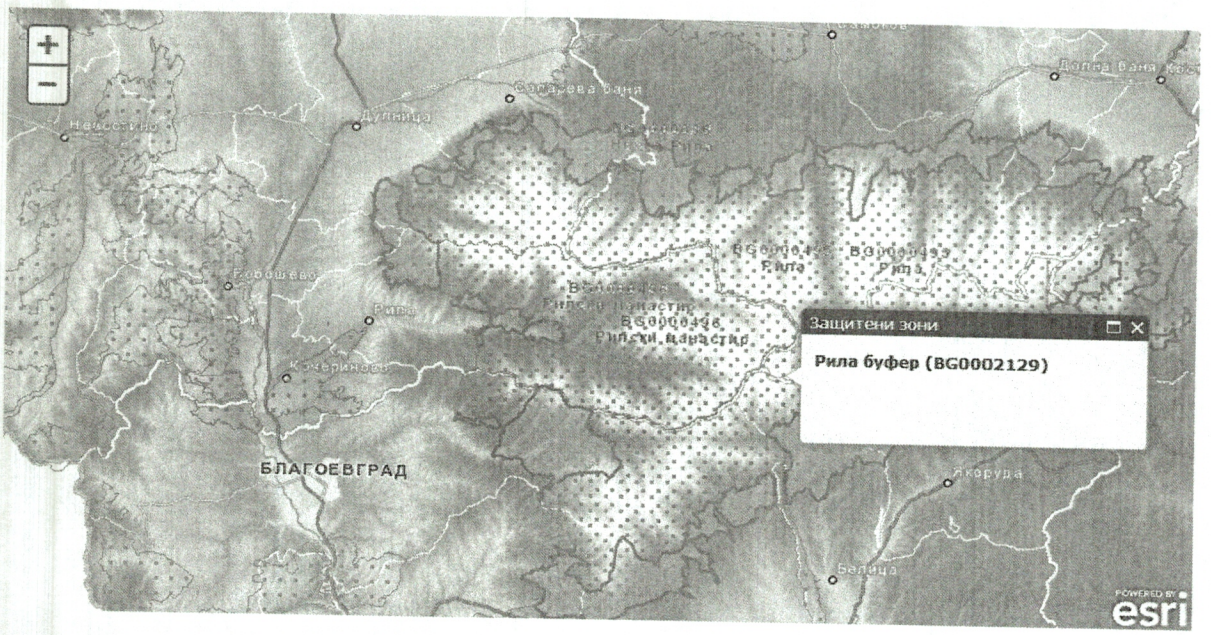

6. Социално-демографска характеристика

6.1. Динамика на населението

Към 31.12.2020 г. населението на община Рила е 2470 д. През периода 2016-2019 г. се наблюдава тенденция към намаление на населението в общината , докато през 2020г имаме леко покачване.

Табл. 3. НАСЕЛЕНИЕ ПО ПОЛ И МЕСТОЖИВЕЕНЕ:

(брой)

		2016			2017			2018			2019			2020		
		Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Община Рила	**Общо**	**2610**	**1276**	**1334**	**2523**	**1228**	**1295**	**2458**	**1201**	**1257**	**2391**	**1172**	**1219**	**2470**	**1219**	**1251**
	В градовете	2217	1081	1136	2148	1041	1107	2096	1020	1076	2039	993	1046	2061	1007	1054
	В селата	393	195	198	375	187	188	362	181	181	352	179	173	409	212	197

Източник: Национален статистически институт

Фиг.: 12. Концентрация на населението в област Кюстендил (НЦТР 2011г.).

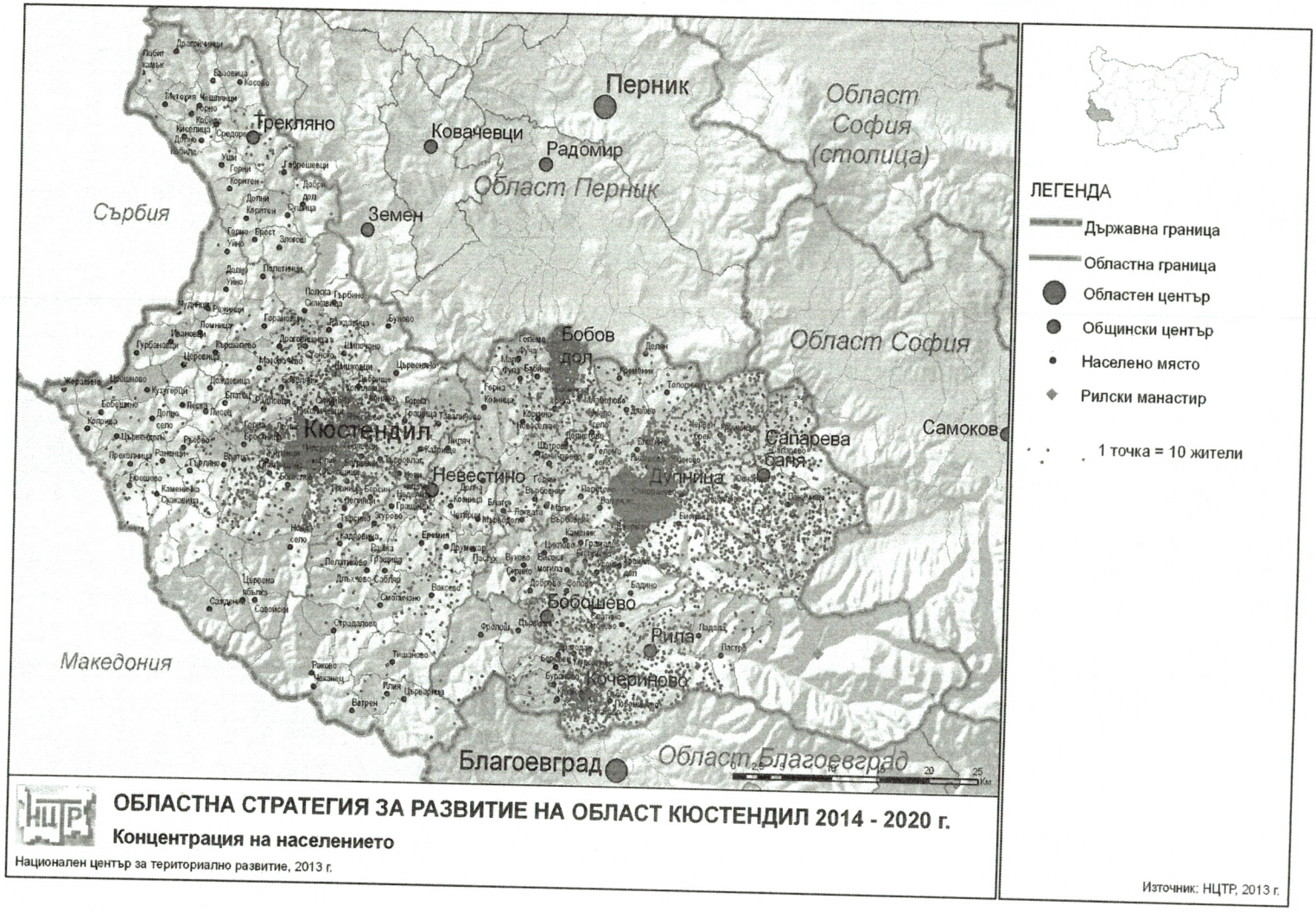

6.2. Естествен и механичен прираст на населението

Броят на населението в общината се обуславя и от факторите естествен и механичен прираст на населението.

Таблица 4. Естествен прираст на населението за периода 2015-2020 г.

	Естествен прираст		
по години	Общо	Мъже	Жени
2015	-50	-26	-24
2016	-54	-29	-25
2017	-65	-32	-33
2018	-45	-15	-30
2019	-63	-31	-32
2020	-51	-27	-24

Източник: Национален статистически институт

От данните в таблица 4 могат да се направят следните изводи по отношение на естественото движение на населението в община Рила през периода 2015-2020 г.:

- През целия разглеждан период смъртността бележи по-високи стойности спрямо раждаемостта, поради тази причина и **естественият прираст** в община Рила за периода 2015-2020 г. се характеризира с отрицателни стойности.

Данните за механичното движение на населението в таблица 5 показват, че:

Таблица 5. Механичен прираст на населението в община Рила за периода 2015-2020 г.

Период		Заселени			Изселени			Механичен прираст		
година	Общини	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2015	Рила	107	48	59	57	28	29	50	20	30
2016	Рила	34	20	14	59	21	38	-25	-1	-24
2017	Рила	51	18	33	73	34	39	-22	-16	-6
2018	Рила	50	20	30	70	32	38	-20	-12	-8
2019	Рила	68	32	36	72	30	42	-4	2	-6
2020	Рила	193	100	93	63	26	37	130	74	56

Източник: Национален статистически институт

Механичният прираст в началото на разглеждания период се характеризира с отрицателни стойности, но поради отбелязаните положителни тенденции по отношение на броя на заселените, към края на периода той вече придобива положителна стойност).

6.3. Средногодишна продължителност на живота на населението на община Рила в средносрочен и дългосрочен аспект

На таблица 6 са представени прогнозни стойности за броя на населението на община Рила за периода 2021-2028 г.:

Таблица 6. Прогноза за населението на община Рила за периода 2021-2028 г.

Години	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Община Рила	2460	2400	2350	2340	2320	2320	2350	2410

Източник: Община Рила

Видно от таблицата е, че за община Рила се очертава отрицателен прираст на населението, но нисък по стойности, който ще се стабилизира около 2025г. - 2026г., след което прираста се очаква да бъде положителен, с минимални стойности на нарастване.

6.4. Доходи и заетост на населението

На таблица 7 са представени данни относно средногодишния доход на лице от домакинство в област Рила за периода 2010-2013 г.:

Таблица 7. Средногодишен доход в левове на лице от домакинство за периода 2018-2020 г.

	2018 г.	2019 г.	2020 г.
България	**6013**	**6592**	**7002**
Община Рила	4330	5142	5461

Източник: Национален статистически институт и община Рила

Данните от таблицата показват, че средногодишния доход на лице от домакинство в община Рила е с 22-28% по-нисък в сравнение с с отчетения на национално ниво.

На базата на изброените данни за социално – демографската структура на общината, може да се направи следния анализ и няколко извода:

Повече от необходимо е да се търсят промени в общинската икономическа среда и съответно – на терена на пазара на труда. Имайки предвид, че общината не е голяма, привличането на повече туристи и инвестиции може да намали безработицата и да подобри значително икономическото състояние на общината.

В средносрочен план община Рила се нуждае от ускоряване на социално-икономическото си развитие и стимули за преодоляване на демографските проблеми, генериране на растеж, заетост и устойчиво развитие на туризма и селското стопанство, като водещи отрасли на местната икономика. Добре е да се предприеме проактивно поведение за постигане на тези цели, паралелно с изграждането и обновяването на инфраструктурата на общината.

7. Икономически характеристики

7.1. Състояние на основните икономически сектори

Данни за основните икономически показатели на нефинансовите предприятия по икономически дейности за община Рила за периода 2016-2019 г. са представени на таблица 8:

Таблица 8. Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия за периода 2019-2020 г. по икономически дейности.

Община	Икономически дейности (A21)	Предприятия			
		2019	2018	2017	2016
РИЛА	**ОБЩО:**	**105**	**97**	**98**	**103**
РИЛА	A СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	9	6	7	6
РИЛА	B ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	-	-	-	-
РИЛА	C ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	13	14	14	14
РИЛА	D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	..	..	..	..
РИЛА	E ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	-	-	-	-
РИЛА	F СТРОИТЕЛСТВО	3	3	3	5
РИЛА	G ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	42	37	40	43
РИЛА	H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	3	..	..	..
РИЛА	I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	23	25	23	24
РИЛА	J СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	-	-	-	-
РИЛА	L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	..	..	..	..
РИЛА	M ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	3	..	..	..
РИЛА	N АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	-	..	-	-
РИЛА	P ОБРАЗОВАНИЕ	-	-	-	-
РИЛА	Q ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	3	..	..	..
РИЛА	R КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	-	-	-	..
РИЛА	S ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	..	..	..	..

Източник: община Рила

От данните в таблица 8 могат да бъдат направени следните изводи:

- Броят на предприятията в община Рила бележи тенденция към намаление.
- Най-голям относителен дял по отношение на броя на предприятията, нетните приходи от продажби, както и броя на заетите лица имат секторите „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“, „Хотелиерство и ресторантьорство“ и „Селско, горско и рибно стопанство“.

На територията на общината няма големи предприятия (с над 250 заети). Малките и средните предприятия в общината реализират продукцията си на

територията на страната, както и на външни пазари.

7.2. Селско стопанство

Селското стопанство е важен структурообразуващ отрасъл в икономката на община Рила. За формиране профила на аграрния сектор в Община Рила, основно значение имат природните дадености (географско положение, релеф, климат, почвена характеристика и т.н.). Релефът е фактор от изключително значение за общината, предвид голямото разнообразие от орографски форми, събрани на площ от 361 кв.км. Преобладава котловинно–хълмист и планински тип релеф, като разпределението му е неоднородно в землищата на населените места в Община Рила. Тези различия в природния комплекс оказват влияние върху развитието и специализацията на аграрния сектор. Наличието на водни ресурси и стари поливни съоръжения, които биха могли да бъдат възстановени за нуждите на поливното земеделие, е друг фактор за развитие на сектора. От справката за селскостопанския сектор се вижда, че община Рила разполага със значителен дял от поземления фонд, който се състои от имоти във всички землища в общината.

Фиг.: 13.

Земеделски земи по начин на трайно ползване

№	Начин на трайно ползване	Площ в дка
1	Обработваеми земи, в т.ч.	21600
2	Посевни площи (ниви и зеленчукови градини)	4907.7
3	Ливади	2850.3
4	Пасища и мери	12717.7
5	Пасища със значителни участъци естествена растителност	592.9
6	Лозя	491.3
7	Овощни градини	54.7

Източник: Техническо задание за разработване на ОУПО Рила

Възстановената земеделска земя на територията на общината е 134380 дка. Нивите са 10.8% спрямо стопанисваната земя. Този процент е най-висок в с. Смочево и гр.Рила – съответно 41.4% и 38.9%, където има най-големи площи земеделски територии, с изкл. на Рилски манастир. В землището на с. Смочево земеделските територии преобладават, което предопределя концентрация на селскостопански дейности. За селата Пастра и Падала той е твърде нисък – съответно 0.8% и 2.6%.

7.3. Животновъдство

Най-голям дял от общия селскостопански фонд на общината заемат пасищата и мерите, което както понастоящем, така и в миналото, предопределя основно ролята на животновъдството в аграрния сектор. Най-голям е делът на едрия рогат добитък и на овцете, следван от този на свинете и козите. На територията на общината е установен

сериозен интерес към отглеждането на говеда и биволи. Птицевъдството и зайцевъдството също е застъпено. Намаляването на броя на продуктивните животни в общината, по вид и направление на ползване, протича с различна интензивност. Формира се нова производствена структура в отрасъла, където екологичната сигурност и качество на храните при производството ще имат водещо значение. Племенните стада от преди началото на реформата в аграрния сектор не съществуват. Преобладава разпокъсаното отглеждане на животни в домакинствата. През последните години постепенно са се формирали по-едри и организирани ферми, където се отглеждат предимно овце и крави. Този процес е обхванал малка част от скотовъдните ферми и политиката на общината е насочена към неговото задълбочаване с цел уедряване на животновъдните ферми и увеличаване на стоковостта и пазарните показатели. Изграждането на ферми е важна предпоставка за ефективността на животновъдството. Планинската част от общината предоставя възможности за използване на естествените пасища и ливади за производство на висококачествена, екологично чиста продукция – мляко (краве, биволско, овче, козе), месо, вълна, яйца, мед и др.

7.4. **Растениевъдство**

Благоприятните природо-географски и почвено-климатични условия са предпоставка за отглеждането на зърнени и фуражни култури, плодове, лозя и зеленчуци. Структуроопределящи производства на селскостопански култури са овощните градини и лозята. Лозя се отглеждат в с. Смочево, където е застъпено производството на вино с марката "Меди валей".

7.5. Горско стопанство

Горските територии на община Рила се включват към Държавно горско стопанство
(ДГС) „Рилски манастир" на Югозападно държавно предприятие – Благоевград. Общата площ на горските територии е 197948.7 дка (54.8% от територията на общината), от които на ДГС "Рилски манастир" – 61300 дка и Рилска Света обител – 122240 дка. Залесената територия е 142890 дка, в т.ч. за ДГС "Рилски манастир" 49290 дка и за Рилска Св.обител - 142890 дка. Преобладаващите дървесни видове са бук, зимен дъб, бял бор, ела, смърч и бяла мура.

Горският фонд се разпростира на територията на с. Пастра, с. Падала и н.м. „Рилски манастир", обособявайки ги като курортни центрове, най-вече Рилски манастир.

8. Състояние на инфраструктурата

8.1. Водоснабдяване и канализация

Питейно-битовото водоснабдяване в общината е главно от повърхностни водоизточници, поради което е необходимо особено внимание за опазване на качеството на водите и налага изграждане на санитарно-охранителни зони около водоизточниците и водоснабдителните обекти.

Водоснабдяването на град Рила се осъществява посредством речни

водохващания, изградени на реките, минаващи през територията на общината – р. Елешница, р. Каменица, р. Джамбевска, р. Горанина, р. Рилица и чрез водохващане от изтичалото на ВЕЦ "Каменица". Друг водоизточник за гр. Рила е речно водохващане на р.Каменица за около 20 л/сек. и от изтичалото на ВЕЦ "Каменица". От 2013 г. е изградено водохващане в местността Елешница. Водата за гр. Рила не се пречиства механично, а се извършва само хлориране.

Село Смочево, както и някои населени места от Община Кочериново, се водоснабдяват от речно водохващане на р. „Рилица. Водоснабдява на с. Пастра е гравитачно от каптаж Тугулево". В момента се изгражда нов водопровод от РЕ тръби, с диаметър ф 160 до ф 90 и ново водохващане. В село Падала водопроводната мрежа е новоизградена.

Канализационната мрежа на общината е в незадоволително състояние. От населените места в общината само гр. Рила има частично изградена вътрешна канализационна мрежа.

Селата Пастра и Падала нямат изградена канализационна мрежа, а за с. Смочево понастоящем се работи по нейното изграждане.

8.2. Електроенергийна инфраструктура

В община Рила няма неелектрифицирани населени места. Община Рила се захранва с електроенергия от електропроводи на НЕК ЕАД и Електроразпределителната фирма ЧЕЗ. Електроенергията, произведена от всичките централи разположени на територията на общината (основно от каскада „Рила" със съставни подразделения - ВЕЦ "Калин", ВЕЦ "Каменица", ВЕЦ "Пастра" и ВЕЦ "Рила"), се продава на ЧЕЗ или НЕК.

Електроснабдяването в Общината се осъществява основно чрез въздушни електропроводи 20 кв, като в град Рила има изградена подстанция. Друг източник за електроснабдяване са двата фотоволтаични парка на територията на с. Смочево.

Като цяло техническото състояние на електроснабдителните мрежи и съоръжения е сравнително добро. В Общината е извършено саниране на сгради с обществена значимост.

8.3. Пътна мрежа, железопътна мрежа и далекосъобщения

8.3.1. Пътна мрежа:

На 10 км от гр. Рила минава трансевропейската магистрала Е - 79 София – Солун -Атина. Реализирана е отбивка на две нива за община Рила и в частност за Националния обект на КИН – „Рилски манастир". Транспортната достъпност на населените места от общината се осигурява чрез система от републикански и общински пътища. В общината липсват пътища от първи и втори клас. Третокласната пътна мрежа е с обща дължина 45 км и включва: третокласен път III-107, Рила - Рилски манастир - Кирилова поляна, с дължина 32 км и третокласен път III-1005, Дупница – Смочево – Рила - Благоевград, с дължина 13 км.

На територията на община Рила има два общински пътя: общински път - KNL3180 / III - 107, Рила - Рилски манастир / - Падала и общински път Рила-Стоб. Гъстотата на пътната мрежа по отношение на населението е по-висока от средната за

страната и за област Кюстендил.

На територията на общината няма общински пътища без трайна настилка.

Техническото състояние на улична мрежа в селищата на общината е в незадоволително състояние. По-голяма част от улиците в гр. Рила са асфалтирани, а в останалите селища на общината не всички улици са с трайна настилка. Липсва изградена подземна инфраструктура. Основната улична мрежа в гр. Рила се нуждае от реконструкция и рехабилитация след изпълнението на проект за цялостна реконструкция на ВиК мрежата. Сходна потребност ще има и с. Смочево след изпълнението на проект за цялостно изграждане на канализационната мрежа и ПСОВ.

8.3.2. Железопътна инфраструктура:

На територията на Общината няма изградена и функционираща железопътна мрежа.

8.3.3. Далекосъобщения:

Общината е включена в автоматичното телефонно избиране. Телефонизирани са всички населени места и са свързани в националната съобщителна система, чрез две автоматични телефонни централи /АТЦ/-В гр.Рила, която обслужва гр.Рила, с.Смочево. с.Падала и Рилски манастир и втора АТЦ - с.Пастра, която обслужва само с.Пастра. На

територията на общината има покритие на мобилни оператори Mtel (A1), Globul/Telenor и „БТК“ ЕАД/Vivacom. „БТК“ ЕАД предлага фиксирани телефонни услуги при 100% степен на цифровизация на територията на цялата Община Рила, както и осигурява GSM покритие и мобилен достъп до интернет на територията на цялата Община Рила. На територията на гр. Рила се предоставя достъп до фиксиран високоскоростен интернет с високо качество.

9. Екологична характеристика на общината:

Ръководството на община Рила отчита факта, че опазването на природата е в основата на устойчивото развитие на общината и провежда системно политика за подобряване на компонентите на околната среда, защита на природното наследство и популяризиране на биологичното разнообразие.

Географските и икономическите условия в община Рила са благоприятни за запазване на околната среда. На територията няма големи замърсяващи предприятия. Общината е с едни от най-ниските показатели в област Кюстендил от замърсители на водата, въздуха и почвата.

Община Рила попада в района на действие на Регионалната инспекция по околната среда и водите - гр. Благоевград, която осигурява на регионално равнище държавната политика за опазването и осигуряването на благоприятна и здравословна среда в съответствие с установените стандарти и нормативи.

Непрекъснатата връзка с РИОСВ допринася за намаляване конфликта между развитието на местната промишленост и замърсяването, което оказват нейните производства върху състоянието на околната среда.

II. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ И ПРОГНОЗА ЗА КОЛИЧЕСТВОТО И СЪСТАВА НА ОТПАДЪЦИТЕ

1. Основни изводи.

В този раздел са представени изводите и препоръките, които са направени след проведения анализ на актуалното състояние на дейностите по управление на отпадъците. Направените изводи са използвани за формулиране на целите на Програмата за управление на отпадъците на Община Рила и препоръчителните мерки за тяхното постигане.

- Община Рила спазва напълно изискванията за депониране на битовите отпадъци на депа, които отговарят на европейските и националните изисквания. Общината е осигурила екологосъобразно депониране на отпадъците на Отпадъците се извозват за депониране на регионално депо за отпадъци на Сдружение „Регионално управление на отпадъците – Благоевград“.

- В Община Риле е извършен морфологичен анализ на състава и количеството на ТБО за 2019 г. Данните от морфологичния анализ ще подпомогнат за вземането на подходящите управленчески решения, относно дейностите по управление на отпадъците.

- За Община Рила нормата на натрупване на отпадъци в община РИЛА намалява и за 2019 г. е 78 кг./чов./г., значително по-малка от 2017 г. – 229,08 кг./чов./г. Това означава, че Общинската стойността на показателя норма на натрупване (представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението) за 2019 г. е 78 кг/ч/год. Съгласно референтната норма на натрупване на отпадъци за населени места под 3 000 жители, определена в Националния план за управление на отпадъците 2021 - 2028г., препоръчителната средногодишна норма за човек от населението е 256 кг., следователно нормата за община РИЛА е по-ниска от допустимите стойности.

- Към настоящият момент Община Рила не разполага с данни за количествата генерирани и депонирани строителни отпадъци. Строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата се насочват за последващо третиране към „ДИ ВИ БИ“ ООД, притежаващо разрешение за дейности с отпадъци. Общината е публикувала съобщения, относно реда и начина за организиране на събирането на строителните отпадъци (съгласно чл. 19, ал. 3, т. 5 от ЗУО).

- За нуждите на събиране и евентуално компостиране на биологичен отпадък (трева, зелена маса, храсти), се установява че жителите ги изхвърлят при останалия отпадък и това затруднява тяхното последващо обработване и компостиране.

Основният проблем е неразбирането от страна на населението, че ако се отделя само чист отпадък, това ще доведе до екологични, и дори финансови ефекти за общината.

- Към настоящият момент на територията на Общината няма изградена и действаща пречиствателна станция за отпадни води и не се генерират утайки, поради което в ПУО не са представени данни.

- На територията на община Рила не съществуват нерегламентирани сметища. Образуване на нерегламентирани сметища не се допуска, тъй като се прави периодичен мониторинг за замърсявания на територията на общината и същите се премахват своевременно.

- Актуалната Наредба за условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни отпадъци, масово разпространени отпадъци на територията на Община Рила, приета от Общински съвет - РИЛА е от 2021 г.

- Община Рила не разполага с единна информационна система за управление на отпадъците.

- Наличната на интернет страницата на Община Рила информация, отнасяща се за дейностите по управление на отпадъците не е достатъчна. Необходимо е да се включи актуална и разнообразна информация за политиките на Общината в областта на управление на отпадъците с цел повишаване на обществената информираност и привличане на гражданите на Общината да участват активно в планираните кампании.

- Обобщени изводи и препоръки по отношение управлението на отделните потоци отпадъци са направени в раздел VIII на настоящата програма

2. Прогнози

Важен показател за управление на отпадъците е нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. През десетгодишния период 2002-2012 г. по данни на НСИ образуваните битови отпадъци на човек от населението в България намаляват значително от 601 до 446 кг/жител/година. Ако не бъдат предприети целенасочени мерки за предотвратяване на образуването на битови отпадъци, може да се очаква, че количеството на образуваните битови отпадъци в България ще нараства в резултат на икономически растеж, повишаване на доходите и потреблението в домакинствата. В резултат на разработването обаче на НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г. и прилагане на мерките, предвидени в него, може да бъде прогнозирано стабилизиране на количеството образувани битови отпадъци, като България да продължи да е с един от най-благоприятните показатели „образувани битови отпадъци на жител/година". Тенденциите в този показател са точен измерител за предотвратяването на образуването на отпадъци като най-високо ниво в йерархията на управление на отпадъците.

С цел осигуряване на единен и аргументиран подход при осъществяването на прогнозите за битови отпадъци през 2012 г. МОСВ утвърди Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци.

Броят на населението на община РИЛА е относително постоянен през последните пет години. Естественият и механичният прираст са отрицателни. Бъдещите тенденции за броя на населението в общината ще зависят силно от механичното движение на населението и задълбочаващата се демографска криза.

Община РИЛА има изготвен морфологичен анализ на битовите си отпадъци, който е завършен в края 2019 г.

Таблица 9: Норма на натрупване на отпадъците

Групи населени места	над 150 хил.	50-150 хил.	25-50 хил.	3-25 хил.	под 3 хил.
Норма на натрупване	469	426	421	346	256

В методиката за определяне на морфологичния състав на БО за норма на натрупване се извеждат 5 групи населени места като за община РИЛА референтните стойности са 256 кг/чов./година, **а реалната норма на натрупване на отпадъци в общината за 2019 г. е 78 кг/човек/година.** На базата на проведените анализи и с помощта на наличните методики на МОСВ и примерни норми за натрупване на битови отпадъци е направена прогноза за количеството на отпадъците до 2028 г. :

Таблица 10: Прогноза за количеството на отпадъците в община РИЛА2021-2028 г.

Прогноза за количеството на отпадъците		**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Общо количество отпадъци									
Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване на отпадъците (намаляване с 10% за периода)	%	-1	-1	-1	-1	-1	-2	-2	-1
Прогнозна норма на натрупване на отпадъци	кг/чов/год	77,22	76,45	75,69	74,93	74,18	72,7	71,25	70,54
Прогнозен брой на населението	брой	2460	2400	2350	2340	2320	2320	2350	2410
Прогнозно количество на отпадъците - общо	тонове/год	189,96	183,48	177,87	175,34	172,1	168,66	167,44	170
в т.ч.:									
Хранителни	тонове/год	28,49	27,52	26,68	26,30	25,82	25,30	25,12	25,50
Хартия и картон	тонове/год	13,30	12,84	12,45	12,27	12,00	11,80	11,72	11,90
Пластмаса	тонове/год	22,80	22,02	21,34	21,04	20,65	20,24	20,09	20,40
Текстил	тонове/год	15,20	14,68	14,23	14,03	13,77	13,50	13,40	13,60
Гума	тонове/год	1,90	1,80	1,79	1,75	1,72	1,69	1,67	1,70
Кожа	тонове/год	0	0	0	0	0	0	0	0
Градински	тонове/год	22,80	22,02	21,34	21,04	20,65	20,24	20,09	20,40
Дървесни	тонове/год	3,80	3,67	3,56	3,51	3,44	3,37	3,35	3,40
Стъкло	тонове/год	9,50	9,17	8,89	8,77	8,61	8,43	8,37	8,50
Метали	тонове/год	9,50	9,17	8,89	8,77	8,61	8,43	8,37	8,50
Инертни (над 4 см.)	тонове/год	7,60	7,34	7,11	7,01	6,88	6,75	6,70	6,80
Ситна фракция (до 4 см.)	тонове/год	51,27	49,65	48,01	47,35	46,51	45,53	45,22	45,9
Опасни	тонове/год	1,90	1,80	1,79	1,75	1,72	1,69	1,67	1,70
Други	тонове/год	1,90	1,80	1,79	1,75	1,72	1,69	1,67	1,70

Очаква се спад на количествата образувани ТБО, свързани с демографската прогноза за населението на общината и прогнозата за намаляване на нормата на натрупване на отпадъците.

III. SWOT АНАЛИЗ

SWOT анализът е обективно следствие от извършените ситуационни анализи на съществуващото състояние и практики и изхожда от идеята за разделянето на обекта на анализ – управлението на отпадъците, от средата, в която той функционира. Обектът на анализ се разглежда откъм неговите „силни страни" и „слаби страни". Средата, в която функционира управлението на отпадъците в общината, се диференцира на „възможности" и „заплахи".

Силни страни.

Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни.

Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможности.

Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът би могъл да се възползва.

Заплахи.

Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

Таблица 11: SWOT анализ

Силни страни	Слаби страни
1 Системата за организирано сметосъбиране обхваща всички населени места на общината. 2 Изградено Регионално депо за неопасни отпадъци със сепарираща и компостираща инсталация; 3 Предоставяне на всички услуги по управление на отпадъците – сметосъбиране, сметоизвозване, обезвреждане и разделно събиране. 4 Въведена система за разделно събиране и оползотворяване на рециклируеми отпадъци в град Рила. 5 Приета нормативна уредба за управление на отпадъците на местно ниво. 6 Разработен актуален четирисезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци. 7 Разработени програми и планове за решаване на съществуващите проблеми по управление на отпадъците.	1 Високо ниво на депонираните отпадъци 2 Липса на ефективна система за разделно събиране и оползотворяване на строителните отпадъци. 3 Липса на цялостна система за разделно събиране и оползотворяване на биоразградимите отпадъци и домашно компостиране. 4 Незавършена рекултивация на затвореното общинско депо за ТБО в гр. РИЛА. 5 Недостатъчна ангажираност на жителите за спазване на изискванията за регламентирано изхвърляне на отпадъци. 6 Отрицателен баланс между приходите и разходите за управление на отпадъците. 7 Ниска социална поносимост към увеличаване на таксите за отпадъци. 8 Периодично образуване на нерегламентирани замърсявания.

Възможности	Заплахи
1 Внедряване на нови технологии, позволяващи рециклиране и оползотворяване на различни отпадъци. 2 Промяна на обществените нагласи за намаляване образуването и ефективно управление на отпадъците. 3 Засилен институционален и граждански контрол за предотвратяване на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. 4 Намаляване използването на конвенционални източници на енергия, включително твърди горива, чрез замяната им с възобновяеми такива. 5 Пълноценно използване на различни финансови инструменти, фондове и програми в областта на управлението на отпадъците. 6 Използване на комплекс от механизми за включване на обществеността при вземане на решения, свързани с управление на отпадъците.	1 Повишаване на такса битови отпадъци за населението, съобразно промени в законодателството на ЕС. 2 Намаляваща държавна подкрепа към местната власт за изпълнение на законовите задължения в сферата на управление на отпадъците. 3 Налагане на санкции на местната власт при неспазване изискванията на нормативната уредба в сферата на управление на отпадъците. 4 Невъзможност на нискодоходните групи от населението да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управлението на отпадъците. 5 Увеличаващи се раходи за дейностите за сметосъбиране и депониране на отпадъците. 6 Увеличение на разхода за управление, компостиране или друго оползотворяване на биоразградимите отпадъци.

ПРОГРАМА ЗАУПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ОБЩИНА РИЛА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 г.
IV. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Генералната цел на Програмата за управление на отпадъците на територията на община РИЛА е:

Ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда и човешкото здраве и превръщането им в ресурси, чрез изграждане на ефективна система за управление, предотвратяване на образуването им и оползотворяване, в съответствие с екологичното законодателство и прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда.

Общинската програма се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците (НПУО), съобразена е с Европейската стратегия за устойчиво развитие и подхода „нулеви „отпадъци“ и включва следните стратегически цели:

Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване.

Стратегическа цел 2: Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци.

Стратегическа цел 3: Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо чиста и безопасна околна среда.

Стратегическа цел 4: Включване на обществеността в управлението на отпадъците.

За всяка от стратегическите цели са разработени оперативни цели, които са пряко съотносими към съответната стратегическа цел, т.е. допринасят за нейното постигане. За разлика от стратегическите цели, оперативните могат да бъдат краткосрочни и средносрочни.

Общинската програма поставя следните **оперативни цели (ОЦ)** за управлението на отпадъците в община РИЛА за периода 2021-2028 г.:

ОЦ 1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;

ОЦ 2: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците;

ОЦ 3: Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци;

ОЦ 4: Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на Общинската администрация за управление на отпадъците;

ОЦ 5: Участие на обществеността при прилагане на йерархията на управление на отпадъците.

За да се изпълнят оперативните цели и да се достигнат стратегическите цели на програмата, е заложено да се изпълни определен набор от дейности, които са обособени в подпрограми. Достигането на всяка стратегическа цел може да се осъществи, чрез изпълнението на една или няколко подпрограми.

ЗУО изисква общинските програми за управление на отпадъците да се разработват в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците. Като се имат предвид стратегическите цели и програмите с мерки за тяхното достигане от Националния план за управление на отпадъците, общинската програма за

управление на отпадъците на Община РИЛА, включва следните стратегически цели и подпрограми за достигане на всяка от тези цели:

Таблица 12: Стратегически, оперативни цели и подпрограми в Програмата за управление на отпадъците на община РИЛА2021 - 2028 г.

Стратегически цели	*Оперативни цели*	*Подпрограма*
Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване	**ОЦ 1:** Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци	• Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци
Стратегическа цел 2: Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци.	**ОЦ 2:** Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците	• Подпрограма за разделно събиране и изпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци най-малко от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло • Подпрограма за разделно събиране и постигане на целите за биоразградимите битови отпадъци в т.ч. за биоотпадъците • Подпрограма за изпълнение на изискванията и целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци
Стратегическа цел 3: Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо чиста и безопасна околна среда	**ОЦ 3:** Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци; **ОЦ 4:** Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на Общинската администрация за управление на отпадъците	• Подпрограма за предотвратяване и намаляване на риска от депонирани отпадъци • Подпрограма за подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците

ПРОГРАМА ЗАУПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ОБЩИНА РИЛА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 г.

Стратегически цели	*Оперативни цели*	*Подпрограма*
Стратегическа цел 4: Включване на обществеността в управлението на отпадъците	**ОЦ 5:** Участие на обществеността при прилагане на йерархията на управление на отпадъците	• Подпрограма за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

В началото на всяка подпрограма, преди представянето в табличен формат на мерките/ дейностите, резултатите от тях и т.н., е направено кратко представяне на подпрограмата, в което са изложени: какви са националните цели и посока на развитие в разглежданата област; най-важните резултати, които общината е постигнала до момента и които ще надгражда; най-важните изводи и препоръки от анализите, съотносими към подпрограмата; ключовите резултати, които се очакват от изпълнението на подпрограмата и ще спомогнат за достигането на съответната стратегическа цел на програмата за управление на отпадъците; наличието на други дейности и мерки, включени в други подпрограми на общинската програма за управление на отпадъците, които допълват и подпомагат изпълнението на оперативната цел на подпрограмата.

Подпрограмите съдържат както инвестиционни мерки, така и неинвестиционни мерки.

Инвестиционните мерки включват основно изграждането на инфраструктура в т.ч.: инсталации за предварително третиране на битови отпадъци с цел оползотворяване на битовите отпадъци и предотвратяване на емисиите на парникови газове; инсталации за компостиране/анаеробно разграждане; закупуване и инсталиране на компостери за домашно компостиране; закупуване на съдове, машини и транспортни средства за разделно събиране, третиране и транспортиране на биоотпадъци и др. Инвестиционните проекти и възможностите на финансиране на определените стратегически цели в програмата и мерките в плана за действие са представени в тази глава. За изготвянето им се вземат в предвид възможностите на общината за финансиране на дейностите по управление на отпадъците.

Финансирането на дейностите по събиране, транспортиране и депониране на битовите отпадъци, почистване на обществени места, почистване на незаконни сметища се поема от общинския бюджет чрез приходите от такса „битови отпадъци". Осигуряването на финансови средства за големи инвестиционни проекти в областта на управлението на отпадъците ще се търсят чрез външно финансиране от структурните и кохезионни фондове на ЕС, чрез Оперативните програми или други финансиращи организации. Инвестиции, свързани с проекти, като например за въвеждане на фамилно компостиране и други малки проекти с образователна цел биха могли да се финансират от ПУДООС. През плановия период ще се търсят възможности за привличане на инвестиции от частния сектор под формата на Публично-частно партьорство по отношение изграждане на инфраструктура за събиране и оползотворяване на строителни и биоразградими отпадъци, както и за изграждане на инсталации за сепариране. Инвестициите, които попадат в меката част на програмата, за разпространение на информационни материали, провеждане на кампании, обучения или инструктиране на притежателите на отпадъци се финансират от общинския бюджет или могат да бъдат финансирани от организациите по оползотворяване на отпадъците и други външни донори от частният сектор. Някои от дейностите в плана за действие не изискват наличен финансов ресурс, като въвеждане на нормативни изисквания чрез изменения и допълнения на местната нормативна уредба, което ще се осъществи чрез наличния административен капацитет.

Неинвестиционните мерки включват дейности в т.ч.: нормативни промени; назначаване на служители; обучение на служители; подготовка на проекти; разработване на методики, инструкции и др.административни актове; изпълнение на контролни дейности; провеждане на информационни кампании; разработване и внедряване на информационни системи и др.

V. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ С ПОДПРОГРАМИ, МЕРКИ, ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ

Планът за действие съдържа мерките, които трябва да се предприемат за постигане на поставените цели в сферата на управление на отпадъците. С приемането и прилагането на плана се цели да бъде постигнат оптимален баланс между различните законодателни, институционални, икономически и технически мерки и прилагане на интегриран подход за управление на отпадъците. Планът определя и отговорностите на различните институции и организации в областта на управление на отпадъците, свързани с реализацията на предвидените мерки и дейности, очакваните разходи и вероятните източници за тяхното финансиране.

Следва да се отбележи, че финансовите ресурси, с които разполага Община РИЛАса ограничени, подкрепата от националните институции е недостатъчна и в случай на недостиг на средства може да се ревизира изпълнението на някои от представените по-долу мерки.

5.1. Подпрограма с мерки за предотвратяване образуването на отпадъци

Европейското и националното законодателство по управление на отпадъците (Директива 75/442/ЕЕС и ЗУО) поставят като първи приоритет предприемането на мерки за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които да водят до намаляване на количеството на образуваните отпадъци и намаляване на вредното въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

Според РДО (чл. 3, т.1), както и според българския ЗУО (§1, т. 17 от ДР), *„Отпадък“* е всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи”. Особено важно е да се подчертае, че предотвратяването на отпадъци (ПО) има най-висок приоритет в йерархията на управление на отпадъците. Най-големите натоварвания на околната среда възникват при производството на един продукт и именно поради това тези натоварвания се намаляват, чрез мерки за ПО.

„Предотвратяване на образуването на отпадъци” означава да не възникват отпадъци, да не се произвеждат продукти, които после да трябва да бъдат рециклирани или обезвреждани. Различните възможности за третиране на отпадъците винаги са свързани с трудности и натоварвания за околната среда. Отпадъкът не изчезва просто така, а чрез депонирането и изгарянето, дори чрез рециклирането, само се променя като вещество. Всяко депониране е намеса в природата, като при това не могат на 100% да се изключат вредни въздействия върху околната среда. В най-добрия случай отпадъците се оползотворяват, но дори и в този случай възникват натоварвания поради употребата на енергия и вода. Поради това, най-адекватното противодействие на проблемите с отпадъците са действията преди образуването на отпадъци, а именно предотвратяването на образуването на отпадъци.

Необходимо е също да има доброволни и самоограничителни мерки от страна на всички участници в обществения живот, като тези мерки трябва да се разясняват, да се помага за тяхното създаване и провеждане, да се дават съвети на бизнеса и домакинствата.

Участници в дейностите по предотвратяване на образуването на отпадъци

Основни участници в разработването и реализацията на политиките по ПОО са:

Държава. Тя създава ефективни предпоставки и регулации за подпомагане на участниците в дейностите по предотвратяване образуването на отпадъци, за да изпълни задължението си, съгласно РДО и ЗУО. За целта държавата може да предвиди в съответните нормативни актове, например, различни данъци и/или такси, които стимулират производства или потребление с по-малко отпадъци. Държавата може също така да регламентира, чрез нормативен акт дори забрани за дадени продукти, ако това не противоречи на европейските норми, както и определянето на задължения, като например задължително обратно изкупуване, ограничения в разпространението, регламентиране на транспортирането, складирането и третирането на отпадъците и др. Освен това по силата на чл. 49 и чл. 50 от ЗУО държавата е длъжна да прилага мерки за планиране като изготвя и план за управление на отпадъците, както и програма за предотвратяване на образуването на отпадъци. Въвеждането на разрешителни и регистрационни режими също е задължение на държавата, регламентирано в ЗУО.

Общини. Общините са отговорни за събирането на отпадъците на тяхната територия, като извършват тази дейност самостоятелно или чрез регионални сдружения. По силата на чл.52 от ЗУО те са длъжни да изготвят програма за управление на отпадъците, чиято структура, цели и предвиждания отговарят на НПУО, включително на ПОО, която по силата на ЗУО е неразделна част от НПУО. В общинските програми и наредби за управление на отпадъците могат да се включат и съвсем конкретни мерки за ПО, като например ограничаване на ползването на прибори за еднократна употреба при обществени мероприятия.

Икономически и научни субекти, неправителствени организации. За предотвратяване на образуването на отпадъци икономическите субекти, подпомагани от научните среди, могат да разработят продукти и производствени процеси, които са екологосъобразни и бедни на отпадъци и да оптимизират съществуващи процеси и продукти. Предлаганите на пазара продукти трябва да бъдат с по-дълъг живот, да са лесни за поправяне и да са произведени и търгувани без излишни опаковки. Тоест икономическите субекти, подпомагани от научни организации, могат да предприемат мерки, с които се отказват от производството на неекологосъобразни продукти. Засега този отказ е по-скоро доброволен и продиктуван от маркетингови или други съображения, но той може да стане и задължителен при разработване и влизане в сила на съответни закони, наредби и стандарти. Неправителствени организации, които подкрепят идеите за общество, стремящо се към нулеви отпадъци, могат да създадат платформи и доброволни мрежи за всички субекти, които имат желание да допринесат за реализация на тези политики.

Домакинства. Въпреки, че основните количества отпадъци не се генерират от домакинствата, респективно от крайните купувачи, мерките за предотвратяване на отпадъци са насочени в най-голямата си част към тях. Всеки потребител може да ограничи купуването на стоки, които водят до образуване на много отпадъци и по този начин да принуди производителите да спрат или поне да намалят производството на такива стоки. На сегашния етап това означава потребителят да има такова съзнание, че дори да е готов да понесе ограничения в своите „удобства", респективно да вложи повече усилия и време. Поради това реално и действащо предотвратяване на отпадъци сред потребителите може да се очаква, когато на пазара се предлагат достатъчно стоки и услуги, които са ефективни от екологична гледна точка.

Предотвратяването на образуването на отпадъци е задача на генераторите на отпадъци. Генераторите на отпадъци, решават чрез своите дейности дали ще произвеждат отпадъци или не. Предотвратяването на образуването на отпадъци се състои от следните елементи:

- Стриктно предотвратяване е на отпадъците;
- Намаляване на генерирането на отпадъци при източника;
- Насърчаване на повторната употреба;
- Рециклиране при източника.

Стриктното предотвратяване включва пълното избягване на генерирането на отпадъци, чрез реално премахване на вредните вещества или чрез намаляване на материалния и енергийния интензитет в производството, потреблението и разпространението. Примерите за точно прилагане на *предотвратяването* включват такива, които се отнасят до:

- Опасните свойства на определени съставки/ компоненти в продуктите, като се налага тяхното избягване и/или заместване с материали, които не са опасни за човека или за околната среда (например, чрез забрани на използването/ влагането на полихлорираните бифенили или озоноразрушаващите вещества, или премахване на тежките метали от батериите на мобилните телефони).
- Количество, като избягване употребата на материали или на етапи в производството/потреблението (например, чрез купуване на плодове и зеленчуци от открити пазари или от секцията за плодове и зеленчуци в супермаркета, вместо купуването на пакетирани плодове или чрез премахване на междинното опаковане на козметични продукти и паста за зъби).

Намаляването при източника включва минимизиране употребата на токсични или вредни вещества и/или минимизиране консумацията на материали или енергия. Примерите за намаляване при източника включват такива, които се отнасят до:

- Опасните свойства на определени съставки/ компоненти в продуктите, като намаляване употребата на вредни вещества в продуктите, в системите за производство и продажба, както и в системите за консумация и депониране и намаляване употребата на вещества, които пречат на повторната употреба или рециклирането (например, пластмасови етикети върху хартия, използване на хлорирани разтвори като почистващи средства).
- Количество, като използване на по-малки количества ресурси за осигуряване на същия продукт или услуга (например намаляване дебелината на покритието, въвеждане на системи за повторна употреба или пълнене, миниатюризация, ресурсно ориентирани покупки и потребление) и използване на по-ресурсно независими строителни подходи и материали.

Повторната употреба на продуктите включва многократната употреба на продукта в оригиналната му форма, по оригиналното му предназначение или като алтернатива, с или без допълнителна обработка. Примерите за повторна употреба на продуктите включват такива, които се отнасят до:

- Повторна употреба след допълнителна обработка, като измиване и повторно пълнене на стъклени или пластмасови бутилки, и обработка и използване на празни варели от лепила за варели за петрол.
- Повторна употреба без допълнителна обработка, като използване на торбички за пазар повече от един път.

Рециклирането при източника включва дейности, които позволяват използването на даден материал след обработка на територията на производителя на отпадъка. Примери са:

- Използване след биологично третиране, като домашно компостиране.
- Използване след пречистване, като повторна употреба на вода след пречистване, на разтвори след дестилация и т.н.

Предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъците се осъществява през целия жизнен цикъл на продуктите от проектирането им до превръщането им в отпадъци и включва следните основни елементи:

- влагане на по-малко количество материали за производството на даден продукт
- удължаване полезния живот на продуктите – произвеждане на по-трайни продукти и осигуряване възможности за ремонтиране и поправка на продуктите
- намаляване на опасните свойства на отпадъците, образувани след употреба на продуктите
- произвеждане на продукти, които могат да се използват повторно и влагане на материали, които могат да се рециклират
- ограничаване на ненужната употреба на продукти (напр. продукти за еднократна употреба, замяна на стари с нови модели продукти и т.н.) и по-ефективното използване на продуктите.

Мерките за постигане на националната цел за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които могат да се предприемат на местно ниво са:

- Икономически стимули за намаляване образуването на отпадъци;
- Популяризиране на схемите за „еко-маркировка" и повишаване на екологичното съзнание на купувачите;
- Контрол върху спазването на изискванията, въведени в наредбите за масово разпространени отпадъци по отношение на заплащането на продуктови такси и относно повторното използване на съответния вид масово разпространен отпадък;
- Контрол върху спазването на забраните за изхвърляне в общия отпадъчен поток на опасни домакински отпадъци.

Общинските власти могат да насърчат предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъци чрез провеждане на мероприятия за повишаване на екологичното съзнание на населението.

Мероприятията следва да бъдат насочени към разясняване на ролята на купувачите в намаляване на образуването на отпадъци и предизвикване на промяна в поведението им по време на покупката на продукти. Цели се вземането на решението за покупка да се влияе не само от качествата и цената на продукта, но и от възможните вредни въздействия върху околната среда като се вземат под внимание следните фактори:

- трайност на продукта, възможност за повторно използване и поправка;
- материалите от които е направен – възобновими или невъзобновими;
- съдържа ли излишни опаковки.

Специфичен инструмент за насърчаване на предотвратяването на образуването на отпадъци са еко-маркировките на продуктите.

Мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци

В Приложение №4 към чл. 50, ал. 3, т. 2 на ЗУО са изброени 16 примерни мерки за ПО, обособени в три групи:

- мерки, които могат да засегнат рамковите условия, свързани с образуването на отпадъци;
- мерки, които могат да засегнат фазата на проектиране, производство и разпространение;
- мерки, които могат да засегнат фазата на потребление и употреба.

Анализът на приложимостта на примерните мерки показва, че относими към компетенциите на местните власти и подходящи за прилагане в община Риласа посочените по-долу мерки от Приложение № 4. За всяка мярка са представени нейната същност, досегашно прилагане и планирани действия в настоящата подпрограма по всяка мярка.

Мярка: Използване на мерки за планиране или други икономически инструменти за насърчаване на ефикасното използване на ресурсите

Съдържанието на тази мярка може да се раздели на две групи дейности:

• Разработване на общински програми за предотвратяване образуването на отпадъци - съгласно българското законодателство, кметът на общината разработва *Програма за управление на отпадъците* и *Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци*, която е част от нея. Кметовете на няколко общини, ако те са включени в регионално сдружение, могат да разработят и Програма за съответния регион.

• Прилагане на икономически мерки

Компостирането е най-практичният и удобен начин да се третират органичните отпадъци в райони с еднофамилни къщи. Компостирането, което е собствения начин на природата за рециклиране, представлява контролирано разграждане на органични материали като листа, клонки, окосена трева и растителни хранителни отпадъци. Компостът е продукт за подобряване на почвата, който е резултат от правилното компостиране. Компостирането може да бъде по-лесно и по-евтино, отколкото поставянето на тези отпадъци в чували, или транспортирането им до претоварни станции или до контейнерите на централизираната система за събиране на отпадъци. Компостът също така подобрява почвата и отглежданите на нея растения. В селата обикновено има градини, ливади, дървета, храсти, или дори саксии за засаждане на растения и домашно приготвеният компост е много полезен. Всички органични отпадъци могат да се компостират. От всички „зелени“ отпадъци - отпадъци от дворове, като паднали листа, окосена трева, плевели и останки от градински растения, също и хранителни отпадъци, може да се получи отличен компост. Дървесните отпадъци от дворове могат да бъдат насечени и нарязани до размера на дърва за горене в печка или камина или да бъдат раздробени чрез шредер до дървесни стърготини или малки парченца. Когато се поставят около засадени растения или за настилка на пътеки, те накрая ще бъдат биоразградени и ще се превърнат в компост. Компостирането може да се практикува в повечето дворове в изработени в домашни условия или фабрично произведени съдове за компостиране или просто на открити купове (в някои населени места има изискване за затворени съдове). Фирми, училища и други предприятия може също лесно да компостират отпадъците си. Изработените в домашни условия съдове могат да бъдат направени от дървесни отпадъци, тел, снегозадържащи съоръжения или дори стари кофи за боклук (с дупки, пробити в страни и отдолу). Фабрично произведените съдове включват такива със система за обръщане, рамки, конусообразни и съдове с голям обем.

Работещ метод за оползотворяване на биоразградими отпадъци от паркове и градини - такива от дървесина, клони, храсти, отпаднали от санитарни и почистващи резитби могат да бъдат надробени с дробилка, а част от получения дървесен материал - чипс може да бъде използван за мека настилка на алеи на паркове и детски площадки в общината. Останалите количества могат да бъдат оползотворени за мулчиране /насипване/ на залесени площи на територията на паркове и градини на територията на община Рила. По този начин чрез оползотворяване от една страна ще се спестят средства за закупуване на изкуствени настилки, а от друга – ще бъде подпомогнато задържането на влага в почвата, предпазването на дърветата от замръзване и намаляването на плевелите в паркове и градини.

В изготвените сценарии е включено населението, което прилага домашно компостиране. Броят на необходимите компостери е определен при допускане, че един компостер обслужва едно домакинство в съответния регион. Средното количество компостирани биотпадъци от един компостер е от 150 кг/г.

С въвеждането на допълнителни плащания (екотакси, данъци, концесионни възнаграждения и пр.) за ползване на природни ресурси се цели намаляване на количеството на използваните ресурси в производството и по този начин и намаляване на количеството на отпадъците, които биха възникнали.

Въпреки, че вече са разработвани и приети различни програми, както в областта на околната среда като цяло, така и специално в областта на управление на отпадъците, не са предвиждани конкретни взаимообвързани мерки за предотвратяване на отпадъците.

Настоящата подпрограма е първата такава програма и в нея за първи път се предвиждат конкретни мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци в общината. Сама по себе си изготвената програма е мярка за планиране на ефективното използване на ресурсите.

Въвеждането на „електронна община", освен преките положителни ефекти за гражданите и бизнеса, има съществен принос към политиката за ПО и ефективно използване на ресурсите. Реализирането на мерки в това направление ще доведе до намаляване на употребата на офис хартия и консумативи, което е равнозначно на предотвратени тонове отпадъци в общината. Подобряването на обслужването на граждани в периода на програмата ще се фокусира и върху разширяване на предлаганите електронни услуги и тяхното популяризиране сред гражданите и фирмите.

Наред с това, общината може да насърчава екологосъобразно поведение на гражданите и юридическите лица, чрез подходящи икономически стимули. Например въвеждане на по-ниски ставки на годишния патентен данък по ЗМДТ за еднолични търговци и предприемачи, чиято дейност води до повторна употреба на дадени продукти (услуги за ремонт на дрехи, обувки, мебели, велосипеди, електрическо и електронно оборудване).

Тъй като трудно може да се измери точният ефект на количественото и качественото предотвратяване на отпадъци, постигнато в резултат на прилагането на тази мярка, ***подходящ индикатор за нейния успех може да бъдат стойностни показатели като например***: *брой разработени програми за ПО, брой изпълнени мерки от общинската програма за ПО, брой и/или стойност на въведените допълнителни екоплащания или икономически стимули, брой семейства въвели компостиране на място.*

Мярка: Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители

Тази мярка може условно да бъде разделена на информационни кампании и на мероприятия за обучение. Популяризирането на различни практически действия, водещи до предотвратяване на отпадъци, може да се извършва чрез съответни кампании в средствата за масова информация, рекламни брошури и пр. Целта на тези кампании е потребителят да е в състояние да взема информирано решение, относно предотвратяване на отпадъци при пазаруване или при извършване на ежедневните дейности в домакинството с оглед ПО и намаляване на тяхното количество.

Съществуват много добри примери за проведени информационни кампании относно ПО от местните власти. Например, за намаляване на количеството отпадъчна хартия, образувано от разпространението на рекламни материали в това число и на безплатни

вестници, в редица европейски страни съществува практика за поставяне на стикери „против нежелана поща" на разположение на всеки, който желае да участва. От друга страна растящото място на информационните и комуникационни технологии в дома отваря пътя за нови подходи, позволяващи „всички хартии" да бъдат избегнати, като се дава приоритет на електронния носител, независимо дали става въпрос за битови сметки или за друга информация, предоставена на хартиен носител. Организирането на обучение на преподаватели може да бъде засилено, като съвместно с Министерството на образованието и науката се намери и подходящ начин (например в часовете на класния ръководител) за включване на преподаването на придобитите знания в учебната програма.

Основният резултат на тази мярка е повишаване на общественото съзнание. Специална целева група ще са децата и учениците в детските и учебни заведения, които много бързо се приобщават към „зелените" идеи. Информационните кампании ще се фокусират приоритетно към намаляването на образуването на отпадъци от опаковки от хартия, картон, стъкло и пластмаса и биоразградими отпадъци.

Индикатори: *Брой проведени информационни кампании и обучения.*

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 1	**Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване**
Оперативна/и цел/и:	***Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци***
Текущи индикатори	Количество образувани битови отпадъци в тон за година - 178 тона за 2019 година; Норма на натрупване на битови отпадъци в общината през 2019 – 78 кг/ж/год.
Целеви индикатори	Количеството депонирани общински отпадъци е с минимум 10% по-малко спрямо базовата 2019 г. Норма на натрупване на битови отпадъци в общината през 2028 г. – (-10%) кг/ж/год.

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	*Целеви*	*Водеща*	*Партньор*
1. Използване на мерки за планиране или други икономически инструменти за насърчаване на ефикасното използване на ресурсите	1.1. Разработване на Програма за управление на отпадъците с включени цели и мерки за предотвратяване образуването на отпадъци /ПОО/	20 000	Общински бюджет	2021	Одобрена от Общински съвет Програма за управление на отпадъците на община	Подготовка и съгласуване на 1 брой Програма за управление на отпадъците с включени мерки за ПОО	Разработена и приета 1 брой Програма за управление на отпадъците с включени мерки за ПОО	Община	Обществеността и всички заинтересовани страни, които участват в консултациите при разработването на програмата
	1.2. Извършване на актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2024 г.	8 000	Отчисления по чл.64 от ЗУО, Общински бюджет, ПУДООС, ОПОС 2021-2028 г.	2024	Изготвен актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2024 г.	-	Изготвен 1 брой Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2024 г.	Община	РСУО

	1.3. Извършване на мониторинг за изпълнение на мерките за ПОО заложени в програмата, включително недопускане образуването на локални замърсявания	**5 000**	Общински бюджет	2021-2028	Намаляване на вредното въздействие на отпадъците	Ежегодно - брой изпълнени/ в процес на изпълнение мерки	Брой изпълнени мерки, включени в ППОО до края на 2028 г.	Община	-
	1.4. Пилотно въвеждане на намален размер на такса „Битови отпадъци" за домакинствата, които прилагат домашно компостиране и прилагат разделно събиране и предаване	3 000	Общински бюджет	2021-2028	Осигурен данъчен стимул за домакинствата	Промени в размера на такса „Битови отпадъци" към Наредба за реда за определяне и събиране на местните такси	Брой домакинства получили данъчен стимул за такса „Битови отпадъци" за домашно компостиране и разделно събиране на отпадъци	Общински съвет	Община
	1.5. Съставяне на регистър на производствените фирми в общината и създаване на база данни за	1 000	Общински бюджет	2021-2028	Осигуряване на актуална база данни	Брой обхванати производствени фирми	Създаден 1 брой регистър на генераторите на производствени отпадъци в общината и техните	Община	Фирми и предприятия

	отделяните производствени отпадъци от тях						генератори		
2. Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители	2.1. Провеждане на кампании за разясняване и предоставяне на информация за политиките по ПОО	3500	Общински бюджет ПУДООС и др.	2021-2028	Гражданите и фирмите са запознати с ползите от ПОО	Брой реализирани дейности от годишния план за действие	До 2028 г. проведени минимум 7 информационни кампании	Община	РСУО, други Общини

5.2. Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъците от хартия, метали, пластмаса и стъкло

Увеличаването на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци води до минимизиране на количествата на рециклируемите отпадъци в общия поток на отпадъците, постъпващи на депо.

Формулирането на количествени цели за рециклиране и оползотворяване, засягащи определени приоритетни потоци отпадъци е практическа мярка за налагане на рециклирането/оползотворяването.

Въвеждането на разделно събиране, при източника на генериране на отпадъци, ще доведе до увеличаване количествата на събираните фракции. Прилагането на схеми за разделно събиране от една страна ще бъде организирано на база на принципа „**отговорност на производителите**", като задължение на производителите и вносителите на стоки, след крайната употреба, на които се образуват масово разпространени отпадъци, и плащащи продуктови такси на фирми по оползотворяване. От друга страна стои като задължение на общините да организират системи за разделно събиране на отпадъците.

Приоритет ще има въвеждането на схеми за разделно събиране и рециклиране за следните групи отпадъци:

- отпадъци от опаковки и други битови отпадъци, подходящи за рециклиране (отпадъци от хартии и картони, пластмаси, метали и др.);
- отпадъци от офиси, административни сгради и учреждения;
- биоразградими отпадъци от домакинствата, заведенията за обществено хранене и от поддръжка на обществени зелени площи;
- едрогабаритни отпадъци;
- отпадъци от строителство и разрушаване на сгради;
- негодни за употреба автомобилни гуми;
- излезли от употреба моторни превозни средства;
- масово разпространени опасни отпадъци, като отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, луминесцентни лампи и др.

Целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО, определени в НПУО 2014-2020 г. предвиждаха до 1 януари 2020 г. най-малко 50 на сто от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло да бъде включено в подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали. Целта се оказа амбициозна и малко общини успяха да я достигнат в рамките на програмния период. Новата европейска цел за пластмасовите отпадъци е минимум 50% от количеството на отпадъчните пластмасови опаковки да се рециклира до 2025 г.

Общите количества на отпадъците от хартия, картон, метал, пластмаса и стъкло и съответните цели за рециклиране са изчислени поотделно за всеки регион за управление на отпадъците и общо за страната.

Изпълнението на целите за рециклиране ще бъде осъществено чрез:

- Количества, събрани от системите за разделно събиране с контейнери, поставени от организациите за оползотворяване на отпадъци от опаковки и общините;

- Количества разделно събрани отпадъци от пунктове за вторични суровини и търговски обекти;
- Отпадъци, отделени в регионалните инсталации за сепариране на смесени битови отпадъци.

Отпадъци, събрани чрез системите за разделно събиране с контейнери

За прогнозиране на количествата на рециклируеми отпадъци от системите за разделно събиране с цветни контейнери са използвани данни от отчетите на организацията за оползотворяване на отпадъци от опаковки за периода 2017-2019 г. Оценката за средното количество рециклируеми материали, събрани от системите за разделно събиране с контейнери за един жител средно за година към 2028 г. е съобразено с новите европейски цели, заложени в Рамковата директива за отпадъците.

Правните задължения за управлението на битовите отпадъци (отпадъци от домакинствата и др. под.), установени в Рамковата директива относно отпадъците, включват цел до 2020 г. 50% от битовите отпадъци да бъдат подготвяни за повторна употреба/рециклирани. Директивата е преразгледана (Директива (ЕС) 2018/851) и в нея са включени нови и по-амбициозни цели за повторна употреба и рециклиране на отпадъците: 55% до 2025 г., 60% до 2030 г. и 65% до 2035 г. С преразгледаната директива се въвежда и система от доклади за ранно предупреждение с цел оценка на напредъка на държавите членки по тези цели три години преди съответните крайни срокове.

Целта за община Рилае количествата разделно събрани отпадъци да нарастват през годините, като ще достигнат около 6,34 кг/жител/година през 2028 г. или рециклируемите отпадъци, които се събират разделно и оползотворяват да се увеличат от 37% на 50%.

Съобразно нормативната уредба всяка община може да достигне целта самостоятелно или заедно с други общини, в зависимост от решението на Общото събрание на съответното РСУО и наличната инфраструктура за третиране на отпадъците в общината и региона. Системите за разделно събиране и рециклиране на отпадъците от опаковки от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло, НУБА и ИУЕЕО, които се осъществяват и финансират основно от организациите по оползотворяване, чрез схемите за „разширена отговорност на производителя" се отчитат и допринасят в голяма степен за постигане от общините на целите за рециклиране на битовите отпадъци.

Община Рила ще предприеме допълнителни действия в следните направления:

- **Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки и редовно спазване графика за извозването им при строг контрол на разделно събрания отпадък;**
- **Предоставяне на информация за количествата разделно събрани и предадени за рециклиране битови отпадъци от всички юридически лица на територията на общината;**
- **Мерки, свързани с осъществяване на контрол за изпълнение на изискванията за разделно събиране и предаване на рециклируеми битови отпадъци;**
- **Въвеждане на стимули за гражданите и юридическите лица за активно участие в организираните от общината системи за разделно събиране на отпадъците.**

Пряко отношение към постигане на оперативната цел на настоящата подпрограма имат и мерките от други подпрограми, свързани например с:

• Информационни кампании за ползите от разделното събиране на отпадъци;

• След въвеждане на методиката на национално ниво и влизане в сила на националните нормативни изисквания за определяне на ТБО, където е възможно определянето и да е пряко свързано с количествата изхвърлени отпадъци;

• Внедряване на електронна информационна система за управление на отпадъците в общината, чрез която ще се събират данни за отпадъците, вкл. модул за разделно събраните и предадени за рециклиране, за проследяване на степента на постигане на целите и вземане на съответните управленски решения;

• Обучителни програми за поддържане и подобряване капацитета на администрацията и контролиращите служители на общината;

• Общи събрания на РСУО, обвързани с вземане на решения за подхода за изпълнение на целите на общините в РСУО и решения по други въпроси.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ НАЙ - МАЛКО ОТ ХАРТИЯ И КАРТОН, МЕТАЛИ, ПЛАСТМАСА И СТЪКЛО

Стратегическа цел: 2	**Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци**
Оперативна/и цел/и:	***Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците***
Текущи индикатори	37% от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране. Към момента условието не е изпълнено.
Целеви индикатори	2028 г. - минимум 50% от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране.

Мярка	**Дейности /мерки/**	**Бюджет (лева)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорни институции**	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
1. Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръговата икономика на Република	1.1. Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки във всички населени места на общината	50 000	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки	2021-2028	Разширена и оптимизирана система за разделно събиране на отпадъци от опаковки	Брой населени места, брой жители обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци и брой съдове	Брой населени места, брой жители обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци и брой съдове	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки	Община

България за периода 2021 – 2028 г. и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	1.2. Редовно спазване на графика за извозване на разделно събраните отпадъци от опаковки при строг контрол и отсортиране	-	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки	2021-2028	Оптимизирана система за разделно събиране на отпадъци от опаковки	Количество разделно събрани отпадъци по видове в кг	Количество разделно събрани отпадъци по видове в кг	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки	Община
	1.3.Прилагане на финансови стимули към граждани прилагащи разделно събиране на отпадъци и предаващи за рециклиране битови отпадъци.	-	-	2021-2028	Осигурен данъчен стимул за домакинствата	Промени в размера на такса „Битови отпадъци" към Наредба за реда за определяне и събиране на местните такси	Брой домакинства получили данъчен стимул за такса „Битови отпадъци" за разделно събиране на отпадъци	Общински съвет	Община
	1.4. Въвеждане на разделно събиране на хартиени, картонени, найлонови и пластмасови отпадъци в	-	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки	2021-2028	Разширена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки	-	Брой административни, държавни и обществени сгради, обхванати в системата за разделно събиране на	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки	Администрации

	административни, държавни и обществени сгради.						отпадъци		
	1.5. Ежегодно планиране и осъществяване на тематични проверки за изпълнение на изискванията за разделно събиране и изхвърляне на отпадъците в организираната от общината система за разделно събиране на отпадъците	-	-	ежегодно	Изготвен доклад до кмета за резултатите от осъществения контрол	Брой извършени тематични проверки	Брой извършени тематични проверки	Еколози към общината	Община
	1.6.Ежегодно събиране и обработка на информация от ООп / фирми и др. юридически лица/ за количествата и видовете разделно събрани и	-	-	ежегодно	Общината да разполага с информация за количествата разделно събрани отпадъци на нейната територията	Количества разделно събрани отпадъци в кг/тон	Количества разделно събрани отпадъци в кг/тон	Еколози	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки

	предадени за рециклиране отпадъци								
	1.7. Развитие на системата за събиране на масово разпространени опасни отпадъци от домакинствата /луминисцентни лампи, батерии, акумулатори и отработени масла електрически и електронни уреди и др./	20 000	Общински бюджет	2021-2028	Общината разполага с допълнителни възможности за разделно събиране и отчитане на рециклируеми отпадъци	Брой сключени договор с организации по оползотворяване	Количества събрани разделно масово разпространени опасни отпадъци	Община	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки
	1.8. Организиране на информационни кампании за ползите от разделно събиране на рециклируемите отпадъци	3 000	Общински бюджет	постоянен до 2028 г.	Гражданите и фирмите са запознати с ползите от разделното събиране	Брой реализирани дейности от годишния план за действие	Проведени минимум 5 информационни кампании	Община	Медии
	1.9. Увеличаване размера на	-	-	постоянен до 2028 г.	Намаляване количеството на	Брой наложение санкции за нерегламентира	Брой наложение санкции за нерегламентира	Общински съвет	Община

	санкциите, заложени в общинските наредби при смесването на отпадъци и изхвърляне на рециклируеми и оползотворими отпадъци в контейнерите за битови отпадъци				рециклируеми те отпадъци в смесения битов отпадък	но изхвърляне на отпадъци	но изхвърляне на отпадъци		

5.3. Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите и изискванията на НПУО за биоразградимите и биоотпадъците

Съгласно §1, т.3 от ДР на ЗУО „Биоразградими отпадъци" са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

„Биоотпадъците" са част от биоразградимите битови отпадъци и по-конкретно отпадъците от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително - вкусовата промишленост.

По-голямата част от битовите отпадъци от домакинствата и други организации са биоразградими отпадъци. Ето защо българското законодателство въведе конкретни количествени цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на битови биоотпадъци, както и цели за отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата.

Съгласно §1, т.2 от ДР на ЗУО „Биоотпадъци" са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Член 8, ал. 1 от Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г. задължава кметовете на общини във всеки от регионите за управление на отпадъци по чл. 49, ал.9 от ЗУО да постигат следните регионални цели за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци:

1. до 31 декември 2016 г. - не по-малко от 25 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;

2. до 31 декември 2020 г. - не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;

3. до 31 декември 2025 г. - не по-малко от 70 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.

Изпълнението на целите за разделно събиране и оползотворяване на битови биотпадъци се осигурява чрез прилагане на домашно компостиране и разделно събиране.

Разделно събиране на битови биоотпадъци

При изготвяне на предвижданията за разделно събиране на битови биоотпадъци са възприети допусканията, определени в *Модел и поетапен план за действие за управление на биоотпадъците в България*, разработен в рамките на проект „Разработване на нормативна уредба за управление на биоотпадъците и създаване на система за осигуряване качеството на компоста и Национална организация за осигуряване на качеството на компоста". Направените допускания по отношение на фракциите „хранителни отпадъци" и „растителни отпадъци". Прието е, че системата за разделно събиране на битови биоотпадъци ще бъде въведена до 2019 г. и участието на населението в разделното събиране ще е съобразено с изграждането на съответните инсталации. Тази цел не беше постигната и предстои изграждане на регионални и общински компостиращи инсталации през периода до 2028 г. От системата за разделно събиране са изключени домакинствата, които прилагат домашно компостиране.

Към 2019 г. количество на генерираните биоразградими отпадъци в община РИЛА е 36% от общото количество битови отпадъци, на база на извършения морфологичен анализ. Това налага предприемане на спешни мерки за тяхното разделно събиране, компостиране или друго оползотворяване.

В подпрограмата за достигане на целите и изискванията за биоразградимите отпадъци са предвидени мерки, които условно могат да бъда класифицирани като инвестиционни мерки и „меки“ мерки.

Инвестиционните мерки в програмата са свързани с ОПОС 2021-2028 г., както и от други източници на финансиране. Новите инвестиции са свързани главно с:

- Закупуване и предоставяне на домакинствата на компостери за домашно компостиране;
- Закупуване на съдове за разделно събиране на биоотпадъци и осигуряване на транспортни средства за превоз на разделно събрани биоотпадъци.
- Закупуване на техника за раздробяване на биоразградимите отпадъци от паркове и градини - от дървесина, **клони**, храсти, отпаднали от санитарни и почистващи резитби с цел получаване на дървесен чипс, който може да бъде използван за мекаи настилки и мулчиране /насипване/ на залесени площи на територията на паркове и градини на територията на община Рила.

Наборът от „меки“ мерки за постигане на набелязаните цели включва внедряване на информационна система за отчитане на домашното компостиране, като модул от бъдещата интегрирана информационна система.

В настоящата подпрограма не са включени част от „меките“ мерки, които имат пряка връзка с постигане на набелязаните цели на програмата, но са описани в други подпрограми, тъй като имат хоризонтален характер и допринасят за постигането на няколко цели и подцели на плана. Пряко отношение към постигане на набелязаната цел на настоящата програмата са мерките от другите програми на плана, свързани с:

- осъществяване на информационните кампании за насърчаване на населението да събира разделно отпадъците и за активно предоставяне на информация за битовите отпадъци;
- продължаване прилагането на икономически инструменти, които чрез стимули и санкции да доведат до постигане на набелязаните цели /отчисленията за депониране, редукция на ТБО за участващите в системите за разделно събиране/;
- включването в общинската наредба на специални разпоредби и изисквания за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците;
- периодично извършване от общината на проучвания за морфологичния състав на битовите отпадъци;
- определяне на ТБО, възможно най-пряко, свързано с количествата изхвърлени отпадъци;
- обучение и подобряване административния капацитет за инспекции по управление на отпадъците на общинско ниво;

- мерките за разработване и внедряване в общината на електронна информационна система за отчитане изпълнението на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци;
- мерките, свързани с подобряване на оползотворяването и на рециклирането на битовите отпадъци от хартия и картон, включително и опаковки от същия материал, тъй като те са едновременно и биоразградими отпадъци.

Реализацията на мерките от настоящата подпрограма гарантира поетапното намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци и за насърчаване на разделното събиране на биоотпадъците с цел компостиране и анаеробно разграждане, както и за третиране на биоотпадъците по начин, който осигурява висока степен на защита на околната среда.

Осъществяването на програмата има значителен принос за изпълнение и на целите за намаляване на парниковите газове в съответствие с Интегрирания план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г., тъй като изпълнението на мерките за биоразградимите отпадъци са едновременно и мерки за намаляване и предотвратяване на емисиите на метан от депата за битови отпадъци.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ И ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА БИОРАЗГРАДИМИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ В Т.Ч. ЗА БИООТПАДЪЦИТЕ

Стратегическа цел: 2	**Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци**
Оперативна/и цел/и:	***Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците***
Текущи индикатори	За календарната 2019 година, съгласно Заповед на Изпълнителния Директор на ИАОС №189/24.07.2020г.,община Рила е изпълнила на 100% целите за ограничаване на количеството депонирани биоразградими отпадъци.
Целеви индикатори	2028 г. - мин. 50% от количеството на битовите биоотпадъци образувани в общината са разделно събрани и оползотворени

Мярка	**Дейности (мерки)**	**Бюджет (лева)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорни институции**	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
1. Достигане на националните цели и изискванията за биоразградимите, в т.ч. за биоотпадъците до 2028 г.	1.1. Включване в общинската наредба за управление на отпадъците на изисквания за разделно събиране на зелените отпадъци, след осигуряване на система за събирането им	5000	Общински бюджет	2023-2028	Достигнати нормативно определени изисквания за разделно събиране на зелените отпадъци	Подготвени изменения в Наредбата за управление на отпадъците	Приети изменения в Наредбата за управление на отпадъците	Общински съвет	Община

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	*Целеви*	*Водеща*	*Партньор*
	във всички населени места.								
	1.2. Закупуване на компостери за домашно компостиране и реализиране на пилотни проекти по населени места с увеличаване броя на обхванатите домакинства	15 000	ОПОС 2021-2028 Отчисления по чл.64 от ЗУО Общински бюджет	2021-2028	Закупени компостери	-	Брой закупени компостери за фамилно компостиране; Брой домакинства, обхванати в системата за фамилно компостиране.	Община	Общини от РСУО УО на „ОПОС 2021-2028 г.“
	1.3. Закупуване на контейнери за разделно събиране на растителни и биоотпадъци	10 000	ОПОС 2021-2028 Отчисления по чл.64 от ЗУО Общински бюджет	2021-2028	Закупени контейнери	-	Брой закупени контейнери за зелени и биоразградими отпадъци; Брой населени места, обхванати в системата за разделно	Община	Общини от РСУО

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	*Целеви*	*Водеща*	*Партньор*
							събиране на растителни и биоотпадъци.		
	1.4. Закупуване на мобилни дробилки за за раздробяване на биоразградимите отпадъци от паркове и градини	30 000	ОПОС 2021-2028 Отчисления по чл.64 от ЗУО Общински бюджет	2021-2028	Получаване на дървесен чипс, който може да бъде използван за мекаи настилки и мулчиране /насипване/ на залесени площи на територията на паркове и градини на територията на община Рила.		Два (???)броя закупени дробилки.	Община	УО на „ОПОС 2021-2028 г.“
	1.5. Изговяне на графици за периода и честотата на извозване на биоотпадъците	-	-	2021-2028	Изготвени графици	-	Честота на извозване и количество разделно събрани биоотпадъци	Кмет на Община/Еколог	

5.4. Подпрограма с мерки за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци разрушаване на сгради

Отпадъците от строителството и разрушаването във висока степен подлежат на рециклиране и повторна употреба. Така от проблем за околната среда, те могат да се превърнат в ресурс. Това е основен подход в устойчивото управление на отпадъците, наложен от активната политика на ЕС в това направление. Според РДО до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване, следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. Същите цели са залегнали в ЗУО, но не са постигнати и ще бъдат преформулирани за периода до 2028 г.

Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г., определя някои допълнителни изисквания за управлението на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали в строителството. Съгласно сроковете, определени в ЗУО в тази наредба се регламентират конкретни цели за оползотворяване на определени видове строителни отпадъци и етапите за тяхното изпълнение. С наредбата се регламентират:

1. създаването на система за управление и контрол на дейностите по събиране, транспортиране и третиране на строителните отпадъци (СО);
2. изискванията за влагане на рециклирани строителни материали в строителството;
3. изискванията за управление на СО в процеса на строителство и премахване на строежи.

Целта на наредбата е:

1. да се предотврати и ограничи замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и да се ограничи рискът за човешкото здраве и околната среда в резултат на събирането, третирането и транспортирането на СО;

2. да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО за постигане на целите по чл. 32 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

Важна предпоставка за постигане на целите са част от действията, предприети на национално ниво до момента, а именно:

- разработен и одобрен Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Република България 2011-2020 г.;
- одобрени са нормативни разпоредби в ЗУО и в Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали. В тях са разграничени ясно отговорностите на общинските, регионалните и централните институции.

Условията и редът за събиране, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на СО на територията на съответната община се определят с наредбата по чл. 22 ЗУО.

Община Рила, както и другите общини в страната имат следните отговорности, произтичащи от ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали:

- Организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата;

- Когато общината е възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи е длъжна:

- Да разработи План за управление на строителните отпадъци, като задължителна част от строителната документация за издаване на разрешение за строеж;
- Да изпълни реално Плана за управление на строителните отпадъци;
- Да влага в строежите определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи;
- Да осигури селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове отпадъци в минимални количества.

Строителните отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата се насочват за последващо третиране към „ДИ ВИ БИ“ ООД, притежаващо разрешение за дейности с отпадъци. Общината е публикувала съобщения, относно реда и начина за организиране на събирането на строителните отпадъци. Съоръжение за обезвреждане на строителни отпадъци на регионалното депо. Необходимо е Общината да направи проучване за възможностите за рециклиране на строителните отпадъци в териториално близки райони или изграждане на собствена инсталация, както и за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи, рекултивация на нарушени терени и стари депа и други подобни и информиране на гражданите и организациите, чрез публикации на интернет страницата си.

В Наредбата за управление на отпадъци на територията на община Рила, подробно са описани дейностите по управление на строителните отпадъци.

В законодателството е регламентирано, че разходите за управление на отпадъците от строителство и разрушаване, следва да се поемат от притежателите на отпадъците. В тази връзка доставянето на отпадъците до съоръженията за третиране и заплащането на цената за приемането им е задължение на съответния притежател. В условията на общината е възможно приемането на отпадъци да става срещу заплащане на услуги по разполагане на контейнери на мястото на образуването и извозването им до площадки за временно съхранение или директно до съоръжения. Размерът на заплащането ще зависи от транспортните разстояния и ще бъде по-висок за малките населени места. Следователно необходимо е да бъдат предприети мерки за предотвратяване възникването на нерегламентирани сметища. Препоръчва се тези мерки да са насочени към предотвратяване на тези практики във възможно най-ранен етап, например чрез изискване на договор за предаване на отпадъци преди издаване на разрешението за строеж или с плана за управление на отпадъците при разрушаване на сгради.

В подпрограмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради са предвидени мерки, които условно могат да бъдат разграничени като инвестиционни мерки и „меки“ мерки.

Инвестиционните мерки са свързани главно с изпълнението на съоръжения и инсталации за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и за производство на рециклирани строителни материали. Необходимостта от изграждането на такива съоръжения, местоположението и капацитета им са дефинирани в Националния стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Република България.

Пряко отношение към постигане на набелязаната цел на настоящата програма са мерките от другите програми на плана, свързани с:

• Програми за обучение на служители за целите на изпълнение на изискванията за селективно разрушаване на сгради и за разделяне на строителните отпадъци в процеса на строителството;

• Осъществяване на информационните кампании за насърчаване на населението и бизнеса да събира разделно отпадъците и за активно предоставяне на информация за отпадъците;

• Разработване и внедряване на интегрирана общинска информационна система за отчитане на отпадъците, включително изпълнението на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъци с подсистема за строителните отпадъци.

При планиране на осъществяване на мерките, отнасящи се до строителните отпадъци е взето под внимание, че за депонирането на тези отпадъци се заплащат отчисления за депониране за всеки тон депониран отпадък, аналогично на отчисленията за депониране на битови отпадъци.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИЗИСКВАНИЯТА И ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 2	**Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци**
Оперативна/и цел/и:	***Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците***
Текущи индикатори	Ежегодно отчитане на количествата рециклирани строителни материали, вложени в строежите с възложител Община Рила, съгласно изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали. Брой одобрени от Община Рила инвестиционни проекти с включен План за управление на строителните отпадъци
Целеви индикатори	Достигане на 50% рециклиране на образуваните строителни отпадъци в общината до 2028 г. Брой одобрени от Община Рила инвестиционни проекти с включен План за управление на строителните отпадъци

Мярка	**Дейности (мерки)**	**Бюджет (лева)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорни институции**	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
1.Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци от строителните дейности	1.1. Прилагане на контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци и за	-	-	2021-2028	Осъществен контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци и за влагане на	брой извършени проверки; брой наложени санкции; брой съставени предписания	Количества рециклирани строителни материали	Община	Възложители на инвестиционни проекти

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	*Целеви*	*Водеща*	*Партньор*
	влагане на рециклирани строителни материали				рециклирани строителни материали				
	1.2.Стимулиране изграждането на мощности за рециклиране на строителните отпадъци	-	ОПОС 2021-2028 Отчисления по чл.64 от ЗУО Общински бюджет ПУДООС	постоянен	Изградена инсталация за оползотворяване или система за раздробяване на строителни отпадъци	-	Брой инсталации за рециклиране на строителни отпадъци	Община	РСУО ПУДООС МОСВ
	1.3. Проучване за възможностите за рециклиране на строителните отпадъци в териториално близки райони, както и за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи, рекултивация на нарушени терени и стари депа и други	-	Общински бюджет	2021-2028	Осигурена възможност за рециклиране на строителните отпадъци в териториално близки райони, както и за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи, рекултивация на нарушени терени и стари депа и други подобни		Количества рециклирани и/или оползотворени строителни материали	Община	

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	*Целеви*	*Водеща*	*Партньор*
	подобни терени.				терени.				

5.5. Подпрограма с мерки за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация и намаляване на риска от депонирани отпадъци

Депонирането на отпадъците стои на най-ниското ниво в йерархията на управление на отпадъците, въведена с европейското и с националното законодателство.

Основна част от усилията на национално и местно ниво за подобряване управлението на отпадъците са насочени към управление и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци, което може да се постигне чрез няколко групи мерки:

- ползване на депа, отговарящи на екологичните нормативни изисквания, които минимизират рисковете за околната среда;
- чрез намаляване на количествата депонирани отпадъци посредством увеличава дела на рециклираните и оползотворени отпадъци;
- закриване и рекултивация на старите депа за отпадъци с преустановена експлоатация;
- последващи следексплоатационни грижи и мониторинг на закритите депа;
- предотвратяване на депонирането доколкото е възможно на опасни битови отпадъци чрез разделното им събиране и предаване за обезвреждане.

Част от мерките, свързани с подобряване на йерархията на управление на битовите отпадъци (рециклиране и оползотворяване на биоразградимите и рециклируемите от хартия, метал, пластмаса и стъкло и др.), както и на строителните отпадъци, включени в предходните подпрограми, имат съществен принос и за предотвратяването и намаляването на депонираните отпадъци.

В настоящата подпрограма са включени допълнителни мерки от компетенциите на Община Рила, свързани с:

- осигуряване на екологосъобразно депониране на остатъчните битови отпадъци на депо, отговарящо на всички нормативни изисквания;
- подобряване управлението на други потоци отпадъци извън обхванатите от предходните подпрограми, целящи подобряване на тяхното
- разделно събиране и отклоняване от депониране, най-вече на опасните отпадъци от бита;
- следексплоатационни грижи и мониторинг за рекултивираното старо депо за ТБО.

Следексплоатационните грижи включват дейностите по поддръжка на площадката на депото след неговото закриване, осъществяване на контрол и наблюдение на параметрите на околната среда (мониторинг) и отстраняване на евентуални отрицателни последици от въздействието на депото върху околната среда и човешкото здраве за определения от компетентните органи следексплоатационен период.

Като част от РСУО – Благоевград, остатъчните битови отпадъци от община Риласе депонират на регионално депо в Благоевград, което отговаря на европейските и националните изисквания за екологосъобразно обезвреждане на отпадъци.

Старото общинско депо за ТБО, находящо се в землището на гр. Рила, ПИ №:6267.450.2 и 6267.450.3, съгласно заповед №420/28.11.2017г., издадена от РИОСВ – Благоевград, считано от 31.12.2017г. е с прекратена експлоатация. Общината е изготвила проект за закриване на депото. Проектът включва дейности по рекултивация на съществуващото общинско депо за неопасни отпадъци, което е разположено в землището

на град РИЛА. Те имат за цел максимално да се ограничи неблагоприятното въздействие върху околната среда на натрупаните стари отпадъци и да се намали вредното им влияние върху почвата, водите и въздуха.

Рекултивацията на депото ще протече на два етапа – техническа рекултивация и биологична рекултивация, както и последващ 30 годишен мониторинг.

Техническата рекултивация ще включва пробутване, локализиране на отпадъците в новооформено тяло на депото, почистване и изграждане на газоотвеждаща система.

Биологичната рекултивация ще включва облагородяване на терена със затревяване тревни растителни видове, съответстващи на района.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА ЗАКРИВАНЕ И РЕКУЛТИВАЦИЯ НА ДЕПАТА С ПРЕУСТАНОВЕНА ЕКСПЛОАТАЦИЯ И НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИ ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 3	**Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо чиста и безопасна околна среда**
Оперативна цел:	***Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци***
Текущи индикатори	Количества битови отпадъци, генерирани на територията на община Рила депонирани в депа, отговарящи на нормативните изисквания
Целеви индикатори	100% от битовите отпадъци, генерирани на територията на община Рила предназначени за депониране се обезвреждат в депа, отговарящи на нормативните изисквания

Мярка	**Дейности (мерки)**	**Бюджет (лева)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорни институции**	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
1. Остатъчните количества битови отпадъци се обезвреждат, съгласно нормативните изисквания	1.1. Закриване и рекултивация на общинско депо за битови отпадъци на територията на град Рила - техническа рекултивация	2 794 320	ОПОС 2014-2020 Общински бюджет	2020-2022 18 месеца	Рекултивирано общинско депо	1 бр. общинско депо неотговарящо на екологичните нормативни изисквания	1 бр. рекултивирано общинско депо с преустановена експолатация	Община	МОСВ

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	*Целеви*	*Водеща*	*Партньор*
през целия период на програмата	1.2. Биологична рекултивация	54 000	Отчисления и такса смет	Три години	Рекултивирано общинско депо	1 бр. общинско депо неотговарящо на екологичните нормативни изисквания	1 бр. рекултивирано общинско депо с преустановена експолатация	Община	МОСВ
	1.3. Осъществяване на мониторинг след изпълнение на проекта за рекултивация на общинското депо	10 000	Общински бюджет	постоянен	Изпълнен план за мониторинг	-	Годишни отчети по изпълнение на Плана за мониторинг	Община	Акредитирани лаборатории и избран изпълнител по реда на ЗОП
	1.4. Подновяване на амортизираните съдове за смет /закупуване на нови/, обновяване и техническа поддръжка на	30 000	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО	2021 - 2028	Ефективна и обезпечена с необходимия брой съдове система за събиране и извозване на смесените битови отпадъци	Брой съдове за смет; Брой транспортни средства за извозване на отпъдъци	Брой подновени контейнери и кофи за смет; Брой закупени нови транспортн	Фирма по чистота/ Община	РСУО

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	*Целеви*	*Водеща*	*Партньор*
	транспортните средства за извозване на отпадъци						и средства за извозване на отпадъци		
	1.5. Поставяне на видеонаблюдение и контрол на критичните точки за образуване на нерегламентирани сметища	4 000	Общински бюджет, Държавен бюджет	2021 - 2028	Предотвратяването образуване на нерегламентирани замърсявания на територията на общината	Брой изградени системи за видеонаблюдение	В края на периода на Програмата няма допуснати замърсявания	Община	

5.6. Подпрограма за подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците

За ефективното управление на отпадъците от ключово значение е наличието на административен капацитет в общината за изпълнение на функциите, произтичащи от нормативната уредба и поставените общински цели във връзка с общинската политика за управление на отпадъците. Новите и все по-растящи изисквания на националното законодателство за отпадъците налагат непрекъснато развитие и повишаване на административния капацитет на общините, което да гарантира, че те разполагат с ключови служители за компетентно управление на отпадъците на територията си. Дейностите по управление на отпадъците представляват комплекс от решения, действия и дейности, свързани с образуването на отпадъците, екологосъобразното им третиране на база определена информация, както и различните форми на контрол.

Административно, Община Рила е добре организирана и осигурена с подходящи кадри, които имат ресурс и подготовка за бъдещо развитие. Формирани са отдел и комисии, които пряко или косвено са свързани с опазване на околната среда и управление на отпадъците.

Ключовите характеристики на административния капацитет, определят и оперативните цели на настоящата подпрограма, около които са обединени включените в подпрограмата мерки, както следва:

• *Мерки за нормативна и програмна осигуреност на дейностите по управление на отпадъците*

За изпълнение на тази мярка е предвидено непрекъснато следене и развитието на националната правна рамка в сектор отпадъци, с цел навременно отразяване на нормативните промени в местната нормативна уредба, както и промени в нормативните документи на общината, съобразно местните условия и възникващи потребности. Разработването на ясни вътрешни правила за наблюдение, отчет и оценка на изпълнението на Програмата също е от основно значение за проследяване на напредъка в изпълнението и предприемане на коригиращи действия в случай на възникнали проблеми.

- *Постоянно повишаване на квалификацията на служителите*

За запазване и повишаване на квалификацията на служителите, които имат отговорности по управление на отпадъците, са предвидени редица обучителни дейности.

- *Подобряване на информационното осигуряване на дейностите за управление на отпадъците*

Основните мерки са насочени към подобряване на информационната база за управление на отпадъците. Необходимо е всички дейности и процеси в областта на отпадъците да бъдат информационно обезпечени, чрез изграждане на единна информационна система, която да осигурява възможност за събиране, съхранение и обработка на данните в интегриран вид. Единната информационна система за отпадъците ще гарантира изготвянето на качествени анализи и отчети и проследяване на напредъка по заложените в Програмата за управление на отпадъците на Община Рила цели до 2028 г.

В съответствие с развитието на националното законодателство в сектор отпадъци и с националните политики за непрекъснато повишаване на квалификацията и за учене през целия живот, в подпрограмата са предвидени дейности за развитие на компетентността, знанията и

уменията на служителите от администрацията с функции свързани с отпадъците и за тяхното ресурсно обезпечаване.

Включените в подпрограмата мерки имат хоризонтален характер и тяхното изпълнение ще подпомогне постигането на всички стратегически цели на Програмата за управление на отпадъците на община Рила 2021-2028 г.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ОБЩИНАТА ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Стратегическа цел: 3	**Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо чиста и безопасна околна среда**
Оперативна цел:	***Нормативно регулиране и укрепване на административния капацитет на Общинската администрация за управление на отпадъците***
Текущи индикатори	Брой изпълнени мерки от плана
Целеви индикатори	Подобрена нормативна и програмна осигуреност и повишен капацитет на служителите в Община Рила

Мярка	**Дейности (мерки)**	**Бюджет (лева)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорни институции**	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
1. Нормативна и програмна осигуреност на дейностите по управление на отпадъците	1.1. Приемане на промени в общинската нормативна уредба съобразно развитието и изискванията на европейското, националното законодателство и местните политики за отпадъци	-	-	постоянен	Нормативна осигуреност	Брой приети/ допълнени документи в областта на управление на отпадъците	Брой приети промени в общински нормативни документи при установена необходимост	Кмет	Общински съвет

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	*Целеви*	*Водеща*	*Партньор*
	1.2.Изготвяне на годишен отчет по изпълнение на дейностите, заложени в Програмата за управление на отпадъците	-	-	ежегодно	Изготвен годишен отчет	-	Брой изготвени отчети за изпълнение на мерките в Програмата за управление на отпадъците на община Рила 2021-2028 г.	Кмет на Общината/ Еколог	
2. Постоянно повишаване на квалификацията на служителите	2.1. Обучения на служители в ОА и други общински звена по теми за управление на отпадъците	3000	Общински бюджет НСОРБ МОСВ	постоянен	Повишена квалификация и умения на служителите	Брой проведени обучения	Брой обучени служители	Община	МОСВ РИОСВ Други
3.Подобряване на информационното осигуряване на дейностите за управление на отпадъците	3.1.Изграждане на единна информационна система за управление на отпадъците, която да осигурява възможност за събиране, съхранение и обработка на	-	Общински бюджет	2021-2028	Общината разполага с достоверна информация в реално време за генерираните отпадъци	-	Внедрена и функционираща 1 брой информационна система за управление на отпадъците	Община НСОРБ	АСЕКОБ РИОСВ ИАОС

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	*Целеви*	*Водеща*	*Партньор*
	данните								

5.7. Подпрограма с мерки за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Кампаниите за повишаване на общественото съзнание и консултации с участниците в процеса на управление на отпадъците, ще допринесат за разбиране на потенциалните възможности и ползи за околната среда, произтичащи от оползотворяването и рециклирането на отпадъците. Информирането и участието на обществеността е основен компонент на всяка Програма за управление на отпадъците. Отпадъците са резултат от човешката дейност и без участието на населението, основен генератор на битови отпадъци, дори и най - добре разработената програма не може да постигне своите цели. От изключителна важност е населението и бизнесът да бъде запознато с йерархията при управление на отпадъците, да са запознати с приоритетността в реда на справянето с отпадъците, както и за отговорностите на всеки, който образува или допринася за образуването на отпадъци, включително и отговорността да покрива пълните разходи за своите действия.

Вземането на правилни решения и осъществяването на мерките, заложени в Програмата за управление на отпадъците и Плана за действие към нея, ще се постигнат при оптимален баланс на интересите на различните участници в управлението на отпадъците. Необходимо е да се поддържа непрекъснат диалог с участниците в дейностите по управление на отпадъците и организирането на кампании за повишаване на общественото разбиране и съзнание.

Постигането на целите ще се осъществи чрез изпълнението на следните мерки:

- Повишаване на информираността и мотивацията на различните социални групи и на бизнес организациите
- Провеждането на ежегодни / национални кампании за почистване от отпадъци чрез участие на доброволци
- Участия в ежегодният конкурс за общини „За чиста околна среда", „Обичам природата и аз участвам" и др.
- Провеждане на регулярните информационни кампании съвместно с организациите по оползотворяване.
- Редовно предоставяне на информация за състоянието на околната среда;
- Привличане на населението, неправителствени организации и заинтересованата индустрия в процесите на вземане на решения по въпросите на управление на отпадъците, включително за начина за определяне на „такса битови отпадъци" и отчитането на изразходваните средства;
- Повишаване на общественото съзнание, с цел да се постигне промяна в поведението на населението, чрез осъзнаване на екологичните рискове, свързани с изчерпване на ресурсите, образуването и обезвреждането на отпадъците;
- Получаване на обратна връзка за успеха на прилаганите мерки за управление на отпадъците.

Включените в подпрограмата мерки целят повишаване на информираността и мотивацията на различните социални групи и на бизнес организациите, което е от критична важност за подобряване на резултатите при управлението на отпадъците, като се залага на разширяване на обхвата на информационните дейности за обществеността и бизнеса, дейности, които традиционно се подценяват. Подпрограмата за подобряване

информираността и участието на населението и бизнеса относно дейностите по управление на отпадъците има изключително значение за общото подобряване на управлението на отпадъците и на практика подпомага всички останали подпрограми от Програмата за управление на отпадъците на община Рила 2021-2028 г.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПОДПРОГРАМА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА РАЗЯСНИТЕЛНИ КАМПАНИИ И ИНФОРМИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНОСТТА ПО ВЪПРОСИТЕ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Стратегическа цел: 4	**Включване на обществеността в управлението на отпадъците**
Оперативна цел:	***Участие на обществеността при прилагане на йерархията на управление на отпадъците***
Текущи индикатори	Брой домакинства, търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради, които участват в системите за разделно събиране на отпадъци.
Целеви индикатори	През 2028 г. : - брой проведени разяснителни и информационни кампании; - над 50% от населението участва в системи за разделно събиране на отпадъците

Мярка	**Дейности (мерки)**	**Бюджет (лева)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорни институции**	
						Текущи	***Целеви***	***Водеща***	***Партньор***
1. Подобряване информираността и участието на населението и бизнеса, относно дейностите по управление на отпадъците	1.1. Публикуване на обяви за консултации, срещи, обществени обсъждания и други в процеса на вземане на решения по общински нормативни актове и	-	-	постоянен	Осигурени предпоставки за участие на обществеността в процеса на вземане на решения относно общинските политики в областта на отпадъците	Брой проведени обществени консултации/ обсъждания	Брой проведени обществени консултации/ обсъждания	Кмет	

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	*Целеви*	*Водеща*	*Партньор*
	документи в областта на отпадъците								
	1.2. Провеждане на информационни и разяснителни кампании и издаване на информационни материали за разделно събиране и подобряване на управлението на битовите отпадъци като ресурси в съответствие с мерките, предвидени в общинската програма за управление на	-	Отчисления по чл.64 от ЗУО Общински бюджет	Ежегодно	Гражданите и фирмите са информирани за реда, начина и ползите от разделното събиране и оползотворяване на битовите отпадъци	Брой проведени информационни кампании за разделно събиране и подобряване управлението на битовите отпадъци – Еколог ОП ЧБКД	Минимум 7 броя проведени информационни кампании за разделно събиране и подобряване управлението на битовите отпадъци	Община	

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	*Целеви*	*Водеща*	*Партньор*
	отпадъците за различни възрастови и социални групи								
	1.3. Провеждане на онлайн анкетно проучване за отчитане на мнението на населението по различни аспекти на политиката по управление на отпадъците и предоставянит е услуги	-	-	Ежегодно	Събрана информация за мнението на обществеността с цел подпомагане вземането на управленски решения	-	Проведен и минимум 3 анкетни проучвани я до 2028 г.	Община	
	1.4. Публикуване на годишните отчети по изпълнение на ПУО до 2028	-	-	Ежегодно до 31 март	Осигурена прозрачност при изпълнение на общинските политики за отпадъците	Брой публикувани годишни отчети	Публикув ани 7 годишни отчети за ПУО	Общ ина	

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	*Целеви*	*Водеща*	*Партньор*
	г.								
	1.5. Провеждане на местни кампании по почистване на обществени зелени площи, паркове, градинки, площади и др.	20 000	Общински бюджет	Ежегодно 2021-2028	Повишено участие на населението и бизнеса, почистени нереглсментирани замърсявания и обществени площи	Брой проведени кампании; Брой участници; Количества събрани и извозени отпадъци	Проведени минимум 7 кампании; Минимум 50 участници на година; Количества събрани и извозени отпадъци	Община	
	1.6. Организиране на конкурси на екологична тематика за деца и ученици	4 000	Общински бюджет	Ежегодно	Развиване на екологично мислене и отношение към опазването на природата сред подрастващите	Брой конкурси; Брой участници	Проведени минимум 7 конкурси с минимум	Община	Училища, детски градини

Мярка	Дейности (мерки)	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	*Целеви*	*Водеща*	*Партньор*
							100 участници на година		
	1.7. Участие в национални кампании на ПУДООС	50 000	ПУДООС	Ежегодно	Реализирани 5 екологични проекта	Брой реализирани проекти	Реализирани минимум 5 екологични проекта	Община, кметства Училища и детски градини	

VI. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

Програмата за управление на отпадъците на община Рила 2021-2028 г. е елемент от една цялостна система за планиране, поради което в този раздел е представена връзката между настоящата програма и други национални, регионални и общински програмни и стратегически документи. От своя страна изпълнението на Програмата за управление на отпадъците ще допринесе в по-малка или по-голяма степен за постигането на целите на редица европейски, национални, регионални и местни планови документи:

1 „Нова стратегическа програма на ЕС за периода 2019—2024 г.“

На заседанието си в Брюксел на 20 юни 2019 г. Европейският съвет постигна съгласие по програма на ЕС за следващите пет години. В документа „Нова стратегическа програма за периода 2019—2024 г.“ се определят приоритетните области, които ще направляват работата на Европейския съвет и ще дават насоки за работните програми на други институции на ЕС.

Четири са основните приоритети на стратегическата програма:

- защита на гражданите и свободите
- развиване на силна и жизнеспособна икономическа база
- изграждане на неутрална по отношение на климата, екологична, справедлива и социална Европа
- защита на европейските интереси и ценности в световен план.

Стратегическата програма очертава и пътищата за постигане на тези цели.

2 Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2030 г.

Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие на Република България задава рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г., като идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво. Включените сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“, „Транспорт“, „Туризъм“, „Градска среда“ и „Води“. Управлението на риска от бедствия се разглежда като междусекторна тема.

3 Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България

2020-2030 г.

Спазване на законодателството на ЕС и участие и допринасяне за реализирането на законодателните ангажименти и инициативи на ЕС като пакета от мерки за създаване на Кръгова икономика до 2030 г.:

- Минимум 55% от общинските отпадъци да се рециклират до 2025 г., над 60% до 2030 г. и над 65 % до 2035 г.
- Над 50% от отпадъчните пластмасови опаковки да се рециклират до 2025 г.
- Опасните отпадъци от домакинствата да се събират отделно до 2022 г., биологичните отпадъци до 2023 г. и текстилът до 2025 г.

- До 2035 г. количеството депозирани общински отпадъци трябва да се намали до 10% или по-малко от общото количество генерирани общински отпадъци.

4 Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 Г.)

5 Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.

Националната стратегия за регионално развитие (НСРР) е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на балансирано и устойчиво развитие на районите на страната и за преодоляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните различия/неравенства в контекста на общоевропейската политика за сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

В рамките на стратегическия приоритет на документа: *„Развитие на инфраструктурата за опазване на околната среда*" е определена специфична цел за *„ефективно използване на ресурсите в регионите чрез оптимизиране събирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, компостиране на биоразградимите отпадъци, рециклиране и екологично обезвреждане в изпълнение на Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа в периода до 2020 г.*".

6 Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

Националният план за управление на отпадъците (НПУО) има ключова роля за постигане на ефективно използване на ресурсите и устойчиво управление на отпадъците, тъй като анализите на съществуващата ситуация показват, че в България съществува значителен потенциал за подобряване на предотвратяването и управлението на отпадъците, по-добро използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места, като същевременно бъдат намалени вредните въздействия на отпадъците върху околната среда.

7 Стратегията и плана за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 –2028 г.

8 Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО)

Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО) е в съответствие с изискванията на РДО и на чл.50 от ЗУО и е неразделна част от НПУО. Тя определя мерки за прилагане на най-високото ниво в йерархията на управление на отпадъците.

9 Стратегия на ЕО относно бъдещото управление на битовите отпадъци;

10 Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа

11 Зелена книга за Европейска стратегия за пластмасовите отпадъци в околната среда

12 Интегриран план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г.

13 Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен район 2021-2028 г.

14 Програма за опазване на околната среда на община община Рила.

VII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Наблюдението и оценката на изпълнението на програмата са ключови етапи от цялостния процес на планиране, с оглед проследяване на изпълнението на предварително поставените цели, срокове и ресурси и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките, а при необходимост - извършване на актуализация.

Член 52 от ЗУО поставя рамкови изисквания към разработването на програми за управление на отпадъците от общините, като поставя и следните най-общи изисквания по отношение на наблюдението, отчета и контрола на програмата:

- Програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия;
- Кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

Наблюдението на изпълнението на Програма за управление на отпадъците на община Рила 2021-2028 г. е процес на системно събиране и анализ на информация, относно хода на изпълнение на включените в програмата мерки. За всяка мярка или група от мерки в отделните подпрограми към програмата са посочени очаквани резултати от изпълнението й, както и индикатори за текущо изпълнение и целеви индикатори. Именно за посочените резултати и конкретно определени индикатори ще се събира необходимата информация в рамките на системата за наблюдение, отчет и контрол. В допълнение към изпълнението на текущите и целевите индикатори, за всяка мярка се наблюдава и спазването на предвидения график и степента на изразходване на ресурсите.

Наблюдението на изпълнението на програмата за управление на отпадъците включва няколко важни аспекта.

Кметът на общината *организира наблюдението на изпълнението* на общинската програма за управление на отпадъците. Той определя звеното в структурата на общинската администрация, което ще отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на годишния отчет за изпълнение на програмата.

Вторият аспект се отнася до *събиране на информация* за проследяване на напредъка на изпълнението на програмните цели. Осигуряването на достатъчно и надеждни данни в единен формат за образуване, състав, събиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците е от съществено значение за проследяване на напредъка към постигане на целите и осъществяване на контрол по изпълнение на мерките. Изключително важно е общината да разработи и прилага единна информационна система за отпадъците. С оглед на това, че за някои мерки ще се налага измерване на информираността, развитието на социалните нагласи и участието на населението и бизнеса при изпълнение на мерките за отпадъците, целесъобразно е общината да провежда проучвания или анкетни допитвания. Сроковете за събиране и

систематизиране на данните трябва да са съобразени с нормативно изискваните срокове за отчети и доклади, с цел постигане на ефективност и ефикасност на процеса. ЗУО изисква кметът на общината да представя годишен отчет за изпълнение на програмата за управление на отпадъците за предходната година до 31 март, а регионалните сдружения за управление на отпадъците да представят годишни отчети за изпълнение на целите по чл. 31 от ЗУО до 10 март на следващата година.

На трето място, системата за наблюдение, отчет и контрол на изпълнението на програмата включва действия, които осигуряват необходимата информация за *междинни оценки и окончателна оценка* на степента на изпълнение на целите, както и механизъм за анализ на причините за евентуални проблеми при изпълнението им и за актуализация при необходимост. Като административен подход следва кметът на общината да издаде заповед, в която подробно да са описани отговорностите на всички структурни звена в общината за набиране на съответната информация със съответните срокове, както и за обобщаването ѝ и подготовката на Отчет пред общинския съвет за изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците.

Орган за контрол по изпълнение на програмата е общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта той изготвя *Отчет за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците* през съответната година, който се представя в срок до 31 март, като копие от отчета се изпраща на РИОСВ. Целта на отчета за изпълнение на програмата през предходната календарна година е да се проследи напредъкът при изпълнението и да се идентифицират необходимите промени или адаптиране на програмата за текущата година. Отчетът се изготвя на достъпен език и стил и включва графики, фигури, таблици, които да илюстрират напредъка по изпълнение на мерките и целите. Това е необходимо за по-добро разбиране на съдържанието от страна на неспециалисти в областта на отпадъците - както общински съветници, така и широката общественост.

Член 52, ал.3, т.2 от ЗУО поставя най-общи изисквания по отношение на *актуализацията* на разработените от общините програми за управление на отпадъците - програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия. Необходимост от актуализация на общинската програма за управление на отпадъците може да възникне по различни причини:

- в резултат от въздействието на „външни“ фактори - например промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в поставените в програмата стратегически и специфични цели и в съответните програмни мерки;
- в резултат на фактори, свързани с изпълнението - значително изоставане в изпълнението на програмните мерки и/или липса на напредък за постигане на целевите индикатори въпреки изпълнението на програмните мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или замяна на някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

С оглед значението на изпълнението на целите в общинските програми за управление на отпадъците за изпълнение на националните цели, които страната

докладва на ЕК, която ще посочи тенденциите и степента на изпълнение на програмните цели. В съответствие с изводите от оценката следва да се извърши актуализация на програмата, ако се налага. Ако обаче в резултат на промени в обстоятелствата се налага да се направи актуализация в друг времеви период, то тя може да се извърши по всяко време от изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците.

Процедурата за актуализация на общинската програма за управление на отпадъците следва процедурата за разработване и одобрение на програмата. Актуализацията на програмата също трябва да премине през обществени консултации и да се приложи законодателството за екологична оценка на планове и програми, след което да се одобри от общинския съвет и да се публикува за информация на обществеността.

VIII. АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

1. Анализ на отпадъците

Информацията за количествата и състава на отпадъците е от много голяма важност за вземане на правилни решения за управлението им и оразмеряването на системите, инсталациите и съоръженията за третиране. Непрекъснато нарастващото количество отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията, налага предприемането на мерки за намаляване на общото им количество, повторната им употреба и увеличаване рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването на отпадъците като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Анализът на битовите отпадъци е ключов анализ за разработването на общинската програма и дава отговор на следните въпроси:

- Какви са количествата образувани отпадъци в общината и каква е нормата на натрупване?
- Какви са количествата и тенденциите на различните потоци отпадъци за анализирания период?
- Какъв е морфологичният състав на образуваните битови отпадъци в общината?
- Какви са количествата повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци за разглеждания период и какви са тенденциите в третирането им?
- Каква е степента на изпълнение на целите, които са поставени пред общината в съответствие с националното и европейското законодателство?

Жителите на дадена административна единица образуват различно количество отпадъци с различен състав. Тези показатели зависят от социалния статус, битовите особености на средата, изградената култура на потребление и други фактори. Непрекъснато нарастващото количество смесени отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията в община РИЛА, налага предприемането на мерки за тяхното намаляване, повторната им употреба и

увеличаване на рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването им като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Община РИЛА е една от сравнително малките общини в България, но се сблъсква с почти пълната гама проблеми, свързани с управлението на отпадъците.

ЗУО разделя отпадъците по видове, както следва:

- битови;
- производствени;
- опасни;
- строителни;
- биоразградими;
- масово разпространени.

Общинските власти играят важна роля в изпълнението на политиката по отношение опазване на околната среда, подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци, чрез сключването на договори и в това отношение основните им функции включват:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци;
- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- почистване на уличните платна, тротоарите, площадките, алеите и поддържане на зелените площи и други територии предназначени за обществено ползване;
- избора на площадки, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци, чрез включването в регионална система;
- разделно събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки, чрез организация по оползотворяване;
- организирането и прилагане на системата за разделно събиране и съхранение на излезли от употреба моторни превозни средства с фирми получили разрешение от МОСВ;
- предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаване на незаконни сметища, чрез контрол от длъжностни лица;
- определяне на места за поставяне на негодни за употреба батерии.

1.1. Генерирани битови отпадъци

Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Трябва да бъде направена разлика и не трябва да се приема количеството генерирани битови отпадъци, като идентично на количеството събрани и извозени битови отпадъци, тъй като това е грешно като подход. Под внимание трябва да се вземат и да се отчитат, като

генерирани, всички потоци битови отпадъци, независимо дали събирането им е организирано или възложено от общината или не е от общината. Дори и да липсва достоверна и статистически отчетена информация е необходимо под внимание да се вземат всички потоци битови отпадъци, генерирани на територията на общината-организациите по оползотворяване на отпадъците от опаковки, площадките за вторични суровини, производствени и търговски обекти, генериращи отпадъци, които предават на организации по оползотворяване или директно на преработвателни предприятия, производствени и търговски обекти, свързани с изискванията за разширена отговорност на производителя.

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО ***битови отпадъци*** *са „отпадъците от домакинствата" и „подобни на отпадъците от домакинствата" (това са отпадъците, образувани от домакинствата, и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство).*

Процесите, свързани с формиране, събиране, извозване, депониране и друго обезвреждане на отпадъците, са в пряка зависимост от развитието и организацията на стопанската дейност, демографските особености на района и от природните условия, в които се осъществява човешкия живот. Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Количеството и съставът им зависят от:

- Мястото на образуване;
- Стандарта на живот на населението и неговата култура;
- Степен на благоустроеност на населените места;
- Начин на отопление;
- Други фактори.

Като се изхожда от административно-териториалната и социално-икономическа характеристика на община РИЛА, основните източници на ТБО се явяват:

- Домакинствата;
- Промишлените предприятия;
- Търговски и обслужващи обекти.

В община РИЛАе изградена добре функционираща система за сметосъбиране и сметоизвозване. В системата е обхванато 100% от населението - гр. РИЛА и всички села.

Основният поток отпадък е смесеният битов отпадък с код 20.03.01.

Община РИЛА е член на Сдружение „Регионално управление на отпадъците – Благоевград" /РСУО/. В сдружението участват още общините: Благоевград, Симитли, Кочериново и Бобошево.

Регионалното депо за отпадъци при „РСУО – Благоевград " включва съоръжения, инсталации, площадки за третиране, рециклиране и обезвреждане на неопасни отпадъци.

Дейностите по сметосъбиране и транспортиране на смесени битови отпадъци от територията на общината се извършват от Общинско предприятие „Чистота, благоустрояване и комунални дейности", град Рила, притежаващо регистрационен

документ за събиране и транспортиране. Сключен е Договор между Общината и „Унитрейд Благоевград" ЕООД за третиране на смесените битови отпадъци преди депониране. Отпадъците, образувани след сепариране се насочват за депониране към Регионално депо Благоевград.

Старото общинско депо за ТБО, находящо се в землището на гр. Рила, ПИ №:6267.450.2 и 6267.450.3, съгласно заповед №420/28.11.2017г., издадена от РИОСВ – Благоевград, считано от 31.12.2017г. е с прекратена експлоатация. Общината е изготвила проект за закриване на депото. Проектът включва дейности по рекултивация на съществуващото общинско депо за неопасни отпадъци, което е разположено в землището на град РИЛА. Те имат за цел максимално да се ограничи неблагоприятното въздействие върху околната среда на натрупаните стари отпадъци и да се намали вредното им влияние върху почвата, водите и въздуха.

Рекултивацията на депото ще протече на два етапа – техническа рекултивация и биологична рекултивация, както и последващ 30 годишен мониторинг.

Техническата рекултивация ще включва пробутване, локализиране на отпадъците в новооформено тяло на депото, почистване и изграждане на газоотвеждаща система.

Биологичната рекултивация ще включва облагородяване на терена със затревяване тревни растителни видове, съответстващи на района.

Площта, предвидена за рекултивиране е с нарушена структура и почвено плодородие в резултат на дългогодишното натрупване на отпадъци.

Таблица 13: Количества депонирани смесени битови отпадъци от община РИЛА2017-2020 г. в тона

2017	2018	2019	2020
594	172	178	368

Източник: Община РИЛА

Количеството генерирани смесени битови отпадъци от територията на община РИЛА намалява и през 2029 г. е 178 тона или с около 70% по-малко спрямо 2017 г. За същия период населението на общината също е намаляло, но с 5 %. Цитираните количества ТБО са образувани не само в домакинствата, но също и в обществените сгради, търговски обекти, предприятия и други генератори. Завишаването на количествата смесени битови отпадъци през 2020г. е еднократно събитие, противоположно на положителната тенденция, което на този етап не може да се анализира. Необходими са още наблздения и статистически данни за следващи периоди, за да се направи адекватен анализ.

Важен показател за управление на отпадъците е ***нормата на натрупване на отпадъците***, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от обслужваното население.

Образуваните битови отпадъци на човек от населението в България за 2018 г. е 407 кг/човек/година а за община РИЛА– 78 кг/жител/година, тоест много по-ниско от средната норма за областта и за страната.[1]

Нормата на натрупване на отпадъци в община РИЛА намалява и за 2019 г. е 78 кг./чов./г., значително по-малка от 2017 г. – 229,08 кг./чов./г. Съгласно референтната норма на натрупване на отпадъци за населени места под 3 000 жители, определена в Националния план за управление на отпадъците 2021 - 2028г., препоръчителната средногодишна норма за човек от населението е 256 кг., следователно нормата за община РИЛА е по-ниска от допустимите стойности. Това означава, че Общинската администрация предприема ефективни мерки за ефективно управление на отпадъците и за ограничаване на образуването им.

Таблица 10: Отпадъци, събрани на територията на общината през 2020 г. по видове:

Вид отпадък		Събрани отпадъци от територията на общината, общо (тона)
Код отпадък	**Наименование отпадък**	
ОБЩА СУМА ЗА ОБЩИНАТА		
200301	смесени битови отпадъци	368
200201	биоразградими отпадъци от кухни и заведения за обществено хранене	Липсват данни
170107	смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия, различни от упоменатите в 17 01 06	Липсват данни
150101	Хартия и хартиени опаковки	Липсват данни
150102	пластмасови опаковки	Липсват данни
150104	метални опаковки	Липсват данни

[1] При изготвяне на настоящата програма НСИ не е публикувал официални данни за битовите отпадъци и нормата на натрупване за 2019 и 2020г.

150107	стъклени опаковки	Липсват данни
200121	флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак	Липсват данни
200133	батерии и акумулатори, включени в 16 06 01, 16 06 02 или 16 06 03, както и несортирани батерии и акумулатори, съдържащи такива батерии	0,0455
200136	излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, различно от упоменатото в 20 01 21 и 20 01 23 и 20 01 35	Липсват данни

Източник: Община РИЛА

ИЗВОДИ:

Количеството генерирани битови отпадъци в община РИЛА намалява през последните години с по-бързи темпове от намаляването на населението. Нормата на натрупване на отпадъци на човек в общината на година е под допустимите референтни стойности за страната. Населението на общината намалява с около 5% за периода 2017-2019 г., като годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението за същия период също леко намалява. Това се дължи на ефективното управление на отпадъците в общината. За наблюдаваното увеличение през 2020г. се очертава хипотезата, че се дължи на изменени потребителски навици и начин на живот на домакинствата и на дейността на промишлени предприятия, търговски обекти и заведения. За редуциране обема на депонираните количества е препоръчително увеличаване дела на разделно събраните рециклируеми отпадъци, разширяване на фамилното компостиране на зелените и био-разградими отпадъци, осигуряване на възможности за отделно събиране и извозване на отпадъците от твърдо гориво през отоплителния сезон, на строителните отпадъци при ремонти и други мерки.

Морфологичният състав е характеристика, изразяваща количеството на отделните фракции (хартия, хранителни отпадъци, пластмаси, текстил, стъкло, метали и др.), изразено в процент, спрямо общото количество на отпадъците. Консуматорските

и потребителски навици на населението в различните сезони на годината влияят върху състава на генерираните отпадъци и резултатите от анализите зависят от годишния сезон. Поради това, изследванията при определяне на морфологичния състав на отпадъците се извършват така, че да бъдат обхванати 4- те годишни сезона (зима, пролет лято и есен). Целта е да се отчете сезонната неравномерност и колебанията в състава на отпадъците.

Характеристика на отделните фракции общо за четирите сезона:

- Хартия - вестници, списания, учебници, листи, амбалажна хартия, санитарна хартия и др.
- Картони-кашони, опаковки от сокове, кутии и др.
- Метали - опаковки от безалкохолни и алкохолни напитки, консервени кутии, капачки и др.
- Гума - гумени изделия, играчки и др.
- Текстил - дрехи, парцали, трикотаж, завивки и др.
- Пластмаса - опаковки, кутии, бутилки, фолио, пластмасови изделия, торбички и др.
- Градински и растителни - растения, растителни остатъци, окапали листа, трева и др.
- Инертни - пепел, сгур и пръст и др.

Данните за морфологичния състав са необходими при избор на съоръжения за предварително третиране и обезвреждане и системи за разделно събиране на отпадъци или при оптимизация на въведените такива.

Последният актуален анализ на морфологичния състав на отпадъците, генерирани на територията на община РИЛА е извършен през 2019 г. Данните от Доклада за морфологичния анализ за състава на събраните, извозени и депонираните от територията на община РИЛА на смесени битови отпадъци са представени в следващите таблици.

Таблица 15: Морфологичен състав на образуваните количества смесени битови отпадъци по фракции за четири сезона в процент:

Вид отпадък	Средни стойности, %
Хранителни	15
Хартия	4
Картон	3
Пластмаса	12
Текстил	8
Гума	1
Кожа	0
Градински	12
Дървесни	2
Стъкло	5
Метали	2
Инертни (над 4 см)	4
Опасни	1

Други	1
Ситна фракция (под 4 см)	30

Източник: община РИЛА

Сравнявайки състава на генерираните отпадъци в община РИЛА с референтните стойности, съгласно Методиката за определяне морфологичния състав на битовите отпадъци, утвърдена със Заповед № РД-744/29/09/2012г., можем да направим извода, че някои видове отпадъци превишават допустимите норми. Това са: пластмасови отпадъци, текстилни отпадъци, и опасни отпадъци. Най-голямо е отклонението при текстилните отпадъци, отпадъците от стъкло, отпадъците от пластмаса и опасните отпадъци. Останалите видове отпадъци в морфологичния състав са в стойности близки до референтните или под тях.

Таблица 16: Референтни стойности на морфологичния състав на отпадъците за населени места под 3000 жители.

Видове отпадъци	Населени места под 3 хиляди жители, проценти
Хранителни	15,60
Хартия	6,10
Картон	4,00
Пластмаса	10,30
Текстил	2.00
Гума	1,00
Кожа	1,00
Градински	30,90
Дървесни	2,90
Стъкло	2,40
Метали	1,90
Инертни	21,30
Опасни	0,60
Общо	100

Във връзка с изчисленията, които общините ще правят и ще трябва да доказват пред МОСВ за изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци, те са задължени на определена периодичност да извършват морфологичен анализ на битовите си отпадъци. Съгласно нормативните разпоредби на Чл. 8, ал. 3 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г., Кметовете на общините извършват регулярно морфологичен анализ на състава и количеството на битовите отпадъци, образувани на територията на съответната община, съгласно Методика, утвърдена със Заповед на Министъра на околната среда и водите.

Препоръчителният срок за изготвяне на следващ морфологичен анализ на отпадъците, образувани на територията на община РИЛА е през 2022 година.

ИЗВОДИ:

- **Най-голям относителен дял в битовите отпадъци на общината имат фракциите – „ситна фракция" – 30, „хранителни" – 15% и „пластмаса" – 12 %.**
- **Рециклируемите отпадъци имат общо 34 % относителен дял, в това число - хартия и картон, пластмаса, метали и стъкло.**
- **Процента на отпадъците от фракция „други" е средно – 1 %, което показва, че в контейнерите за битова смет се изхвърлят минимално количество неопределими отпадъци, които не допринасят за „омърсяване и омокряне" на пробите и не влияят съществено за да се идентифицира произхода на отпадъка.**
- **В град РИЛА е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки. Все още не всички граждани използват по предназначение цветните контейнери за хартия, стъкло и пластмаса. Това води до висок относителен дял на депонираните на регионалното депо рециклируеми отпадъци.**

Количества повторно използвани, рециклирани и оползотворени битови отпадъци

Важна част от анализа на битовите отпадъци е да се изследват количествата повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци в община РИЛАза последните години, тъй като достоверността на информацията особено за разделно събраните, рециклираните и оползотворените отпадъци в този период е на сравнително добро равнище.

Необходимо е да се идентифицират:

- количествата разделно събрани и рециклирани отпадъци от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали чрез системите за разделно събиране;
- количествата депонирани биоразградими битови отпадъци;
- количествата разделно събирани и оползотворени битови биоотпадъци.

Отпадъци от опаковки

С разделното събиране на отпадъци с цел рециклиране, както и други форми на оползотворяване може да се постигне значително намаляване на количеството на депонираните отпадъци, което ще доведе до удължаване на полезния живот на регионалното депо за отпадъци и до съкращаване на разходите за събиране и обезвреждане на отпадъците. Освен това през последните години със синхронизиране на националното законодателство с европейското законодателство все повече се засилват законодателния и обществения натиск за въвеждане на системи за разделно събиране с нормативно регламентирани количества отпадъци, които трябва да бъдат рециклирани и оползотворени.

За част от тези отпадъци националното законодателство изисква прилагането на принципът „замърсителят плаща", при който разходите се поемат от производителите на продукта, от който се образуват отпадъците, но за останалата част липсват нормативно установени механизми на финансиране. За редица отпадъци съществуват

забрани за депониране, което налага тяхното отделяне от общия отпадъчен поток и намиране на алтернатива за оползотворяването или обезвреждането им.

Общината има договор за третиране на смесени битови отпадъци с фирма „Унитрейд Благоевград" ЕООД, включващ дейности по приемане и сепариране – отделяне на рециклируемите фракции и транспортиране на отпадъците, подлежаши на депониране. Сключен е договор с „Екопак България" АД – организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки. Въведена е система за разделно събиране на отпадъците от стъкло, хартия и пластмаса . Поставени са и се обслужват по жълтите, сини и зелени контейнери (тип „иглу" с обем 1500 литра) контейнери - 24 бр., разположени в осем точки на град Рила. Така се постига редуциране обема на депонираните отпадъци, които в противен случай биха отишли на депото, а в момента се рециклират и оползотворяват.

Таблица 17: Събрани и сепарирани отпадъци от опаковки от системата за разделно събиране в община РИЛА за периода 2017 г. – 2019 г. (тон)

Година	Цвят контейнер	Получен отпадък бруто (тон)	Количество рециклируеми отпадъци от опаковки (тон)	Количество нерециклируеми отпадъци след сортиране (тон)
2017 г.	Жълт	0.230	0.079	0.151
	Зелен	1.690	1.330	0.360
	Син	0.150	0.020	0.130
ОБЩО		**2,070**	**1,429**	**0,641**
2018 г.	Жълт	0.820	0.278	0.542
	Зелен	-	-	-
	Син	-	-	-
ОБЩО		**0.820**	**0.278**	**0.542**
2019 г	Жълт	0.220	0.074	0.146
	Зелен	-	-	-
	Син	0.160	0.086	0.074
ОБЩО		**0.380**	**0.160**	**0.215**
ВСИЧКО		**3.270**	**1.876**	**1.403**

Източник: община Рила

Общо събрани отпадъци от опаковки за периода 2017 – 2019 г. 3,270 тона, от които рециклируеми – 1,876 тона и нерециклируеми отпадъци след сортиране – 1,403 тона.

Разделно събраните отпадъци от опаковки се транспортират до площадка за сортиране. Събраните отпадъци се сортират на отпадъци от опаковки и отпадъци, които не са опаковки. Следва сортиране на годни и негодни за рециклиране, като годните за рециклиране отпадъци от опаковки се сортират по вид и материал.

Биоразградими отпадъци

В съответствие с Националния стратегически план общината следва да предвиди конкретни мерки за третиране на биоразградимите отпадъци, с оглед намаляване количествата за депониране. Управлението на биоразградимите отпадъци включва събиране (разделно или със смесените битови отпадъци), анаеробно разлагане и компостиране, изгаряне и депониране. Екологичните и икономически ползи от различните методи на обработване зависят съществено от местните условия, като гъстота на населението, инфраструктура и климат, както и от наличието на пазари за свързаните с този процес продукти (енергия и компост). Изискванията за събиране и третиране на биоразградими отпадъци са регламентирани в Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г.

Приблизително две трети от отпадъците, генерирани в домовете и офисите, се състоят от „органични" или естествени материали. Тези материали след време се разграждат („биоразградими") по естествен път. Биоразградимите отпадъци се генерират при селскостопанската дейност в растениевъдството, животновъдството и от дейността на домакинствата. Имат предимно органичен състав и е необходимо да се третират в зависимост от условията на генерирането им по подходящ начин.

Тези отпадъци понастоящем са основна съставка, замърсяваща територите в покрайнините на населените места или попада в съдовете за битови отпадъци. Популярна е практиката за оползотворяване на растителни отпадъци в самите дворните места чрез изгарянето им и използване на получената пепел за наторяване. По-екологосъобразен е процеса на компостиране. В него растителните отпадъци се явяват суровина. При прилагането му се ограничава постоянното изнасяне на органични вещества от почвата и едновременно се постига ограничаване употребата на органични торове за сметка на много добрите хранителни съставки в компоста. В съответствие с европейското и националното законодателство общините следва да предприемат мерки за поетапното намаляване на количеството на депонираните биоразградими отпадъци.

В община РИЛА не е въведена всеобхватна система за фамилно компостиране на градински отпадъци.

За биоразградимите отпадъци от малките населени места на общината е ефективно да се въведе поетапно фамилно компостиране.

Биоразградимите отпадъци от паркове и градини - от дървесина, клони, храсти, отпаднали от санитарни и почистващи резитби могат да бъдат надробени с дробилка, а част от получения дървесен чипс може да бъде използван за мека настилка на алеи на паркове и детски площадки в общината. Останалите количества ще бъдат използвани за мулчиране /насипване/ на залесени площи на територията на паркове и градини на територията на община Рила. По този начин чрез оползотворяване от една страна ще се спестят средства за закупуване на изкуствени настилки, а от друга – ще бъде подпомогнато задържането на влага в почвата, предпазването на дърветата от замръзване и намаляването на плевелите в паркове и градини.

За календарната 2019 година, съгласно Заповед на Изпълнителния Директор на ИАОС №189/24.07.2020г., община Рила е изпълнила на 100% целите за ограничаване на количеството депонирани биоразградими отпадъци.

В Националната стратегия за намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци са заложени конкретни мерки, които трябва да се предприемат по отношение на този вид отпадък.

Предвид специфичния туристически и земеделски характер на района и отпадъците, образувани на територията на община РИЛА, както и значителното участие на зелените, градински и селскостопански отпадъци, образувани от домакинствата в определени периоди е необходимо да се предприемат действия в две посоки:

- за въвеждане на фамилно компостиране с последващо използване на компоста в личните стопанства;
- за въвеждане на системата за разделно събиране, извозване и оползотворяване на биоразградимите отпадъци.

Компостирането на растителните отпадъци в мястото на образуването им е в синхрон с приетите принципи за управление на отпадъците. В този случай растителните остатъци не са отпадък, а изходна суровина за получаване на компост – средство за подобряване качеството и плодородието на почвата. При реализацията на целите може да се кандидатства за финансово подпомагане от страна на ПУДООС и ОПОС.

Анализите показва, че в община РИЛА има добри предпоставки за въвеждане на разделно събиране на отпадъци с биологичен произход и съответното им оползотворяване, напр. чрез компостиране. Поради големия дял на биоразградимите отпадъци; подходящи за оползотворяване чрез превръщането им в компост, мулч или бионастилка; от общото количество на битовите отпадъци прилагането на ефективна система за разделното им събиране ще доведе до съществено намаляване на разходите за транспортиране и обезвреждането на смесените битови отпадъци на Регионалното депо. Предвижда се и въвеждане на система за домашно компостиране.

ИЗВОДИ:

На база анализираната информация може да се направи извод, че количествата на ТБО, които постъпват за депониране от територията на община РИЛА, могат значително да се намалят:

- **чрез отделяне на количествата рециклируеми компоненти от отпадъчния поток, които се предават за рециклиране;**
- **чрез отделяне на органичната фракция, която да се оползотворява чрез инсталации за компостиране или други методи за оползотворяване.**

1.2. Строителни отпадъци

С Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ. бр.98 от 8 Декември 2017 г. се регламентира

предотвратяване и ограничаване на замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и ограничаване риска за човешкото здраве и околната среда в резултат на третирането и транспортирането на строителните отпадъци. С Наредбата се насърчава рециклирането и оползотворяването на СО за постигане на целите по чл. 32 от ЗУО.

Целта е:

- Да се предотврати и минимизира образуването на строителни отпадъци (СО);
- Да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО;
- Да се увеличи употребата на рециклирани строителни материали;
- Да се намали количеството за депониране на СО.

Член 6 от Наредбата забранява нерегламентираното изхвърляне, изгаряне, както и всяка друга форма на нерегламентирано третиране на СО, в т. ч. изхвърлянето им в контейнерите за събиране на битови отпадъци или разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Строителните отпадъци са получени в следствие на строително-монтажни работи и премахване, включващи минерални отпадъци, пластмаси, метал, хартия, изолационни материали, дърво, азбест и други опасни отпадъци, и др. съответстващи на кодовете на отпадъци от група 17 на Приложение 1 от Наредба № 3 за класификация на отпадъците.

Минералните отпадъци се образуват в резултат на строителство или събаряне на сгради и съоръжения, които основно се състоят от минерални материали като тухли, бетон, строителни разтвори, естествен камък, пясък, керамични строителни материали, бетонови блокчета и/или газобетонови блокчета и др.

„Строително-монтажни" са работите, чрез които строежите се изграждат, ремонтират, реконструират, преустройват, поддържат или възстановяват, а „Премахване" е дейността по отстраняване на строежите чрез селективно отделяне на оползотворимите отпадъци в процеса на премахването.

Дейностите по събиране, транспортиране, подготовка преди оползотворяване и/или обезвреждане, материално оползотворяване, както и по обезвреждане на СО се извършват от лица, притежаващи документ по чл.35 от Закона за управление на отпадъците.

Възложителите на СМР и/или на премахването на строежи отговарят за изготвянето на план за управление на строителните отпадъци (ПУСО).

Контролът по изпълнение на ПУСО се осъществява от кмета на общината, на чиято територия се извършват СМР/премахването на строеж, или от оправомощено от него длъжностно лице. (2) За строежи, чийто възложител е кметът на общината, контролът по изпълнение на ПУСО се осъществява от директора на РИОСВ, на чиято територия е строежът.

Кметът на общината изпраща информацията до директора на РИОСВ, на чиято територия ще се извършват СМР или премахване на строежи, за издадените през предходния месец разрешения за строеж или заповеди за премахване на строеж. Кметът на общината отговаря за предаването на отделените строителни отпадъци по време на принудителното премахване на строежи, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали, включително за покриването на

разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране. Разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране на строителни отпадъци, получени в резултат на принудително премахване на строеж, са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата или съоръжението. Въз основа на влязла в сила заповед за премахване на строежа и протокол за извършените разходи за дейностите по транспортиране и оползотворяване на отпадъците кметът на общината подава заявление за издаване на заповед за незабавно изпълнение на събиране на вземането от задължените лица по реда на чл.417, т.2 от Гражданския процесуален кодекс.

В случаите, когато кмета на общината е възложител на строителни и монтажни работи, с изключение на текущи ремонти, и възложител на премахване на строежи, следва да изготви план за управление на строителните отпадъци. Съдържанието и изискванията към плана се определят в Наредбата за управление на строителните отпадъци.

Отпадъците от строителна и строително-ремонтна дейност се отделят регулярно. Прилага се процедура, при която строителните фирми да се обръщат към община за посочване на място и условия за депонирането на строителните отпадъци.

Основните проблеми, свързани със строителните отпадъци са неконтролираното изхвърляне на строителни отпадъци от гражданите и фирмите, което води до формирането на нерегламентирани сметища. Често населението неконтролирано изхвърля строителни отпадъци на незаконни сметища главно на входовете и изходите на населените места, както и замърсява зелените площи в самите населени места. Друг проблем е изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за твърди битови отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежината им се повреждат и повдигащите механизми на сметосъбиращите специализирани автомобили.

Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и функционирането на надеждна система и съоръжения за депониране и рециклиране на строителни отпадъци.

Към настоящия момент строителни отпадъци от домакинствата в община РИЛА, които са в незначителни количества се извозват на регионалното депо. Съгласно нормативните разпоредби едрогабаритните отпадъци се събират в съдове тип „Вана" и се транспортират до регионално депо. През 2019 г. липсват данни за разделно събрани и депонирани строителни отпадъци, в т.ч. смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия и др.

Строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата се насочват за последващо третиране към „ДИ ВИ БИ" ООД, притежаващо разрешение за дейности с отпадъци. Общината е публикувала съобщения, относно реда и начина за организиране на събирането на строителните отпадъци (съгласно чл. 19, ал. 3, т. 5 от ЗУО).

Ниската отрицателна тенденция в прираста на населението в община РИЛА не стимулира дейности в жилищно строителство. Строителни отпадъци се образуват най-вече от малки обекти с локално значение, от реконструкции и ремонти на стопански и

жилищни сгради. Този отпадък понастоящем е основна съставка на нерегламентирани сметища или попада в съдове за битови отпадъци. Тези генерирани СО попадат в общия поток със смесените битови отпадъци, които се извозват до регионалното депо за битови отпадъци.

Оползотворяването на подходящи фракции от посочените отпадъците включват основно дейности, свързани с подравняване и запръстяване на отделните пластове натрупани отпадъци (дневните работни участъци) в клетките за ТБО при експлоатацията на съответното регионално депо. В повечето случаи, при постъпване на СО на депата, същите се използват за уплътняване и запръстяване на отпадъчното тяло, формирано от битовите отпадъци. Част от СО, постъпващи от строителни фирми и инвеститори могат да се използват от операторите като материали за укрепване на вътрешните обслужващи пътища на територията на депата. С използването на инертни СО като бетон, тухли, керемиди, плочки, керамични изделия, почва и камъни за запръстяване на натрупаните в депото битови отпадъци се допринася за ограничаване на: - емисиите от миризми и прах от депото; - разнасяните от вятъра отпадъци; - запалванията на отпадъците в депото.

Правилното регулиране на дейностите, свързани със строителните отпадъци и контрола върху тях са регламентирани със Закона за управление на отпадъците, Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, съответно с общинска наредба за управление на отпадъците. В бъдеще общината ще може да получава надеждни данни в случаите, когато извършва процедурите за одобрение на плановете за управление на строителните отпадъци и инвестиционните проекти, както и при проверката на документите с които възложителите на строителството доказват изпълнението на целите за рециклиране на строителни отпадъци.

ИЗВОДИ:

Образуваните строителни отпадъци на територията на община РИЛА са предимно от юридически лица от строителна дейност. Незначителна част от тях са формирани от физически лица вследствие на ремонтни дейности. Населението събира смесено строителните отпадъци с битовите. Инертните отпадъци са преди всичко отпадъци от строителство и ремонти: камъни, тухли, бетон, гипс и др., заемат 5% - незначителен дял в морфологичния състав на отпадъците в община РИЛА. Отчитайки факта, че голяма част от сградният фонд в общината е амортизиран, пътната и улични мрежи се нуждаят от ремонти, можем да предположим, че новото строителство и обновяването неминуемо ще доведе до генериране на по-големи количества земни маси и строителни отпадъци. Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и изграждането и функционирането на съоръжения за рециклиране на строителни отпадъци, с цел тяхното последващо оползотворяване.

1.3. Производствени и опасни отпадъци

Опасни отпадъци са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в приложение № 3 към ЗУО. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в битовия сектор. Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци, бои и лакове, детергенти, пестициди и др.

Изискванията за третиране и транспортиране на опасни отпадъци са регламентирани в Наредбата, приета с ПМС №53/1999 г. /ДВ, бр. 29 от 1999 г. и в наредбите за масово разпространените отпадъци.

Количествата на образуваните опасни отпадъци по групи, съгласно Класификация на отпадъците по Наредба № 2 от 23.07.2014 г. (изм. ДВ. бр.46 от 1 Юни 2018 г.) за класификацията на отпадъците, се водят на отчет в РИОСВ - Благоевград.

Лицата, чиято дейност е свързана с образуване, събиране, транспортиране, съхраняване (оползотворяване с код R13 по смисъла на приложение №2 към §1, т.т13 от допълнителните разпоредби (ДР) на ЗУО и/или обезвреждане с код D15 по смисъла на приложение №1 към §1, т.11 от ЮюДР на ЗУО), оползотворяване, в т.ч. рециклиране и/ или обезвреждане, включително подготовка преди оползотворяване или обезвреждане на опасни отпадъци, водят отчетни книги и представят годишни отчети. Опасните отпадъци от фирмите се събират и съхраняват разделно в закрити складове и се предават за третиране на физически или юридически лица притежаващи съответното разрешение по ЗУО или Комплексно разрешително, въз основа на писмен договор.

Потокът опасни отпадъци се контролира от действащата нормативна уредба. С цел проследяване на превозите на опасните отпадъци товародателите са длъжни да изготвят идентификационен документ, който се попълва за всеки отпадък последователно от товародателя, превозвача и товаополучателя.

Необходими са мерки за информиране на населението за опасностите за околната среда и повишаване на обществената заинтересованост за по широко участие в организираните мероприятия за предаване на опасни отпадъци от домакинствата. Разделното събиране на опасните битови отпадъци все още не е системно, а кампанийно. Поради това част от тях все още се изхвърлят в контейнерите съвместно с неопасните битови и се извозват с тях за последващо третиране.

Основните генератори на производствен отпадък в община РИЛА са действащите промишлени предприятия, сред които няма такива с висок рисков потенциал на образувания отпадък. На територията на общината няма изградена инфраструктура за разделно събиране и третиране на опасни отпадъци. При констатирани такива се използват услугите на лицензирана фирма.

Няма данни за замърсявания на почвите в общината, причинени от производствени и опасни отпадъци. Непрекъснатото усъвършенстване на системите и контрола по сметосъбирането ще елиминира изцяло съществуващите локални замърсявания от микросметища и нерегламентирано изхвърляне на отпадъците.

ИЗВОДИ:

В община РИЛА в голяма степен са решени проблемите с управлението на производствените и опасни отпадъци. РИОСВ – Благоевград извършва системни проверки за спазване изискванията на ЗУО за управление на производствените и опасни отпадъци. Съществува добра комуникация с контролните органи при необходимост за предотвратяване рисковете за човешкото здраве и околната среда.

1.4. Други специфични потоци отпадъци

Отпадъци от ИУМПС, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми

Управлението на отпадъците от батерии и акумулатори има две главни цели:

- *Екологична* – защита на въздуха, водата, почвата и здравето на хората чрез предотвратяване на изхвърлянето на вредни и опасни вещества в околната среда;
- *Икономическа* – оползотворяване материалите, заложени в конструкцията на отпадъците от батерии и акумулатори.

„Негодна за употреба батерия или акумулатор" е батерия или акумулатор, която не може да бъде използвана повторно и е предназначена за преработване или обезвреждане.

За ефективно функциониране на системата за събиране на отпадъците от негодни батерии и акумулатори е необходимо предприемане на следните действия:

- редовно информиране на обществеността за рисковете, свързани с тяхното неконтролирано обезвреждане. Необходимо е хората да бъдат запознати със значението на символите, използвани за маркиране, изискванията при отделяне на батериите от уредите, където те са вградени и възможностите за участие в системите за събиране.
- прилагането на задължително обратно приемане в местата за продажба;
- осигуряване и поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба портативни батерии и акумулатори, като се спазва нормативните изисквания;
- предаване на отпадъците от батерии и акумулатори на фирма, притежаваща разрешително, издадено по реда на Закона за управление на отпадъците.

Минимум веднъж годишно се правят акции за предаване на разделно събраните отпадъци на територията на общината от електронно и електрическо оборудване, батерии и акумулатори и др.

Община РИЛА поддържа актуални договори в областта на разделното събиране наи негодни за употреба батерии и акумулатори /НУБА/ с „Нуба Рециклиране" АД, като са определени места за събиране на НУБА в гр. РИЛА. Осугурени са 4 бр. големи и 4 бр. малки окнтейнери за събиране на НУБА. През 2020 г. от общината са събрани 45,5 кг. НУБА.

Към датата на приемане на Програмата, община РИЛА проучва възможностите за сключване на договори за сътрудничество в областта на разделното събиране на излезли от употреба моторни превозни средства /ИУМПС/, отпадъци от електронно и

електрическо оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори и др. Между Общината и „НУБА РЕЦИКЛИРАНЕ" АД, договора е прекратен.

Отработени масла

Задълженията на общината в това отношение се определят от *„Наредба за отработените масла и отпадъчни нефтопродукти"*, приета с ПМС №352/27.12.2012 г., ДВ бр.2/08.01.2013 г.

Съгласно чл.39 ал.1 от Наредбата, кметът на общината съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване и обезвреждане, като определя местата за смяна на отработени моторни масла на територията на общината и информира обществеността за местоположението и условията за приемане на отработените масла.

Възможно в рамките на периода на прилагане на настоящата програма, организацията по оползотворяване да не прояви интерес тъй като количеството масла, за чието оползотворяване е отговорна, нараства незначително и е твърде вероятно целите заложени в *Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти* да бъдат постигнати чрез събиране на отработени масла от източници различни от бита или общини с по-голяма гъстота на населението.

Независимо от условията по договор с организация по оползотворяване, следва да бъдат предприети следните мерки за осигуряване прилагането на законодателството за управление на отработени масла:

- идентифициране на обектите, в които се извършва смяна на отработени масла и обектите, в които се изкупуват отработени масла;
- определяне на разрешените места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- упражняване на контрол над изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в повърхностните води и в канализационните системи.

Към датата на приемане на Програмата община РИЛА проучва възможностите за сключване на договори за сътрудничество в областта на разделното събиране на отработени масла и нефтопродукти.

Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване

Задълженията на Общината се определят от „Наредба за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване", приета с ПМС №355/28.12.2012 г.

Съгласно чл.27, ал.1 от Наредбата, Кметът на общината оказва съдействие на организациите по оползотворяване, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и предаване на ИУЕЕО.

Изпълнение на задълженията за участие в системите за разделно събиране се осъществява, като се сключат договори с организации по оползотворяване на ИУЕЕО, лица, които изпълняват задълженията си индивидуално или други лица, притежаващи документи по чл.35 от ЗУО за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране или оползотворяване на отпадъци на територията на общината.

Общината не разполага с данни за събрани количества ИУЕЕО.

Анализът показва, че гражданите проявяват по-отговорно отношение към опазването на околната среда и събират разделно НУБА, но отпадъците от ИУЕЕО попадат в общия поток на ТБО.

Болнични отпадъци/Отпадъци от хуманното здравеопазване

Медицинските отпадъци имат някои по специфични характеристики и изискват специално третиране. Болничния отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци за да се избегне заплахата за общественото здраве. В този отпадък се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически отпадъци и др.

Отговорността за управлението на болничните отпадъци е на медицинските заведения, в които се образуват. Към момента не функционира система за получаване на данни за точното количество образувани болнични отпадъци в общината.

В община РИЛА не се събират данни за болничните отпадъци поради незначително им количество.

Утайки от ПСОВ

На територията на община РИЛА успешно е реализиран проект по Оперативна програма „Околна Среда" за извършване на технически дейности за „Технически дейности за реконструкция и доизграждане на водопроводна и канализационна инфраструктура в гр. Рила, община Рила“, като се очаква да бъде финансиран по същата програма и фактическия проект за реконструкция и доизграждане на водопроводната и канализационна мрежа в гр. Рила и изграждането на ПСОВ в гр. Рила Пречиствателната станция ще има достатъчен капацитет за пречистване и на градските отпадни води.

Утайките от ПСОВ крият риск за околната среда и за здравето на хората, в случай че не бъдат намерени и приложени съответните решения за тяхното стабилизиране, съхранение и/или оползотворяване. Съществуващите в момента възможни варианти за оползотворяване или окончателно обезвреждане на утайки от отпадъчни води могат да бъдат обобщени по следния начин: материално оползотворяване върху земеделска земя; енергийно оползотворяване в термични процеси; обезвреждане/наземно депониране. Конкретен метод за третиране на утайките от ПСОВ ще бъде избран непосредствено преди въвеждане в експлоатация на съоръжението.

Към датата на приемане на Програмата община РИЛА проучва възможностите за сключване на договори за сътрудничество в областта на разделното събиране на излезли от употреба моторни превозни средства /ИУМПС/. На етапа на изготвяне на настоящата общинска Програма за управление на отпадъците няма данни за количествата на разделно събирани други масово разпространени отпадъци.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ОТПАДЪЦИТЕ

- Депонираното количество битови отпадъци от територията на община РИЛА за периода 2017-2019 г. е със силно изразена тенденция към намаляване .
- Нормата на натрупване на отпадъци в община РИЛА намалява и за 2019 г. е 78 кг./чов./г. Съгласно референтната норма на натрупване на отпадъци за населени места под 3 000 жители, определена с *Националния план за управление на отпадъците 2021 - 2028г*, препоръчителната средногодишна норма за човек от населението е 256 кг., следователно нормата за община РИЛА е занчително по-ниска от допустимите стойности. Това означава, че Общинската администрация ефективно прилага мерки по управление на отпадъците и по ограничаване на образуването им.
- Основен източник на битови отпадъци са домакинствата и предприятията. Системите за организирано събиране и транспортиране на битовите отпадъци обхващат 100% от населението, като на територията на общината няма необслужвани населени места.
- Депонирането като метод за обезвреждане на отпадъците е с най-голям относителен дял в третирането на битовите отпадъци в общината, следван от разделното събиране на отпадъци. Поради липсата на съоръжения за оползотворване на биоразградими битови отпадъци се наблюдава изоставане по показатели като компостиране или друго оползотворяване.
- Най-голям относителен дял в битовите отпадъци на общината имат фракциите – „ситна фракция" – 30%, в това число сгурия, пепел, инертни строителни отпадъци, пръст, пясък и други; „градински отпадъци" – 12%, в това число растения, растителни остатъци, окапали листа, трева и др.; „хранителни" – 15% и „пластмаса" – 12 %.
- Рециклируемите отпадъци имат около 44 % относителен дял, в това число - хартия и картон, пластмаса, метали и стъкло. От този вид отпадъци най-високо е процентното съдържание на пластмасата – 12 %, следвано от хартия и картон – 7 % и стъкло – 5 %,
- Процента на отпадъците от фракция „други" е средно – 1 %, което показва, че в контейнерите за битова смет се изхвърлят и минимално количество неопределими отпадъци, които не допринасят значително за „омърсяване и омокряне" на пробите.
- Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците от строителство на мястото на образуване и изграждането и функционирането на съоръжения за рециклиране на строителни отпадъци, с цел тяхното оползотворяване и или повторна употреба на място в общината.
- Необходимо е системно проучване на морфологичния състав на отпадъците, което да позволи идентифициране на съществуващите тенденции и избиране на специфичен подход, свързан с разделното събиране и други дейности по управление на отпадъците.

- Необходимо е разширяване на системата за разделно събиране на отпадъците от хартия, картон, пластмаса, метал и стъкло (включително от опаковки), в административни сгради, търговски обекти и в повече населени места на общината.
- Разширяване на информационните кампании за обществеността и бизнеса относно ползите от разделното събиране на отпадъци, координирани с информационните кампании на организациите по оползотворяване, ще допринесе за подобряване на ефективността на системата.
- Икономически инструмент, който би могъл да доведе до разширяване на разделното събиране, е въвеждане на стимули/отстъпки от такса битови отпадъци за граждани и фирми, които се включват в системите за разделно събиране на отпадъците, в т.ч. от опаковки от хартия и картон, пластмаса и стъкло.

2. Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъци

2.1. Съществуващи практики и обхват на системата на събиране, транспортиране и депониране на битови отпадъци

Управлението на отпадъците е сложен и многообхватен процес, изискващ интегрираност на подходите, внедряване на нови технологии, създаване на подходяща икономическа среда и нормативна база, и не на последно място висока обществена отговорност.

Основните компоненти на инфраструктурата за управление на битовите отпадъци са два:

- Съдове и техника за събиране и транспортиране на битовите отпадъци.
- Площадки, съоръжения и инсталации за третиране на битовите отпадъци.

В община РИЛАима добре изградена система за събиране, транспортиране и обезвреждане на отпадъците. Системата за събиране, транспортиране и обезвреждане на битови отпадъци обхваща 100% от населението на общината.

Твърдите битови отпадъци от територията на община РИЛА се събират от фирма-изпълнител, избрана с обществена поръчка – „Унитрейд Благоевград“ ЕООД. Отпадъците се извозват за депониране на регионално депо за отпадъци на Сдружение „Регионално управление на отпадъците – Благоевград“.

Сметосъбиращата фирма отговаря за:

- Събиране и транспортиране на битови отпадъци от гр. РИЛАи останалите населени места от общината и транспортирането им до Регионално депо;
- Събиране на нерегламентирано изхвърлени битови и други отпадъци около съдовете и в жилищните райони и транспортирането им до депото;
- Почистване на контейнерните площадки, ако има отпадъци след обработка на контейнера;
- Почистване и извозване на отпадъци от локални замърсявания с битови, или растителни отпадъци, както и отпадъци от пролетно почистване на зелени площи;

- Събиране и извозване на строителни и биоразградими отпадъци от територията на общината, събрани разделно.

Отпадъците в община РИЛАсе събират предимно смесено. Основният поток отпадък, генериран на територията на общината е смесения битов отпадък с код 20.03.01.

Транспортирането на смесените битови отпадъци в Община Рила се извършва със следните превозни средства:

- Марка ДАФ, Модел 45-130.
- Марка МЕРЦЕДЕС, Модел ЕКОНИК 1828.
- Марка ГАЗ, Модел 53.

В град РИЛА осигурените съдове за съхранение на твърди битови отпадъци са с различен обем, от които контейнери тип „Бобър" с вместимост 1,1 м3 - 48 броя, кофи тип „Мева" с обща вместимост от 110 л – 608 бр. и 4 $м^3$ контейнери - 45 бр.

В н.м. РИЛСКИ МАМАСТИР осигурените съдове за съхранение на твърди битови отпадъци са с различен обем, от които контейнери тип „Бобър" с вместимост 1,1 м3 - 24 броя и 4 $м^3$ контейнери - 1 бр.

В село ПАДАЛА осигурените съдове за съхранение на твърди битови отпадъци са контейнери тип „Бобър" с вместимост 1,1 м3 - 35 броя.

В село ПАСТРА осигурените съдове за съхранение на твърди битови отпадъци са с различен обем, от които контейнери тип „Бобър" с вместимост 1,1 м3 - 21 броя и кофи тип „Мева" с обща вместимост от 110 л – 42 бр.

Актуална заповед на Кмета на Община Рила за определяне на районите, в които се организира събиране и транспортиране на битовите отпадъци, вида на предлаганите услуги, честотата на сметоизвозване, се публикувана на сайта на Общината.

Изградена е система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, което се извършва от фирма „ЕКОПАК БЪЛГАРИЯ" АД.

В град РИЛА са разположени по 8 броя съответно сини, жълти и зелени контейнери за рециклируеми отпадъци, които се извозват по график от „ЕКОПАК БЪЛГАРИЯ" АД.

В град РИЛА и в населените места от общината не са разположени специализирани съдове за за зелени и биоразградими отпадъци. Най – ефективно е да се въведе поетапно фамилно компостиране, съчетано с раздробяване на биоразградимите отпадъци от паркове и градини - дървесина, **клони**, храсти, отпаднали от санитарни и почистващи резитби могат да бъдат надробени с дробилка, а част от получения дървесен чипс може да бъде използван за мека настилка на алеи на паркове и детски площадки в общината. Останалите количества ще бъдат използвани за мулчиране /насипване/ на залесени площи на територията на паркове и градини на територията на община Рила.

На територията на общината не са разположени специализирани съдове за отпадъци от сгурия и пепел.

Образуване на нерегламентирани сметища не се допуска, тъй като се прави периодичен мониторинг за замърсявания на територията на общината и същите се премахват своевременно.

ИЗВОДИ:

В община РИЛА има добре изградена система за събиране, транспортиране и депониране на отпадъците, която обхваща 100% от населението.

Няма причина да се очаква, че генерирането на битови отпадъци в общината през следващите години ще се различава от общите за страната тенденции.

Чрез въведената системи за разделно събиране се очаква да се намали количеството на депонираните отпадъци и да се увеличи процентът на рециклируемите, но е необходимо тази система да бъде разширена и в други населени места на общината, обществени сгради, търговски обекти и заведения.

Очакванията са да се промени и морфологичния състав на образуваните отпадъци в резултат на:

- **Масово използване в бита на пластмасови и комбинирани опаковки за еднократна употреба, които ще излязат от употреба през 2021 г.;**
- **Провеждане на много разяснителни и обучителни мероприятия от страна на общинска администрация съвместно с фирми по оползотворяввне по отношение осъзнаване на факта, че отпадъка събран разделно е много ценен ресурс.**

2.2. Претоварни станции и инсталации за предварително третиране/сепариране, сортиране и други за битови отпадъци

Съгласно изискванията на чл.38, ал.1 от Наредба №6/27.08.2013 г., отпадъците предназначени за обезвреждане, чрез депониране следва да се подлагат на предварително третиране. Министърът на околната среда и водите утвърждава със заповед Ръководство за предварително третиране преди депониране на отпадъци в Република България.

По смисъла на Наредба № 6/27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване *и обезвреждане на отпадъци* под „Предварително третиране" разбираме - всички физични, термични, химични или биологични процеси, включително сортирането, които променят характеристиките на отпадъците, с цел да се намали обема им или опасните им свойства, за да се улесни по-нататъшното им третиране или да се повиши оползотворяемостта им.

Съгласно дефиницията за „предварително третиране" (в наредбата и в директивата) изпълнението на поне една от целите на изискването за промяна на характеристиките на отпадъците е достатъчно за да се счита, че операцията представлява предварително третиране. Предварителното третиране на битовите отпадъци, следва да бъде разглеждано едновременно с прилагането на изискванията за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране.

Основните методи за предварително третиране на смесените битови отпадъци са:

- разделно събиране при източника на образуване;
- сепариране (разделяне) по фракции на битовите отпадъци;
- биологични методи за третиране на биоразградимата фракция от общия поток на битовите отпадъци;
- смесени методи на механично и биологично третиране на битовите отпадъци.

Сключен е Договор между Община Рила и „Унитрейд Благоевград“ ЕООД за третиране на смесените битови отпадъци преди депониране. Отпадъците, образувани след сепариране се насочват за депониране към регионално депо Благоевград. Обезвреждане на битови отпадъци на територията на общината не се извършва. Строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата се насочват за последващо третиране към „ДИ ВИ БИ“ ООД, притежаващо разрешение за дейности с отпадъци.

В общината няма изградени площадки, инсталации и съоръжения за третиране на битови отпадъци. Същите се събират и извозват на Регионалното депо, където да бъдат депонирани.

Генерираните отпадъци са основно битови, които са класифицирани като неопасни и инертни, които отпадат от строително-ремонтни дейности от домакинствата.

За изпълнение на нормативното изискване относно предварително третиране на отпадъците и с цел намаляване на количествата, подлежащи на депониране Община РИЛА предвижда в бъдеще:

- Отделяне на биоразградимите отпадъци от общия поток, чрез специални съдове и извозването им до инсталация за компостиране на Регионалното депо за отпадъци, въвеждане и поетапно разширяване на система за фамилно компостиране.
- Раздробяване на мястото на образуване на биоразградимите отпадъци от паркове и градини - дървесина, **клони**, храсти, отпаднали от санитарни и почистващи резитби, а част от получения дървесен материал може да бъде използван за мека настилка на алеи на паркове и детски площадки в общината. Останалите количества могат да бъдат използвани за мулчиране /насипване/ на залесени площи на територията на паркове и градини на територията на община Рила.
- Отделяне на опасните отпадъци от бита от общия отпадъчен поток и предаването им на фирма, притежаваща разрешително за оползотворяване по реда на ЗУО.
- Отделяне на рециклируемите отпадъци, чрез разширяване на съществуващата система за разделно събиране и сключване на договор с организация по оползотворяването на тези отпадъци от всички населени места.

2.3. Системи за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците

Основната концепция на организацията за разделно събиране на отпадъци се състои в това, че всеки отделен продукт се превръща в отпадък, като се смеси в кофата за общо събиране на отпадъци. Разделно събраните хартиени, пластмасови, метални и стъклени

опаковки от тези отпадъци вече не са боклук, а търговски продукт – ценна суровина за промишлеността. Изхождайки от актуалната в момента законова рамка, се определя какъв/или какви именно компоненти от състава на ТБО ще се събират от общия поток генерирани отпадъци. Ефективното разделяне на потока отпадъци е ключът към успешното осъществяване на всяка една програма за разделно събиране на отпадъци, включително отпадъци от опаковки.

Изборът и въвеждането на система за разделно събиране ще подпомогне икономиката чрез спестяване на ценни суровини, материали и ресурси и ще увеличи експлоатационния срок на депата за битови отпадъци.

Въвеждането на устойчива общинска колективна система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, включваща контейнери за разделно събиране с последващо сортиране по видове материали в сепарираща инсталация, и обезпечена със специализирана техника за отпадъци и транспортно обслужваща техника, е един процес, който е икономически приемлив и ще доведе да висока ефективност.

На територията на община РИЛА е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки. За разделното събиране на отпадъците Общината има договор за сътрудничество с фирма „ЕКОПАК БЪЛГАРИЯ“ АД. – организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки.

Поставени са и се обслужват по график поставените контейнери. Така се постига редуциране обема на депонираните отпадъци, които в противен случай биха отишли на депото, а в момента се насочват за оползотворяване . За периода 2017 - 2019 год. са събрани 1,876 т. годни за повторна употреба отпадъци от пластмаса, хартия, стъкло и метал в контейнерите за разделно събиране.

Оползотворяващата организация има следните ангажименти:

- Грижи се за поддържане доброто състояние на цветните контейнери;
- Възстановява във времето счупените или изгорели контейнери;
- Извършва периодични проверки и следи за спазване на предоставените писмени инструкции за работа по дейността за разделното събиране и качеството на изпълнение на поетите ангажименти от фирмите подизпълнители;
- Следи през годината за качеството и вида на събраните отпадъци от контейнерите, изготвя справки и информира периодично Общината;
- Обработва информацията и предоставя на Общината годишни данни за количествата разделно събрани, сортирани и предадени на крайни преработватели отпадъци от опаковки;
- Контролира транспортирането на разделно събраните отпадъци по утвърдения график.

С цел намаляване на количествата отпадъци, подлежащи за депониране от територията на община РИЛА се препоръчва на населението всички отпадъци, подлежащи на рециклиране да се изхвърлят в контейнерите за разделно събиране или да се предават в пунковете, отговарящи на изискванията на Закона за управление на отпадъците. Особено внимание се обръща на лица, извършващи търговска дейност.

.4. Обезвреждане на отпадъци

Депониране

В община РИЛА не се обезвреждат ТБО . Сключен е Договор между Общината и „Унитрейд Благоевград“ ЕООД за третиране на ТБО преди депониране. Отпадъците, образувани след сепариране се насочват за депониране към Регионално депо Благоевград.

Екологосъобразното обезвреждане на отпадъците е заложено в нормативните документи и международни Директиви за отпадъците, отразени изцяло в българското законодателство. За да се намали въздействието върху околната среда от депонирането на биоразградими общински отпадъци, Директива 1999/31/ЕС за състава на депонираните отпадъци, съдържа клауза за поетапно намаляване на количествата на депонираните биоразградими отпадъци.

Дейности за екологосъобразно обезвреждане на отпадъците:

- Рекултивация на закритото депо за ТБО в гр. РИЛА;
- Засилване прилагането на контрола върху неконтролираното изхвърляне и/или изгаряне на отпадъци и др. неконтролирани методи за обезвреждане на отпадъци;
- Поетапно редуциране на количествата на биоразградимите отпадъци от общото количество на биоразградимите отпадъци, депонирани на депото;
- Въвеждане на разделно събиране и третиране на зелените отпадъци във всички населени места;
- Насърчаване на домашното компостиране;
- Изграждане на открити площадки за събиране и компостиране на отделно събраните зелени отпадъци на територията на общината;
- Редуциране на обема на депонираните рециклируеми отпадъци чрез предварително сепариране и изграждане на нови центрове за рециклиране;
- Осигуряване прием на широк спектър отпадъци, различни от обикновените домакински отпадъци, като например: опасни домакински отпадъци, отпадъци от електронно и електрическо оборудване, едрогабаритни отпадъци, градински отпадъци, строителни отпадъци от частни домове, рециклируеми материали и др. на регионалното депо;
- Всички други фракции домакински отпадъци, като опасни отпадъци, ОЕЕО и СО от домакинствата, които не се приемат от общинската система за сметосъбиране, ще бъдат приемани и сортирани в центъра за рециклиране, за да се гарантира, че отпадъците ще бъдат третирани в съответствие с целите на НПУО.

Община РИЛА е член на Сдружение „Регионално управление на отпадъците – Благоевград” /РСУО/. В сдружението участват още общините: Благоевград, Симитли, Кочериново и Бобошево.

Генерираните битови отпадъци на територията на община РИЛА се събират и транспортират от Общинско предприятие „Чистота, благоустрояване и комунални

дейности", град Рила, притежаващо регистрационен документ за събиране и транспортиране и се предават за третиране на регионалното депо, където има изградена инсталация за механична сепарация.

Биологично третиране

Набраните статистически данни от територията на Република България, показват че приблизително две трети от отпадъците, генерирани в домовете и офисите, се състоят от „органични" или естествени материали. Тези материали след време се разграждат ("биоразградими") по естествен път. Биоразградимите отпадъци се генерират при селскостопанската дейност в растениевъдството, животновъдството и от дейността на домакинствата. Имат предимно органичен състав и е необходимо да се третират в зависимост от условията на генерирането им по подходящ начин.

Често срещани практики за третиране на биоразградимите отпадъци са: използване на кухненски и градински остатъци за храна на животни; закопаване на хранителни и растителни отпадъци в почвата (задния двор или градината без последващо използване); натрупване на смесени купчини с оборска тор, растителни и хранителни отпадъци в полето (купчините не се обръщат, но след около три години са годни (вече компостирани) за използване като подобрител на почвата); изгаряне на градински отпадъци и листа.

В Националната стратегия за намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци са заложени конкретни мерки, които трябва да се предприемат по отношение на този вид отпадък. Предвид специфичния характер на отпадъците, образувани на територията на Общината и значителното участие на селскостопанските отпадъци, образувани от домакинствата в определени периоди на годината, следва да се предприемат действия за въвеждане на фамилно компостиране с последващо използване на компоста в личните стопанства. Компостирането на растителните отпадъци в мястото на образуването им е в синхрон с приетите принципи за управление на отпадъците. В този случай растителните остатъци не са отпадък, а изходна суровина за получаване на компост – средство за подобряване качеството и плодородието на почвата. При реализацията на целите ще се кандидатства за финансово подпомагане от страна на ПУДООС и ОПОС.

Обхващането на все по-голям брой семейства в системи за домашно компостиране е възможно чрез постоянно информиране на населението за възможностите за оползотворяване на биоразградимите отпадъци и предоставяне на контейнери за компостиране на семействата, които желаят да компостират биоразградимите си отпадъци. За отчитане на ефекта от тази мярка е необходимо предоставянето на компостери на отделните домакинства да бъде обвързано с изискване за своевременно представяне на информация от общините за постигнатите нива на намаление на биоразградимите отпадъци, постъпващи за депониране.

Един от подходящите методи на биологично третиране, подходящи за условията на общината е анаеробното разграждане, при което се отделя биогаз за производство на енергия и компостирането (домашно и/или полево), при което произведения компост

има възможност да се използва за рекултивация на нарушени терени, в земеделието, при озеленителни и възстановителни дейности при строителни проекти и др.

2.5. Предотвратяване на риска от стари замърсявания

На територията на община РИЛА всички нерегламентирани сметища са закрити. До края на 2017 г. отпадъците се депонират на депо за неопасни ТБО на гр. РИЛА. Депото е в експлоатация от 1975 г. Предназначението му е за битови, неопасни промишлени и смесени с друг тип отпадъци. Теренът е общинска публична собственост на Община РИЛА. Отпадъците на сметището са уплътнявани и запръстявани с около 40 - 50 см. почвен слой.

Старото общинско депо за ТБО, находящо се в землището на гр. Рила, ПИ №:6267.450.2 и 6267.450.3 , съгласно заповед №420/28.11.2017г., издадена от РИОСВ – Благоевград, считано от 31.12.2017г. е с прекратена експлоатация. Общината е изготвила проект за закриване на депото. Проектът включва дейности по рекултивация на съществуващото общинско депо за неопасни отпадъци, което е разположено в землището на град РИЛА. Те имат за цел максимално да се ограничи неблагоприятното въздействие върху околната среда на натрупаните стари отпадъци и да се намали вредното им влияние върху почвата, водите и въздуха.

Рекултивацията на депото ще протече на два етапа – техническа рекултивация и биологична рекултивация, както и последващ 30 годишен мониторинг.

Техническата рекултивация ще включва пробутване, локализиране на отпадъците в новооформено тяло на депото, почистване и изграждане на газоотвеждаща система.

Биологичната рекултивация ще включва облагородяване на терена със затревяване тревни растителни видове, съответстващи на района.

Площта, предвидена за рекултивиране е с нарушена структура и почвено плодородие в резултат на дългогодишното натрупване на отпадъци.

Нерегламентираните замърсявания нарушават ландшафта, замърсяват почвите, повърхностните и подземните води и представляват източник на зарази и неприятни миризми. Нерегламентирани струпвания на отпадъци се образуват най-често в покрайнините на населените места и в деретата. Общинската администрация провежда регулярен контрол и критични струпвания на отпадъци не се допускат. Образуваните нерегламентирани сметища се почистват периодично.

При установяване на локални нерегламентирани замърсявания се предприемат незабавни мерки по отстраняването им. Добре организираната система за сметосъбиране и сметоизвозване и ефективния контрол от страна на общинската администрация водят до значително намаляване на броя на инцидентните локални замърсявания с отпадъци на територията на община РИЛА.

В част от случаите се наблюдават повторно замърсяване на терените с локализирано нерегламентирано изхвърляне на отпадъци, но същите се почистват отново.

ИЗВОДИ:

В община РИЛА няма изградена система за разделно събиране на биоразградимите отпадъци. Липсва инсталация за тяхното компостиране и оползотворяване.

Генерираните количества ТБО се извозват за депониране на регионалното депо. В процес на рекултивация е старото общинско депо за ТБО.

Събраните битови отпадъци от Община Рила се предават на „Унитрейд Благоевград“ ЕООД, гр. София. Дружеството притежава разрешително за извършване на дейност по третиране на отпадъци, с включена площадка, разположена в с. Зелен дол, Община Благоевград и разрешена дейност по сепариране на смесени битови отпадъци. Сключен е Договор между Община Рила и „Унитрейд Благоевград“ ЕООД за третиране на смесените битови отпадъци преди депониране. Отпадъците, образувани след сепариране се насочват за обезвреждане към Регионално депо Благоевград.

Въведената система за разделно събиране на отпадъците от опаковки трябва да бъде разширена във всички населени места на общината.

3. Анализ на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците, с акцент върху контролните функции

Планирането, регулирането и налагането на законодателството по управление на отпадъците зависи от наличните човешки ресурси в общината. За да се подпомогне изпълнението на законодателството, компетентните органи на национално, регионално и общинско ниво се нуждаят от достатъчен и добре обучен персонал, ангажиран със:

- разработване и прилагане на законодателството, технически стандарти и ръководства за дейностите по управление на отпадъците;
- разработване на политиката за управление на отпадъците, планиране и прилагане на местно ниво;
- съгласуване на разрешения за дейности с отпадъци и за изграждане и експлоатация на инсталации за оползотворяване и обезвреждане;
- упражняване на контрол, извършване на проверки и мониторинг на дейностите и инсталациите, образуващи и/или третиращи отпадъци;
- инициране и налагане на мерките по прилагане на законодателството;
- събиране, обработка, анализиране и докладване на данни;
- подготовка, разработване, оценка, прилагане и надзор на проекти за изграждане на общинската инфраструктура за отпадъци.

Изпълнението на настоящата Програма за управление на отпадъците в община РИЛА изисква подобряване на институционалния капацитет и засилване на контролните функции на местно ниво.

Планирането и установяването на финансово обезпечени и поносими за населението системи за събиране (включително разделно) и транспортиране на отпадъците, изграждането и експлоатацията на съоръжения и инсталации, е предизвикателство за голяма част от по-малките общини. Това налага приемането на мерки за насърчаване на кооперирането между общините, с цел изпълнение на техните

отговорности и ще подпомогне усъвършенстването на системите за управление на отпадъците в общините и чрез регионалните инициативи ще бъде осигурен достъп до необходимото ноу-хау и техническа инфраструктура за обезвреждане на приемлива за населението цена.

В дейностите по управление на отпадъците са ангажирани следните институции: Община РИЛА; Общински съвет – РИЛА; Регионално сдружение за управление на отпадъците – Благоевград, сметосъбиращите фирми и оползотворяващи организации, с които има сключени договори.

Дейностите по управление на отпадъците на местно ниво в община РИЛАсе осъществяват чрез:

- изпълнение на Общинската програмата за управление на отпадъците и
- спазване на Наредбите, приети от Общински съвет РИЛА, имащи отношение към темата с отпадъците.
- В Общината управлението на отпадъците се извършва от Кмет на Община Рила, Заместник-кмет „Икономическо развитие, стопанска политика и хуманитарни дейности“, Директор на ОП „Чистота, благоустрояване и комунални дейности“, град Рила, Кметски наместници на кметства и населени места, Инспектор „Екология и опазване на природните ресурси“ към Дирекция „Устройство на територията, местни приходи и хуманитарни дейности“.
- Контролните функции по дейностите за управление на отпадъците в рамките на общината имат Кмета на Общината, в негово отсъствие – Заместник-кмет „Икономическо развитие, стопанска политика и хуманитарни дейности“, Директора на Общинското предприятие „Чистота, благоустрояване и комунални дейности“, град Рила, Инспектор „Екология и опазване на природните ресурси“ от Общинската администрация, а конкретно по кметства и населени места на територията на Община Рила - Кметските наместници.

В структурата на Общинската администрация има Дирекция „Устройство на територията, местни приходи и хуманитарни дейности“. В Дирекцията „Устройство на територията, местни приходи и хуманитарни дейности“ е Инспектор „Екология и опазване на природните ресурси“, който участва в дейностите, свързани с опазването на околната среда, поддържането на чистотата на населените места, сметосъбирането и сметоизвозването, поддържането на зелените площи, изпълнение на предписания и указания от РИОСВ, МОСВ, ИАОС и други, активно участва в разработването, кандидатстването и изпълнението на общински проекти в областта на околната среда, финансирани от различни източници.

С оглед на действащата административна структура на Община РИЛА, изпълнението на ПУО ще се осъществява от Кмет на Община Рила, Заместник-кмет „Икономическо развитие, стопанска политика и хуманитарни дейности“ , Директор на ОП „Чистота, благоустрояване и комунални дейности“, град Рила, Кметски наместници на кметства и населени места в Общината, Инспектор „Екология и опазване на природните ресурси“ на които са възложени следните функции:

- Събиране на информация за състоянието на околната среда в общината;

- При непосредствена опасност, съществено замърсяване или увреждане на околната среда незабавно информира кмета на общината и съдейства за предприемане на мерки за предотвратяване на евентуални вредни последици;
- Контрол на състоянието на компонентите и факторите на околната среда и източниците на замърсяване на територията на общината;
- Съставяне на програми и графици във връзка с контрола по опазването на околната среда;
- Контролиране на събирането и обезвреждането на битовите и строителните отпадъци и др.

Служителите, назначени да отговарят за проблемите по управление на отпадъците притежават необходимото образование, професионална компетентност и опит за заемане на длъжността. Те извършват контролната дейност по отпадъците.

Към момента на изготвяне на настоящата програме анализът на човешките ресурси показва, че броят на служителите, пряко отговорни за опазването на околната среда и управлението на отпадъци е недостатъчен спрямо разширяващите се ангажименти на общините в тези сфери.

За извършване на контролна дейност в общината са упълномощени освен компетентните служители и кметските наместници на кметствата и населените места. Актовете се съставят от упълномощени от Кмета на общината лица и от представители на РИОСВ – Благоевград, за замърсени терени и неправомерно изхвърляне на отпадъци и за нарушения на наредбите, приети от Общинския съвет – РИЛА.

В областта на дейностите с отпадъци общината има разработени програмни и нормативни документи, актуални спрямо приетите документи на национално ниво.

Контролната дейност, свързана с налагането на санкции се извършва от длъжностни лица в общинска администрация и инспекторите от РИОСВ.

Контролната дейност може да бъде подобрена чрез:

- Подобряване на координацията между контролните органи на различно подчинение;
- Провеждане на обучения по Закона за управление на отпадъците за контролната дейност на общината;
- Провеждане на обучение по изискванията за съставяне на констативни протоколи и наказателни постановления;
- Използване на възможностите на НПО да участват и да подпомагат контролната дейност на инспекторите за подобряване на уменията и подходите за налагане на глоби и санкции, както и за популяризиране на непрекъснато променящото се законодателство.

Задълженията на Кмета на общината по отношение управление на отпадъците са разписани в Глава I на ЗУО, Раздел III Задължения на органите на местното самоуправление и местната администрация. Кметът на община е отговорен за:

- осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци;
- събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения;

- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
- избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения;
- организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата;
- разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;
- организирането на разделно събиране на опасните и биоразградими битови отпадъци.

Анализът на институционалния капацитет за управление на отпадъците в общината показва, че възложените с нормативната уредба правомощия и задължения на Кмета на общината са обезпечени, чрез функциите на административните звена в общинската администрация.

В общината няма създаден регистър на обекти, които подлежат на контрол, но е осигурен т.нар. „горещ телефон", на който гражданите могат да подават сигнали за нарушения и да правят предложения, включително и свързани с дейностите по третиране на битовите отпадъци и поддържане чистотата на населените места.

Във връзка с предотвратяване възникването на нерегламентирани сметища, със Заповед на кмета се създадава временна комисия, която да извършва проверки по подадени сигнали на граждани и да се съставят актове на нарушителите.

В Община РИЛА се изпълняват в пълен обхват правомощията и отговорностите на кмета и общинската администрация, съгласно законовите разпоредби за управление на отпадъците. Създадена е позиция по опазване на околната среда, която се изпълнява от правоспособен и опитен общински служител. Нивото на работа е много добро, предвид наличните човешки ресурси и предоставения технически капацитет.

Прегледът на функциите за управление на отпадъците в общината показва, че:

- По отношение на политиката за отпадъците, в Общината са изготвени планови и нормативни документи в областта на управлението на отпадъците;
- Дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на отпадъци са организирани;
- Дейности по наблюдение и контрол - извършване на контрол, в т.ч. превантивен, текущ и последващ контрол и координация с други органи, налагане на санкции са недостатъчни;
- Необходимо е да се подобрят дейностите за информиране и привличане на обществеността - обществени консултации и привличане на обществеността, информационно-разяснителни дейности и кампании.

По отношение на състоянието на човешките ресурси с възложени функции за отпадъци, прегледът показва, че:

- Персоналът, натоварен с функции за управление на отпадъците притежава необходимите качествени характеристики и професионална квалификация, но следва да се предвидят мерки за повишаване на квалификацията, тяхното задържане и

професионално развитие във връзка с повишаване на експертизата в сферата на отпадъците;

- Общината отчасти разполага с необходимата материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала за изпълнение на функциите - осигурени помещения, офис оборудване.
- За повишаване на професионалната квалификация и качествените характеристики на служителите, ангажирани с управлението на отпадъците, се препоръчва включването им в дейности за повишаване на професионалната квалификация и осигуряване на посещения на семинари, специализирани курсове и обучения.

Материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала, пряко ангажиран с изпълнение на функциите, е достатъчна и не е необходимо да се предвиждат мерки в тази насока.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ

- **Община РИЛАима натрупан опит и изграден капацитет в разработване на нормативни актове и програмни документи в областта на управление на отпадъците;**
- **Въпреки, че в общината функционира добре изградена система за събиране на**

отпадъците, ефективността на контролните функции за спазване на нормативните разпоредби е незадоволителна;

- **Необходимо е допълнително повишаване на квалификацията, професионалното развитие във връзка с повишаване на експертизата в сферата на отпадъците на отговорните служители;**
- **Необходимо е създаване на регистри на обекти, които подлежат на контрол, изготвяне на годишни планове и отчети за контролната дейност и други, които да се одобряват от Кмета на общината, като резултатите от контролната дейност по управление на отпадъците се публикуват на интернет-страницата за осведомяване на обществеността;**
- **Общината има осигурен „горещ телефон" за подаване на сигнали от граждани.**

3.4. Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване

Старите замърсявания с отпадъци са ползвани площадки с изменения в качеството на компонентите на околната среда /почва, повърхностни и подземни води, флора и фауна/ до степен, водеща до риск за човешкото здраве.

На територията на община РИЛА старите замърсявания са в резултат от локални /изоставени незаконни/ неорганизирани сметища (струпване на всякакъв вид отпадъци, най-вече битови и строителни) около населените места. Образуват се периодично и

своевременно се почистват. Една от причините за тяхното образуване е недостатъчната екокултура и липсата на отговорно отношение на недобросъвестни жители от общината.

Извършва се рекултивиране на старото депо за битови отпадъци на град РИЛА, чрез техническа и биологична рекултивация. Община РИЛА има финансиран през 2020 г. проект по ОП „Околна среда“ за закриване и техническа рекултивация на депото.

Съществуващите проблеми, свързани със системите за събиране и транспортиране на отпадъците, слабостите в контролната дейност и не на последно място ниското екологично възпитание на гражданите, спомагат за неконтролираното изхвърляне на отпадъци и за възникването на локални замърсявания и нерегламентирани сметища около дерета и реки, покрайнини на населени места, зони за крайградски отдих, селскостопански пътища и др. Най-често на неразрешени места се изхвърлят смесени битови отпадъци (покъщнина, отпадъци от различен характер, вкл. и опасни), като и отпадъци от строителни и ремонтни дейности, животински отпадъци, разкомплектовани моторни превозни средства и др.

В съответствие с Програмата за прилагане на Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъците, община РИЛА извършва почистване и закриване на всички съществуващи и новопоявили се незаконни сметища за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания. На местата на бившите нерегламентирани сметища, ще бъдат поставени табели, предупреждаващи лицата изхвърлящи отпадъци за съответните санкции, съгласно ЗУО и местната наредба.

Добре организираната система за сметосъбиране и сметоизвозване и ефективния контрол от страна на Общинска администрация водят до значително намаляване на броя на инцидентните локални замърсявания с отпадъци. Общината ежегодно почиства замърсени зони с нерегламентирано изхвърлени отпадъци.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ

- **Съществува проблем с въвеждането на действен контрол за предотвратяване използването на закритите локални замърсявания, както и възникването на нови;**
- **В плана за действие към програмата на общината за управление на отпадъците, следва да се включат мерки за осигуряване на финансиране и осигуряване на оператор, който да осъществява следексплоатационните грижи и мониторинг на рекултивираните депа, съгласно нормативните изисквания.**

3.5. Анализ на организационните схеми за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите

Възприетият подход за финансиране на дейностите по управление на отпадъците се основава на принципа „замърсителят плаща”, който се въвежда с такса „Битови отпадъци” за населението, на основание чл. 62 и чл. 63 от Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ). Общинският съвет определя размера на такса „Битови отпадъци” за дейностите, предвидени със ЗМДТ. Общинският съвет приема наредба за определянето

и администрирането на местните такси и цени на услуги, в т.ч. и таксата „Битови отпадъци".

Прилагането на принципа „замърсителят плаща" изисква възстановяване на всички разходи за извършваните в момента дейности, както и за бъдещото въвеждане на нови съоръжения и услуги като включва: събиране, транспорт и депониране на отпадъците. Цената за депониране на отпадъци трябва да възстановява разходите за изграждане на депото и да покрива разходите за експлоатация, мониторинг, закриване и следексплоатационни грижи за площадката на депото за период не по-кратък от 30 години, съгласно изискванията на Наредба № 6 от 27 август 2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци .

При вземането на решение за определяне размера на такса „Битови отпадъци" ръководството на Общинска администрация РИЛА и Общински съвет РИЛАсе съобразяват и със социалната поносимост на предлаганата услуга. Отчитайки конкретните условия на Община РИЛА, постъпващите средства при правилно и целенасочено управление на отпадъците могат да осигурят една нормална организация за задоволяване нуждите на населението от качествени комунално-битови услуги.

Съгласно Закона за местните данъци и такси в такса „Битови отпадъци" следва да се предвидят разходи за: закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци; почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Практиката показва, че заплащането на такса „Битови отпадъци" далеч не стимулира населението да участва в системите за разделно събиране на рециклируемите отпадъци, както и не води до пълно финансово покритие на нуждите и разходите за управление на битовите отпадъци. Това обуславя значителния финансов ресурс, който е непосилен за общинския бюджет, не се осигурява от такса „Битови отпадъци" и за изпълнението на част от дейностите по управление на отпадъците Общината търси алтернативни решения за финансиране от други финансови организации – ПУДООС, Оперативните програми и др. външни донорски програми.

По силата на националното законодателство, Общинската администрация е изцяло отговорна за организиране на дейностите по управление на битови отпадъци и поддържане чистотата на населените места. Финансирането на услугите и дейностите се осигурява със средствата, предвидени в общинския бюджет, осигурени чрез такса „битови отпадъци", заплащани от домакинствата и промишлеността. Размерът на таксата се приема от Общинския съвет ежегодно.

Организационните схеми, правата и задълженията на гражданите, юридическите лица и едноличните търговци, както и на общинската администрация във връзка с осъществяването на дейностите по управление (събиране, обезвреждане и оползотворяване) на битовите и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на основание чл.22 и във връзка с чл.19 от Закона за управление на отпадъците /ЗУО/ са регламентирани в общинска Наредба за условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително

разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни отпадъци, масово разпространени отпадъци на територията на Община Рила, приета от Общински съвет - РИЛА. Същата регламентира и контролът и санкциите за нарушаване разпоредбите на цитираната Наредба.

Общината осигурява средства, необходими за извършване на дейността по събиране, извозване и обезвреждане на битовите отпадъци основно от такси смет, определени съгласно ЗМДТ, от таксите за ползване на депата от причинителите на подобни на битовите и строителни отпадъци от домакинствата и от други източници. Таксата за битови отпадъци се заплаща за услугите: събиране, извозване и депониране в Регионално депо Благоевград или други съоръжения за битови отпадъци, както и за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване в населените места.

Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общински съвет, въз основа на одобрена план-сметка, включваща необходимите разходи за:

1.Осигуряване на съдове за събиране и временно съхраняване на битовите отпадъци – контейнери, кофи, кошчета и др.

2.Събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други съоръжения и инсталации за обезвреждането им, в т.ч. разделно събиране.

3.Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации и съоръжения за обезвреждане на битовите отпадъци, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл.60 и 64 от Закона за управление на отпадъците.

4. Почистване на уличните платна, площади, алеи и останалите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

5. Поддържане на автопарка и закупуване на нова техника.

Съгласно чл. 66, ал.1 от Закона за местните данъци и такси таксата за „Битови отпадъци" се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общински съвет въз основа на одобрена план – сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за: осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други; събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им; проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците и почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване. Размерът на такса битови отпадъци се определя за всяка услуга поотделно.

В изпълнение на изискванията на националното законодателство в областта на управление на отпадъците Община РИЛА следва да извозва и предава за депониране

твърдите битови отпадъци от дейността сметосъбиране на Регионално депо Благоевград.

Таксата за битови отпадъци се определя като промил върху данъчната оценка на недвижимите имоти на физическите лица и промил върху по-високата стойност между данъчната оценка и отчетната стойност на недвижимите имоти на юридическите лица по смисъла на чл.21 от ЗМДТ.

Таблица 18: Приходи от такса-битови отпадъци в община РИЛА(хил. лева)

Години	2016	2017	2018	2019
Общо приходи от такса				

Години	2016	2017	2018	2019
За почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии за обществено ползване.	15	18	Липсват данни	34

Източник: Община РИЛА

За управлението на отпадъците през 2019 г. са изразходвани 409 хил. лева, от които 69 хил. лева за събиране, транспортиране, депониране и обезвреждане на битовите отпадъци.

Анализът на данните показва, че през последните години приходите от такса „Битови отпадъци" (ТБО) не покрива изцяло разходите за управление на битовите отпадъци и се налага Община РИЛА ежегодно да дофинансира тези дейности от други приходи.

Други източници на прВиходи за управление на отпадъците

Държавен бюджет

Целевото финансиране на общински проекти от страна на държавния бюджет не е пряко обвързано с целите и приоритетите в областта на управление на отпадъците.

Външно финансиране - Оперативни програми

Външното финансиране ще се извършва чрез кандидатстване с проекти пред ОП „Околна среда 2021-2027г.", ПУДООС , ПРСР, НДЕФ и други финансиращи организации.

Организирането на системи за разделно събиране на отпадъците, оползотворяване и обезвреждане, които са в съответствие с по-високите изисквания, установени от законодателството, води до повишаване на разходите за управление на отпадъците и едновременно до намаляване на количеството, което се депонира. За да бъде постигнато съответствие с тези изисквания се предвижда проучване и приемане на механизми за определяне на такса „битови отпадъци" в зависимост от количеството отпадъци въз основа на:

Оптимизиране на размера и разходването на такса „битови отпадъци" и заделяне на адекватни средства за покриване на разходите за събиране и транспортиране на отпадъците; проектиране, изграждане, експлоатация, мониторинг, закриване и след експлоатационни грижи за депата за отпадъци; прилагане на разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата и масово разпространени отпадъци. Приемане на икономически стимули и данъчни облекчения за домакинствата и фирмите, прилагащи компостиране и разделно събиране на отпадъците.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ОРГАНИЗАЦИОННИТЕ СХЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

- **В общината има добре изградени схеми за управление на различните потоци отпадъци. Въпреки това, анализът на данните показва, че приходите от такса „Битови отпадъци" в Община РИЛА са средногодишно с около 10 % по-малко от разходите за управлението им.**
- **Необходимо е доизграждане на системата за разделно събиране и оползотворяване на растителни, хранителни и други биоотпадъци и въвеждане на фамилно компостиране;**
- **Необходимо е закупуването на техника за раздробяване (на чипс) на биоразградими отпадъци от паркове и градини, с цел използването им за настилки или за подобряване на земната повърхност, водещо до подобрения за земеделието или околната среда.**
- **Необходимо е разработване и внедряване на информационна система за докладване на информацията за управление на битовите отпадъци в общината;**
- **Публикуване на интернет страницата на общината на план-сметки за разходите, на основата, на които се определя такса „Битови отпадъци", по елементи на разходите и видове дейности и услуги.**

3.6. Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Достъпът до информация, повишаването на съзнанието и еко-културата на обществото, участието му при вземане на решения и привличането му като партньор в процеса на управление на отпадъците е ключов момент, предопределящ до голяма степен успешната реализация на настоящата програма. Действията на Общинската администрация в областта на опазването на околната среда и управлението на отпадъците достигат до гражданите на Община РИЛА чрез сесиите на Общинския съвет, местни и регионални медии, публикации на електронната страница на Общината, провеждат се информационни кампании и публични събития.

Информирането на населението цели повишаване на културата на населението и по-конкретно намаляване на количеството на отпадъците и тяхното екологосъобразно събиране и обезвреждане. Необходима е по-широка гласност както за възникнали проблеми пред общината, така и за търсене на решението им и привличане на общественост в изпълнение на предприетите мерки.

Община РИЛА поддържа редовна връзка със заинтересованите лица към дейностите за управление на отпадъците на нейна територия, като:

- Населението и производствените предприятия, генератори на отпадъци;
- Доставчиците на услугите по сметосъбиране и сметоизвозване, подготовка за рециклиране и обезвреждане на отпадъците;

Общината участва неизменно и активно с позиция в заседанията на Регионалното сдружение за управление на отпадъците на регион Благоевград.

Провежда се периодична комуникация с компетентните органи по дейността – МОСВ, РИОСВ и др.

За информиране на обществеността Общинска администрация – РИЛА използва предимно поставянето на съобщения, обяви, организирането на срещи с представители на местни религиозни институции, предприятия, арендатори, търговски фирми и домоуправители, както и публикуването на информация на интернет страницата на общината. Чрез тези средства стават обществено достояние резултатите от предприетите мерки във връзка с управлението на отпадъците, осъществените проекти по опазване на околната среда, възникналите екологични проблеми и действията за тяхното решаване.

Действията на Общинска администрация - РИЛА в областта на управление на отпадъците достигат до гражданите на общината чрез публикации в медиите, чрез сесиите на Общински съвет, чрез публични прояви и събития, публикации в сайта на общината, брошури, рекламни материали и др. Информирането на населението цели повишаване на екологичната култура за намаляване на количеството на отпадъците и тяхното екологосъобразно събиране и обезвреждане.

Общината полага усилия за работа с обществеността и бизнеса по въпросите, свързани с образуване и управление на отпадъците. Информирането на обществеността и бизнеса за необходимостта и ползите от намаляване на количеството генерирани отпадъци и оползотворяване на отпадъците има ключово значение за успеха и добрите резултати на системите за управление на отпадъците съобразно йерархията за тяхното управление.

Разяснителни и образователни дейности и привличане на обществеността.

Във връзка с епидемичната обстановка и мерките за ограничаване на КОВИД - 19 образователни дейности, рекламни кампании и кампании за привличане на обществеността за 2020г. и 2021г. не са провеждани. Преди въвеждане на епидемичната обстановка, Община Рила, училище, детска градина, звено Социални услуги в общността“, читалища, ПП „Рилски манастир“ и др. са участвали в доброволческата инициатива „Да изчистим България заедно“. Ежегодно в град Рила на 22 април се чества Деня на Земята, като основната идея на Общината е да призовава към отговорно отношение и опазване чистотата на природата. Задача на общината е не само да организира мероприятието, но и да създаде навици у подрастващите и гражданите за опазване природата на нашата Земя.

От „ЕКОПАК БЪЛГАРИЯ“ АД бяха изпратени специализирана информационна брошура за търговски обекти в помощ на разделното събиране на отпадъци от опаковки, същата е предоставена на търговските обекти на територията на Община Рила и други информационни материали, с които са запознати подрастващите. Съвместно с Организацията са провеждани и мероприятия с деца от детската градина и ученици от училището.

Начини за предоставяне на информация, относно общинските услуги в областта на управление на отпадъците

В изпълнение на своите задължения Общината осигурява на населението достатъчно информация за услугите за отпадъци, които предоставя и за съответните задължения на гражданите и фирмите. На сайта на Общината се публикуват:

- стратегии, програми, общинската наредба за управление на дейностите по отпадъците и други местни документи, свързани с управлението на отпадъците;
- услугите по събиране и извозване на отпадъците, вкл. граници на обслужвани райони;
- график и места за разделно събиране на масово разпространени отпадъци /МРО/;
- реда и начина за изхвърляне на строителни отпадъци, образувани в резултат от строително-ремонтни дейности в жилища, офиси, търговски обекти, административни сгради и др.;
- списък на организациите по оползотворяване на отпадъци от опаковки, с които общината е сключила договори;
- постъпили уведомления за инвестиционни предложения, решения на директора на РИОСВ за преценки необходимостта от извършване на ОВОС и други.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ИНФОРМИРАНЕТО НА ОБЩЕСТВЕНОСТТА

- Община РИЛА ще провежда ежегодни доброволчески акции за почистване на околната среда от отпадъци. Общината предвижда да участва в кампаниите на ПУДООС за малки екологични проекти „За чиста околна среда" и „Обичам природата и аз участвам".
- За информиране на обществеността ще се провеждат регулярни информационни кампании.
- За подобряване на резултатите при управление на отпадъците са необходими мерки за повишаване на информираността и мотивацията на различните социални групи граждани и на бизнеса.
- Препоръчва се отделяне на бюджет за провеждане на общинската информационна-разяснителна политика за опазване на околната среда, в частност управлението на отпадъците. Възможните действия включват:
  - Системно информиране на обществеоста чрез местните медии за всички предстоящи действия, програми и проекти, касаещи управлението на отпадъците.
  - Издаване и разпространение на информационни материали за популяризиране на предприетите действия.
  - Обучение на ученици, служители и членове на НПО.
  - Организиране на посещения на обекти, съоръжения и инсталации, свързани с третирането на отпадъците от ученици и членове на младежки клубове.
  - Подготовка и разпространение на материали, насърчаващи минимизирането, рециклирането и оползотворяването на отпадъците и повторната употреба на опаковките.

- Организиране на акции за почистване и озеленяване на районите в и около училищата и детските градини.
- Провеждане на обществено обсъждане на програмата за управление на отпадъците.
- Създаване на обстановка на партньорство между бизнеса, обществеността и общинската администрация за по-ефективно решаване на проблемите.
- Подобряване на работата между общинската администрация и неправителствените организации в областта на управление на отпадъците.

3.7. Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъци

За всички извършвани дейности по отпадъците в община РИЛАсе води редовна регистрация и контрол. Общинската администрация получава достоверна информация относно постъпващите за депониране на регионалното депо битови отпадъци по кодове. Наблюдава се компетентност и оперативност при осигуряване на информацията за дейността.

Основните национални документи, регламентиращи събирането на информация за отпадъците са ЗУО и Наредба №1 от 4 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините. Общините като задължени лица по Наредбата следва да предоставят информация чрез документите, определени в нея, както и в Наредбите по чл. 43, ал.3, 4, 5 и 6 от ЗУО. Общините също така имат задължения за събиране на информация от организациите, извършващи дейности с отпадъци.

По отношение на създадената в общината организация за събиране, обработване и предоставяне на информация за дейностите с отпадъци, информационното обезпечаване покрива основните направления на дейностите по управление на отпадъците, които могат да се групират по следния начин:

- Предварително планиране;
- Последващо планиране;
- Договори и управление на договорите;
- Събиране и транспортиране на отпадъци;
- Поддържане на чистотата на територията на общината;
- Третиране и обезвреждане на отпадъци;
- Разделно събиране на масово разпространени отпадъци;
- Контрол по изпълнение на дейности;
- Проучване, проектиране и изграждане на нови съоръжения;
- Рекултивация на депа.

В Общинска администрация – РИЛА информационното обезпечаване на управлението на отпадъците се извършва чрез изготвяне и представяне на годишни доклади по Програмата за опазване на околната среда и Програмата за управление на отпадъците, както и изготвяне на задължителните отчети по Закона за статистиката.

Основна функция в общината за:

- Събиране, систематизиране и анализ на информация, свързана с дейности по отпадъци;
- Обработка и обобщаване на данните, свързани с изпълнението на договорите с фирми, извършващи дейности с отпадъци;
- Събиране и отчитане на данни от контролната и санкционната дейност;
- Изготвяне на информационни справки, доклади, становища и др., свързани с финансовото изпълнение на проектите.

В общината няма единна информационна система за управление на отпадъците, но ежегодно се събира и анализира информацията по управлението на отпадъците, с която се обхваща и стандартизира целия процес по управление на отпадъците и на база на първичната информация се осигурява контрол и отчетност на всички етапи от процесите, служи за изготвяне на качествени анализи въз основа на достоверна информация, за планиране и вземане на управленски решения.

Звената, които изпълняват функции, свързани с управление на отпадъците поддържат самостоятелно различни информационни бази данни, съобразно необходимата им за изпълнение и управление на конкретните функции, които са му възложени. Наличната информация в различните звена позволява да се прави сравнителен анализ на данните в различни разбивки. Обменът на информацията се осъществява на базата на документооборот, на хартиен носител или по електронен път. В общината няма разработена система за набиране на качествена информация за управление на отпадъците чрез мониторинг на процесите - например с ежегодни проучвания на мненията.

В общината има създадена добра организация за съхраняване, обмен и достъп до основни групи документи, като например:

- Програмни и планови документи - Програма за опазване на околната среда, Програма за управление на отпадъците, оперативни планове, план-сметки и др.;
- Документи във връзка с определяне цена на услугата и заплащане на ТБО;
- Заповеди на кмета на общината;
- Решения на общинския съвет;

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ИНФОРМАЦИОННОТО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ

- Наредбата по чл. 48, ал 1 от ЗУО относно реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичните регистри определя Общините като задължени лица, които следва да предоставят информация, свързана с управление на отпадъците. Общината изготвя годишен отчет по изпълнението на Общинската програма по управление на дейностите по отпадъците през първото тримесечие на следващата година, като екземпляр от отчета се изпраща в РИОСВ - Благоевград;

- На национално ниво много на брой институции събират информация, касаеща управлението на отпадъците, като няма изградена интегрирана информационна система;
- Информацията, събрана от една институция, не винаги е достъпна за ползване от звена от друга институция, което възпрепятства ефективното управление на отпадъците и осъществяването на контрол на протичащите процеси;
- Част от събираната информация, която е публична по своя характер, не е налична онлайн или в друг подходящ за аналитични цели вид;
- Необходимо е да се увеличи обемът на информацията, която се събира, например в общината да бъде събирана информация за обектите, които генерират големи количества хранителни биоотпадъци, както и за зелените площи в населените места и кварталите, от които се генерират зелени отпадъци и т.н.;
- Получаваната информация в различните звена на отговорните институциите не е достъпна за лицата, които впоследствие ще я използват за изпълняване на възложените им функции.

IX. ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1: Обобщен анализ на текущото състояние при управление на отпадъците в община Рила

Приложение 2: Обобщени анализи на отпадъците

Приложение 3. Обобщена прогноза за образуваните отпадъци

Приложение 4. Обобщен анализ на инфраструктурата за управление на отпадъците

Приложение 5. Обобщен анализ на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците, с акцент върху контролните функции

Приложение 6: Обобщен анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване

Приложение 7: Обобщен анализ на организационните схеми за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите

Приложение 8: Обобщен анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Приложение 9: Обобщен анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъци

Приложение 10: Списък на таблици и фигури

Приложение 11: Списък на лицата, разработвали Проект на Програма за управление на отпадъците на община Рила

Приложение 12: Списък на съкращенията

Протоколист:
/Йорданка Миладинова-Йорданова/
Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova Digitally signed by Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova Date: 2024.12.02 14:20:49 +02'00'

Председател на Общински съвет:
/Цветана Шушкова /
Tsvetana Slavchova Shushkova Digitally signed by Tsvetana Slavchova Shushkova Date: 2024.12.02 14:20:14 +02'00'

Прил. 1: Анализи на текущото състояние при управление на отпадъците в община Рила

1. Анализ и оценка на действащите нормативни и програмни документи в контекста на правата и задълженията на община Рила по управление на отпадъците

Настоящият раздел съдържа анализ на нормативните документи в областта на управление на отпадъците на национално ниво и съответната нормативна уредба на Община Рила. Анализът има за цел да отговори на следните въпроси:

–Какви ангажименти регламентира националното законодателство спрямо местните власти, в частност Община Рила;

–Приета ли е нормативна уредба на местно ниво, която да детайлизира правата и задълженията на общинската администрация, на гражданите и юридическите лица по отношение на управление на отпадъците;

–Местната нормативна уредба съдържа ли минималните изисквания на ЗУО;

–Разработени ли са общински програмни документи, които да отразяват националните програмни документи за управление на отпадъците и да съдържат съответни мерки;

–Какви са основните изводи и препоръки от направения анализ.

Информационно осигуряване на анализа

За осигуряване на необходимата информация за анализа са използвани следните методи:

- събиране и проучване на национални и местни за Община Рила нормативни документи, регламентиращи общинските отговорности, свързани с управлението на отпадъците;
- събиране и анализ на стратегически и програмни документи на национално и на местно ниво за Община Рила относно управление на отпадъците;

1.1. Национална нормативна рамка

Принципи

Националното законодателство и политика в областта на управление на отпадъците се основават на следните основни принципи:

Устойчиво развитие – Устойчиво развитие в областта на управление на отпадъците означава използване на природните ресурси по начин, който не ги унищожава или увреждa и не ограничава възможността да бъдат използвани от бъдещите поколения. Това налага максимално използване на възможностите за предотвратяване на образуването на отпадъци и за оползотворяване и рециклирането им.

Най-добрите налични техники, неизискващи прекомерни разходи (НДНТНПР) - консултативен процес за вземане на решения, в който се отчитат относителните преимущества на различните възможности за управление на отпадъците, имащи отношение към опазването на околната среда, на приемлива цена. Йерархията на управление на отпадъците предоставя теоретичната рамка, която може да се използва като ръководство при оценяването на различните възможности. НДНТНПР е решение (или комбинация от решения), което за дадени

цели и обстоятелства предоставя най-големи ползи или застрашава в най-малка степен околната среда както в краткосрочен, така и в дългосрочен аспект.

Интегрирано управление на отпадъците - изисква вземане на решения и прилагане на ясно определени количествени цели в рамките на една система, състояща се от законови, технически, организационни и икономически мерки, идентифицирани източници на ресурси и определени отговорности за всички участници, изпълняващи тези цели.

Участие на обществеността – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на плановете за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

Предотвратяване - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.

Отговорност на производителя и замърсителят плаща – тези, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда, трябва да покрият пълните разходи за своите действия.

Превантивност – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.

Близост – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване.

Йерархия на управление на отпадъците

Йерархията на отпадъците определя приоритетния ред на това какво представлява най-добрата възможност за околната среда в законодателството и в политиката относно отпадъците. Спазването на йерархията за управление на отпадъците осигурява ефективно използване на ресурсите, поради което следва да се насърчава по всякакъв начин. Йерархията задава пет възможни начина за правителствените институциите, местните власти и бизнеса за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

- Предотвратяване на образуването на отпадъци;
- Подготовка за повторна употреба;
- Рециклиране;
- Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия;
- Обезвреждане (депониране, изгаряне без оползотворяване на енергията и др.).

Предотвратяването на отпадъци *(съгласно параграф § 1, т.28 от ДР на ЗУО)* е определено в ЗУО като мерки, които се предприемат преди веществата или предметите да се превърнат в отпадък, с което се намалява:

а) генерираното количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл (количествено предотвратяване);

б) съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите (качествено предотвратяване на отпадъците).

Подготовка за повторна употреба *(съгласно параграф § 1, т.23 от ДР на ЗУО)* включва почистване, проверка и поправка на употребявани продукти, които са станали отпадък, така че да могат да се употребяват повторно (например поправка на велосипеди, електрическо и електронно оборудване, мебели и др., които след като са поправени, се продават като втора употреба). Подготовката за повторна употреба е вид оползотворяване на отпадъците.

Рециклиране *(съгласно параграф § 1, т.37 от ДР на ЗУО)* Общата идея при рециклирането е, че един материал бива преработван с цел да се променят неговите физико-химични свойства и това да позволи той да се употребява повторно за същите или за други цели. Главната цел на Рамковата европейска директива за отпадъците е ЕС да стане повече от "рециклиращо общество", което се стреми да избягва образуването на отпадъци и да използва отпадъците като ресурс.

Конкретните дейности по управление на отпадъците, които се класифицират като рециклиране съгласно ЗУО, включват (но не само):

- рециклиране на материали - например на пластмасови продукти или компоненти в пластмасови материали, стопяване на отпадъчно стъкло в стъклени продукти, употреба на хартиени отпадъци в заводи за хартия и др. Рециклирането на материали: например пластмасови гранулирани и пелетизирани за екструдиране или формоване, натрошени отпадъци от стъкла, сортиране на отпадъци от хартия, отговарящи на критериите за края на отпадъка;

- производство на компост, отговарящ на критериите за качество на продуктите[1].

Рециклирането е вид оползотворяване на отпадъците.

Друго оползотворяване е всяка дейност, която отговаря на определението за „оползотворяване" съгласно ЗУО, но която не отговаря на специфичните изисквания за подготовка за повторна употреба или за рециклиране.

Примери за друго оползотворяване са:

- изгарянето или съвместното изгаряне, когато основното използване на отпадъците е като гориво или друг начин за получаване на енергия. Това е операция по управление на отпадъците с оползотворяване на енергията, класифицирана като R1 в Приложение II към ЗУО. Това контрастира с изгарянето на отпадъци без оползотворяване на енергия, класифицирано като операция по обезвреждане D10 в Приложение I към ЗУО;

- насипни дейности, отговарящи на дефиницията за оползотворяване.

Обезвреждане - депониране (дори когато сметищен газ се използва за възстановяване на енергия); изгаряне и съвместно изгаряне, които не отговарят на критериите, за да бъдат определени като оползотворяване (в случай на съоръжения, предназначени за изгаряне на твърди битови отпадъци, които не отговарят на определени критерии, с помощта на формулата

за енергийна ефективност R1 в Приложение II към ЗУО), насипни дейности, когато не отговарят на дефиницията за оползотворяване.

Действащи закони и подзаконови актове на национално ниво

В Закона за управление на отпадъците (Обн. ДВ. бр.53 от 13 Юли 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.19 от 5 Март 2021г.), и подзаконовите нормативни актове към него подробно са описани задълженията на органите на местно самоуправление и местна администрация, а именно ангажиментите на общините по управление на битовите и строителни отпадъци, разработване на общински програмни и нормативни документи в съответствие със ЗУО, както и контрол върху дейността по управление на отпадъците.

Закон за управление на отпадъците (ЗУО)

Определя правата и задълженията на централните и местните власти, изискванията при трансграничен превоз на отпадъци, изискванията към съоръженията и инсталациите за отпадъци, въвежда икономически и регулаторни механизми и инструменти за прилагане на законодателството; правила за управление на масово разпространените отпадъци; права и задължения на лицата, генериращи отпадъци и преработващи отпадъци, определя глобите и санкциите за неспазване на закона.

Обхват:

Законът и подзаконовите актове към него се отнасят до следните видове отпадъци:

- битови отпадъци;
- производствени отпадъци;
- строителни отпадъци;
- опасни отпадъци

Законът изрично изключва от обхвата си 11 вида отпадъци, в т.ч. радиоактивни; отпадъци от миннодобивната промишленост; отпадъчни води и газове; слама и други естествени неопасни материали от селското или горското стопанство, използвани в земеделието и лесовъдството, или за производството на енергия от такава биомаса чрез процеси или методи, които не увреждат околната среда и не застрашават човешкото здраве; трупове на животни и странични животински продукти и др.

Ключови разпоредби, произтичащи от ЗУО:

- Въвежда количествени цели (чл.31, ал.1 от ЗУО) като отговорност на общините бидейки част от системите за разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци - осигуряват като минимум изпълнението на следните цели:

1. най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници на не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

2. най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.;

3. най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

4. най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

5. най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

6. най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло).

▪ Въвежда цели за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради, включително при насипни дейности чрез заместване на други материали с отпадъци, като отговорност на Възложителите на строителни дейности, както следва:

–до 1 януари 2016 г. - най-малко 35 на сто от общото тегло на отпадъците;

–до 1 януари 2018 г. - най-малко 55 на сто от общото тегло на отпадъците;

–до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.

▪ Въвежда приоритетен ред (йерархия) при управлението на отпадъците (*съгласно чл.6, ал.1 от ЗУО*), както и възможността за отклонение от йерархиярта:

1.предотвратяване на образуването им;

2. подготовка за повторна употреба;

3. рециклиране;

4. друго оползотворяване, например оползотворяване за получаване на енергия;

5. обезвреждане

Отклонения от йерархията се допускат за специфични потоци от отпадъци, когато това се основава на съображения, свързани с жизнения цикъл на отпадъците, във връзка с цялостното въздействие на образуването и управлението на такива отпадъци.

▪ Въвежда детайлни правила и изисквания за сдружаване на общините в регионални сдружения за решаване управлението на битовите отпадъци на регионално ниво чрез регионални съоръжения и организация.

▪ Регламентира отговорността на собствениците на пътища за почистване на техните сервитути. Съгласно чл.12 от ЗУО собствениците на пътища са длъжни да осигурят почистването от отпадъци на пътя, земното платно, пътните съоръжения, обслужващите зони, крайпътните обслужващи комплекси и опорните пунктове за поддържане, както и за осигуряването на съдове за събиране на отпадъците и транспортирането им до съоръжение за тяхното третиране;

▪ Въвежда детайла уредба на задълженията на органите на местното самоуправление и местната администрация при управлението на битовите и строителните отпадъци, образувани на нейната територия;

▪ Въвеждат се детайлно правила за финансирането на дейностите по управление на отпадъците, дейностите по обезвреждане на отпадъците чрез депониране;

▪ Въвежда икономически инструменти:

–За обезвреждане на отпадъци на общинско или регионално депо за неопасни отпадъци или на депо за строителни отпадъци се заплащат отчисления за всеки тон депониран отпадък. Отчисленията имат за цел да се намали количеството депонирани отпадъци и да се увеличи рециклирането и оползотворяването им. При изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци отчисленията се намаляват с 50% - когато се изпълнят изискванията за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метал, пластмаса и стъкло и с 50% - когато се изпълнят изискванията за намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци.

▪ Регламентира изискванията и реда за предоставяне на информация за дейности, свързани с отпадъци.

▪ Въвежда задължението общинският съвет приема наредба, с която определя условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на територията на общината, разработена съгласно изискванията на този закон и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси;

▪ Въвежда задължение кметовете на община разработва и изпълнява програма за управление на отпадъците за територията на съответната община, като информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

Подзаконови нормативни актове, издадени на основание ЗУО

Основните актове, които имат отношение към дейностите на общината са:

➢ ***Наредба № 7** за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 81 от 17.09.2004 г.).* При избор на площадки за разполагане на депа и други съоръжения за отпадъци трябва да се съобразят с техническите изисквания към площадките, посочени в Наредбата. Наредбата регламентира реда и условията за определяне на площадките, правилата и нормите на застрояването им, включително геоложки, хидрогеоложки и хидроложки условия, на които следва да отговарят площадките. Наредбата се отнася за площадките, предназначени за разполагане на съоръжения за третиране на битови, строителни, производствени и опасни отпадъци

➢ ***Наредба № 6** за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци* При изграждане на депа и други инсталации и съоръжения за отпадъци те трябва да включат в документацията за избор на изпълнители на договорите за изграждането и за последваща експлоатация на инсталациите и съоръженията съответните технически условия и изисквания, заложени в наредбата.

➢ ***Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистване на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието.*** При оползотворяване на утайките от пречиствателните станции на общините за отпадъчни води от населените места, операторът на който е възложена с тази дейност трябва да осигури изискванията на наредбата относно качеството на утайките, когато се използват в земеделието, осигуряването на проби и мониторинг.

➢ ***Наредба № 7*** *от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци.*Тази наредба е от много съществено значение за общината, тъй като определя размера на отчисленията за депониране и за закриване на депата, които заплащат общините, реда за тяхното превеждане и възможностите за използване на приходите от отчисленията от общините, както и случаите, в които общините се освобождават от заплащане.

➢ ***Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци****, приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г.* Наредбата не се прилага за естествени неопасни материали от селското или горското стопанство, вкл. оборска тор, слама, растителни остатъци или остатъци от преработка и съхранение на селскостопански продукти, които се използват в земеделието и за утайки от пречиствателни станции за отпадъчни води от битови източници

С тази наредба се определят:

–изискванията към дейностите по събиране, в т.ч. разделно събиране и третиране на биоотпадъците;

–подходящите за оползотворяване биоотпадъци и други биоразградими отпадъци;

–условията, при които компостът и ферментационния продукт, получени от дейности по оплзотворяване на биотпадъци, престават да бъдат отпадък по смисъла на §1, т.17 от ДР на ЗУО;

–изискванията за качество на продукта, продукта, получен от дейности по оползотворяване;

–изисквания за употребата на получения компост, ферментационен продукт, органичен почвен подобрител, стабилизирана органична фракция от процеса на МБТ

–методиките за изчисляване на изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1 от ЗУО;

–методика за разпределението на целите по чл. 31, ал. 1 от ЗУО между отделните регионите по чл. 49, ал. 9 от ЗУО;

➢ ***Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали***. Наредбата определя случаите, в които общините имат отговорности за отпадъци от строителство и от разрушаване на сгради, както и изискванията към възложителите на строителни дейности, включително когато общините се явяват възложители на строителните дейности.

➢ ***Наредба за класификацията на отпадъците***. Наредбата въвежда европейската класификация на отпадъците по видове и свойства, задължителна за прилагане и от общините. Приложното поле на наредбата е за вещества, предмети или части от предмети, съответстващи на определението за отпадъци по смисъла на § 1, т. 17 от допълнителните разпоредби на ЗУО.

➢ ***Наредба № 1*** *от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри* Наредбата определя изискванията за предоставяне на НСИ и ИАОС на информация относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъците, включително информация и от общините.

➢ ***Шест отделни наредби за управление на масово разпространените отпадъците от: опаковки, електронно и електрическо оборудване, излезли от употреба моторни превозни средства, батерии и акумулатори, отработени масла, автомобилни гуми***. Наредбите поставят изисквания към производителите и вносителите на съответните продукти, които след тяхната употреба се превръщат в отпадъци, и определят възможните начини за прилагане на принципа „отговорност на производителя". В наредбите са посочени и известни ангажименти на кмета на община с оглед изграждане на системите за разделно събиране на посочените отпадъци и намаляване на количествата отпадъци, депонирани на общинските депа:

–сключва договори с организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки или с лице, притежаващо разрешително по ЗУО за изграждане на системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки на територията на общината

–осигурява местата за поставяне на съдовете за разделно събиране на отпадъците от опаковки, задължително за курортните населени места и населените места над 5000 жители. Посочени са минималният общ обем на съдовете за разделно събиране на всеки 400 жители и изискванията за разполагането на съдовете.

–осигурява и организира подходящи мерки за недопускане на посегателства и кражби от контейнерите за разделно събиране на отпадъците от опаковки

–съдейства при подготовката и провеждането на разяснителните кампании на организациите по оползотворяване

–определя местата за събиране на излезли от употреба гуми, когато се разполагат върху общински терен и информира обществеността за местоположението им и условията за приемането на гумите

–съдейства за събирането и съхраняването на излезлите от употреба гуми и предаването и за оползотворяване и обезвреждането им, съгласно условията на договор с организация за оползотворяване на гуми или с лица, индивидуално изпълняващи задълженията си, ако общината е сключила такъв договор

–определя местата по чл. 19, ал. 3, т. 7 ЗУО на територията на общината за предаване на ИУМПС в съответствие с програмата по чл. 52, ал. 1 ЗУО и наредбата по чл. 22 ЗУО

–организира дейностите по събирането на ИУМПС по чл. 143, ал. 7 и 8 Закона за движение по пътищата и предаването им в центрове за разкомплектуване, за което уведомява звеното "Пътна полиция" при областната дирекция на Министерството на вътрешните работи по месторегистрация на МПС.

–извършва дейностите по предходните две точки, като сключва договор с организации по оползотворяване на ИУМПС и с лица, които изпълняват задълженията си индивидуално.Кметовете на общини с районно деление могат да сключват договори за всеки район поотделно

–организира контрола за изпълнението на договори с организации по оползотворяване или с други лица притежаващи разрешения по ЗУО, свързани със системите за разделно събиране на масово разпространените отпадъци.

Основни ангажименти на община Рила, произтичащи от ЗУО и подзаконовите нормативни актове

Съгласно нормативната уредба, кметът на общината отговаря за:

1. осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;

2. събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им. Следва да се подчертае, че кметът на общината е длъжен да осигури условия, при които всеки притежател на битови отпадъци да се обслужва от лицата/фирмите, на които общината е възложила тези дейности, като тези лица трябва да притежават съответните разрешителни или регистрационни документи, изисквани от ЗУО;

3. почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии в населените места, предназначени за обществено ползване;

4. избора на площадки, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци. Изискванията към площадките, съоръженията и инсталациите за битови отпадъци са регламентирани в Наредбата за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци и Наредбата за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци;

5. организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община. Следва да се подчертае, че за разлика от отменения ЗУО в новия закон отпада задължението на общините за осигуряване на депа за депониране на строителни отпадъци и от разрушаване на сгради, извън отпадъците от ремонтна дейност на жилищата на домакинствата.

6. разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и за поетапното постигане на целите на общината за повторна употреба и рециклиране на тези отпадъци;

7. организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, излезли от употреба моторни превозни средства и електронно и електрическо оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори, отработени масла, излезли от употреба гуми);

8. изпълнението на решенията на Общото събрание на Регионалното сдружение, в което участва дадена община, в т.ч. относно инвестиционната програма на сдружението, провеждане на обществените поръчки и др.;

9. организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци от бита и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане, като напр. опаковки от негодни препарати за растителна защита, използвани за градините на домакинствата, опаковки от химикали и препарати и стари такива и др.;

10. разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци и биоотпадъци, (в т.ч. за определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на тези отпадъци и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане), както и за постигане за целите за намаляване на депонираните биоразградими отпадъци на общинските депа и постигане на целите за оползотворяване на биоотпадъците;

11. осигуряването до средата на 2014 г. на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от бита и от ремонтна дейност на домакинствата, зелени отпадъци и други във всички населени места над 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места.

12. почистването от отпадъци на общинските пътища, вкл. техните сервитути, което е също нов ангажимент за всички собственици на пътища;

13. поддържането на регистър на пунктовете за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община и на площадките, осигурени от общините за безвъзмездно предаване на битови отпадъци, което е също нов ангажимент за кметовете на общини;

14. предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища, организиране на почистването им;

15. съдействие за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;

16. осигуряване на информация на обществеността по всички ангажименти на общината чрез интернет-страницата на общината, както и по друг подходящ начин и провеждане на информационни кампании за населението и бизнеса, свързани с разделното събиране на отпадъците;

17. организира събирането на данни и предоставя информация на НСИ, ИАОС, съгласно изискванията на Наредбата за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри;

18. разработване на общинска наредба за управление на отпадъците и общинска програма за управление на отпадъците;

19. организиране и внасянето на отчисленията за следексплоатационни грижи за депата за битови отпадъци и за депониране на отпадъци в необходимия размер и срок;

20. контрол на изпълнението на общинската наредба за управление на отпадъците;

21. предлагане за одобряване от Общинския съвет на такси за заплащане на услугите, предоставяни от общината, свързани с отпадъци;

22. определя изискванията към площадките за пунктовете за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките (отнася се до пунктовете за предаване на посочените отпадъци в рамките на населените места, известни сред населението и като пунктове за вторични суровини).

Кметът на общината съвместно с другите кметове на общините от Регионалното сдружението за управление на отпадъците, предприема действия по възлагане и извършване на прединвестиционни проучвания за осигуряване на ново съоръжение за третиране на битовите отпадъци *най-малко три години* преди изчерпване обема на депото за битови отпадъци или изтичането на експлоатационния срок на инсталацията, за което уведомява съответната РИОСВ.

Изисквания относно разработване на общински програми за управление на отпадъците

Във връзка с процеса на програмиране, ЗУО съдържа няколко ключови изисквания:

Първо: Общинската програма да се разработи в съответствие със структурата, целите и предвижданията на НПУО 2021-2028 г.

Второ: Общинската програма се разработва и приема за период, който следва да съвпада с периода на действие на НПУО.

Трето: Общинската програма за управление на отпадъците се разработват като се вземат предвид и Методическите указания на МОСВ за разработване на общински програми за управление на отпадъците.

Четвърто: Да се осигури обществен достъп до програмата на общината за управление на отпадъците.

Одобрение и отчитане на общинската програма

Съгласно ЗУО ангажиментът за разработване на програмата е на кмета на общината, а за нейното одобрение – на Общинския съвет. Кметът на общината е длъжен ежегодно до края на месец март да информира Общинския съвет за изпълнението на мерките от програмата през предходната година. Целесъобразно е ежегодният отчет за изпълнение на общинската програма да се публикува на интернет страницата на общината с цел информиране на гражданите и бизнеса.

Процедура на екологична оценка на общинската програма за управление на отпадъците

Общинската програма за управление на отпадъците преди внасянето ѝ за разглеждане от Общинския съвет подлежи на процедура „Преценка на необходимостта от извършване на екологична оценка", в изпълнение на чл.2, ал.2, т.1 от *Наредбата за условията и реда за*

извършване на екологична оценка на планове и програми, издадена на основание на ЗООС. Тази процедура включва подготовка от страна на общината на „Искане за издаване на решение по преценка необходимостта от извършване на екологична оценка", което се внася за разглеждане в РИОСВ.

Други закони, съдържащи норми относно управление на отпадъците

Освен основния закон, регулиращ обществените отношения свързани с управлението на отпадъците (ЗУО) има редица други национални закони с основен предмет други сфери на обществения живот, съдържащи разпоредби относно отпадъците, като например:

Закон за местните данъци и такси

Законът регламентира местните данъци и такси, включително такса „Битови отпадъци", приходите от която постъпват в общинския бюджет. Таксата се заплаща за услугите по:

Закон за устройство на територията

Законът урежда обществените отношения, свързани с устройството на територията, изискванията към инвестиционното проектиране и строителството в страната, и определя ограниченията върху собствеността за устройствени цели. Законът (в Раздел VIII. Съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци, Глава четвърта. Мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура) отделя специално място на регламентацията на местоположението на площадките за изграждане на съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци, при съобразяване с всички изисквания произтичащи от ЗУО. Законът съдържа разпоредби във връзка с произтичащите от ЗУО изисквания относно строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради.

1.2. Нормативна уредба на община Рила

Наредба за условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни отпадъци, масово разпространени отпадъци на територията на Община Рила.

Наредбата е приета през 2021 г. Наредбата е детайлна и подробна и отразява основните изисквания на чл.22 от ЗУО. Поставено е изискване за извършване на дейностите по събиране, транспортиране, оползотворяване и/или обезвреждане на битовите отпадъци на основата на разрешително по чл. 35 от ЗУО и чрез сключване на писмен договор за предоставяне на услуги по реда на Закона за обществените поръчки.

С Наредбата се регламентират:

1. Условията и редът за изхвърлянето, събирането, вкл. разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови, включително биоразградими (в т.ч. биоотпадъци) и опасни битови отпадъци;
2. Редът и условията за създаването и функционирането на системите за разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали, вкл. образувани такива

отпадъци от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради и населените места, за които се въвеждат тези системи;

3. Условията и редът за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци и от разрушаване на сгради;

4. Условията и редът за изхвърлянето, събирането, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на масово разпространени отпадъци - отпадъци от опаковки; от ИУМПС; ИУЕЕО; НУБА; отработени масла; ИУГ;

5. Изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките;

6. Условията за предаване на отпадъци на площадките за предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и др.;

7. Заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси;

8. Реда за информиране на населението и бизнеса от общината за графици, кампании и др.информация, свързана с управление на битовите отпадъци;

9. Информиране на населението и бизнеса за наличните центрове/сервизи за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;

10. Правомощията и контролните функции на общината за следене спазването на наредбата;

11. Принудителните административни мерки, глобите и санкциите за неспазване на изискванията на общинската наредба от физическите и юридическите лица

Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Рила, в голяма степен съответства на нормативните изисквания за съдържанието и в ЗУО в чл.22.

Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Рила

Тази наредба урежда реда и начина за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги (в т.ч. такса за битови отпадъци), предоставяни на физически и юридически лица на територията на община Рила, както и реда и сроковете за тяхното събиране.

Такса битови отпадъци се заплаща за услугите по събиране, извозване и обезвреждане в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване.

1.3. Основни изводи и препоръки

На основата на направените анализи на националната, както и на местната нормативна рамка и програмни документи на Община Рила в областта на управлението на отпадъците, могат да се направят следните основни изводи:

- Община Рила е разработила Наредба за условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни отпадъци, масово разпространени отпадъци на територията на Община Рила на основание на ЗУО г. Наредбата е съдържа основни разпоредби, изисквани от този закон.

▪ Общинската програма за опазване на околната среда 2021-2028 (проект) г. също включва основни инвестиционни и неинвестиционни мерки, целящи подобряване на управлението на отпадъците в общината.

Коментирал [s1]: В проект

▪ С разработването и одобрението на самостоятелна детайлна програма за управление на отпадъците в съответствие с *Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците*, община Рила ще отговори на изискването на Закона за управление на отпадъците.

Протоколист:
/Йорданка Миладинова-Йорданова/

Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Digitally signed by Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Date: 2024.12.02 14:22:16 +02'00'

Председател на Общински съвет:
/Цветана Шушкова /

Tsvetana Slavchova Shushkova
Digitally signed by Tsvetana Slavchova Shushkova
Date: 2024.12.02 14:21:49 +02'00'

Прил. 2: Анализ на отпадъците

1. Анализ на битовите отпадъци.

Анализът на битовите отпадъци се стреми да даде отговор на следните въпроси:

- Какви са общите количества и тенденциите относно битови отпадъци в общината за анализирания период: в абсолютни количества, на жител/година, сравнение със средното за страната;
- Какъв е морфологичният състав на битовите отпадъци в общината;
- Какви са количества на повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци за разглеждания период и какви са сравненията със средното за страната.
- Какви са тенденциите в третирането на битовите отпадъци;

Информационно обезпечение на анализа

За целите на настоящия анализ е използвана основно информация от община Рила (отчети до НСИ, справки и доклади), информация от Годишните доклади на РИОСВ гр. Благоевград за състоянието на околната среда и др.

Определение за битови отпадъци

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО *битови отпадъци са* "отпадъците от домакинствата" и "подобни на отпадъците от домакинствата" (това са отпадъците, образувани от домакинствата, и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство).

"Биоразградими" са всички битови отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други. "Биоотпадъци" са биоразградими битови отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Състояние и тенденции относно битовите отпадъци

В община Рила се наблюдават тенденции различни от тенденциите в страната, а именно: наблюдава се ясно изразена тенденция към намаляване на общите количества на смесените битови отпадъци, както и събраните битови отпадъци на жител/година. Данните са представени в следващата таблица.

Таблица 2.1.: Количества депонирани смесени битови отпадъци от община РИЛА 2017-2020 г. в тона

2017	2018	2019	2020
594	172	178	368

Източник: Община РИЛА

Според наблюденията и анализа на администрацията на община Рила цитираните количества ТБО са образувани не само в домакинствата, но също и в обществените сгради, търговски обекти, предприятия и други генератори. Завишаването на количествата смесени битови отпадъци през 2020г. е еднократно събитие, противоположно на положителната тенденция, което на този етап не може да се анализира. Количеството генерирани битови отпадъци в община РИЛА намалява през последните години с по-бързи темпове от намаляването на населението. Нормата на натрупване на отпадъци на човек в общината на година е под допустимите референтни стойности за страната. Населението на общината намалява с около 5% за периода 2017-2019 г., като годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението за същия период също леко намалява. Това се дължи на

ефективното управление на отпадъците в общината. За наблюдаваното увеличение през 2020г. се очертава хипотезата, че се дължи на изменени потребителски навици и начин на живот на домакинствата и на дейността на промишлени предприятия, търговски обекти и заведения. Необходими са още наблюдения и статистически данни за следващи периоди, за да се направи адекватен анализ.

Друг важен аспект на анализа на отпадъците е свързан с определянето на *нормата на натрупване на отпадъци*.

Нормата на натрупване на отпадъци в община РИЛА намалява и за 2019 г. е 78 кг./чов./г., значително по-малка от 2017 г. – 229,08 кг./чов./г. Съгласно референтната норма на натрупване на отпадъци за населени места под 3 000 жители, определена в Националния план за управление на отпадъците 2021 - 2028г., препоръчителната средногодишна норма за човек от населението е 256 кг., следователно нормата за община РИЛА е по-ниска от допустимите стойности. Това означава, че Общинската администрация предприема ефективни мерки за ефективно управление на отпадъците и за ограничаване на образуването им.

Коментирал [s1]: Преизчислено

Разделно събрани отпадъци

За определяне на количествата разделно събрани отпадъци е взета предвид и информацията представена от общината.

Таблица2.2: Отпадъци, събрани на територията на общината през 2020 г. по видове

Вид отпадък		Събрани отпадъци от територията на общината, общо (тона)
Код отпадък	Наименование отпадък	
ОБЩА СУМА ЗА ОБЩИНАТА		
200301	смесени битови отпадъци	368
200201	биоразградими отпадъци от кухни и заведения за обществено хранене	Липсват данни
170107	смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия, различни от упоменатите в 17 01 06	Липсват данни
150101	Хартия и хартиени опаковки	Липсват данни
150102	пластмасови опаковки	Липсват данни
150104	метални опаковки	Липсват данни
150107	стъклени опаковки	Липсват данни
200121	флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак	Липсват данни
200133	батерии и акумулатори, включени в 16 06 01, 16 06 02 или 16 06 03, както и несортирани батерии и акумулатори, съдържащи такива батерии	0,0455

200136	излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, различно от упоменатото в 20 01 21 и 20 01 23 и 20 01 35	Липсват данни

Източник: Община РИЛА

Таблица 2.3: Събрани и сепарирани отпадъци от опаковки от системата за разделно събиране в община РИЛАза периода 2017 г. – 2019 г. (тон)

Година	Цвят контейнер	Получен отпадък бруто (тон)	Количество рециклируеми отпадъци от опаковки (тон)	Количество нерециклируеми отпадъци след сортиране (тон)
2017 г.	Жълт	0.230	0.079	0.151
	Зелен	1.690	1.330	0.360
	Син	0.150	0.020	0.130
ОБЩО		2,070	1,429	0,641
2018 г.	Жълт	0.820	0.278	0.542
	Зелен	-	-	-
	Син	-	-	-
ОБЩО		0.820	0.278	0.542
2019 г	Жълт	0.220	0.074	0.146
	Зелен	-	-	-
	Син	0.160	0.086	0.074
ОБЩО		0.380	0.160	0.215
ВСИЧКО		3.270	1.876	1.403

Източник: община Рила

Общо събрани отпадъци от опаковки за периода 2017 – 2019 г. 3,270 тона, от които рециклируеми – 1,876 тона и нерециклируеми отпадъци след сортиране – 1,403 тона.

Разделно събраните отпадъци от опаковки се транспортират до площадка за сортиране. Събраните отпадъци се сортират на отпадъци от опаковки и отпадъци, които не са опаковки. Следва сортиране на годни и негодни за рециклиране, като годните за рециклиране отпадъци от опаковки се сортират по вид и материал.

Паркове и градини

Като потенциален източник на по-големи количества биоотпадъци са идентифицирани зелените площи (паркове и градини) и гробищните паркове на територията на общината.

В категорията паркове и градини в община „Рила“ попадат спортни терени, зелени

площи, представляващи зелената система в населените места и гробищни паркове, които общината има ангажимент да поддържа съгласно чл. 34, ал. 1 ЗУО.

Към момента на територията на Община „Рила" няма въведена система за разделно събиране на зелените (градинските) отпадъци, едната част от тях попадат в общинските контейнери за организирано събиране на смесени битови отпадъци, или биват третирани на място (чрез горене или неконтролирано гниене). На този етап общината не би могла да извърши изследване, каква част от смесените битови отпадъци са с произход от обществени паркове и градини. При въвеждане на разделното им събиране следва да се получи най-адекватна оценка.

Морфологичен състав

Трети важен аспект на анализа на отпадъците е свързан с морфологичния им състав. В следващата таблица са показани данни за морфологичния състав на смесените битови отпадъци на базата на проучване за община Рила.

Към 2019 г. количество на генерираните биоразградими отпадъци в община РИЛА е 36% от общото количество битови отпадъци, на база на извършения морфологичен анализ.

Последният актуален анализ на морфологичния състав на отпадъците, генерирани на територията на община РИЛА е извършен през 2019 г. Данните от Доклада за морфологичния анализ за състава на събраните, извозени и депонираните от територията на община РИЛА на смесени битови отпадъци са представени в таблица 2.4.:

Таблица 2.4. : Морфологичен състав на образуваните количества смесени битови отпадъци по фракции за четири сезона в процент

Вид отпадък	Средни стойности, %
Хранителни	15
Хартия	4
Картон	3
Пластмаса	12
Текстил	8
Гума	1
Кожа	0
Градински	12
Дървесни	2
Стъкло	5
Метали	2
Инертни (над 4 см)	4
Опасни	1
Други	1
Ситна фракция (под 4 см)	30

Източник: община РИЛА

Биоразградими отпадъци

За календарната 2019 година, съгласно Заповед на Изпълнителния Директор на ИАОС №189/24.07.2020г., община Рила е изпълнила на 100% целите за ограничаване на количеството депонирани биоразградими отпадъци. Анализът показва, че в община РИЛА има добри предпоставки за въвеждане на разделно събиране на отпадъци с биологичен произход и съответното им оползотворяване, напр. чрез компостиране. Поради големия дял на биоразградимите отпадъци, подходящи за компостиране от общото количество на битовите отпадъци прилагането на ефективна система за разделното им събиране ще доведе до съществено намаляване на разходите за транспортиране и обезвреждането на смесените битови отпадъци на Регионалното депо. Биоразградимите отпадъци от паркове и градини - от дървесина, клони, храсти, отпаднали от санитарни и почистващи резитби могат да бъдат надробени с дробилка, а част от получения дървесен чипс може да бъде използван за мека настилка на алеи на паркове и детски площадки в общината. Останалите количества ще бъдат използвани за мулчиране /насипване/ на залесени площи на територията на паркове и градини на територията на община Рила. По този начин чрез оползотворяване от една страна ще се спестят средства за закупуване на изкуствени настилки, а от друга – ще бъде подпомогнато задържането на влага в почвата, предпазването на дърветата от замръзване и намаляването на плевелите в паркове и градини.

Предвижда се и въвеждане на система за домашно компостиране.

2. Анализ на строителните отпадъци

Строителните отпадъци са получени в следствие на строително-монтажни работи и премахване, включващи минерални отпадъци, пластмаси, метал, хартия, изолационни материали, дърво, азбест и други опасни отпадъци, и др. съответстващи на кодовете на отпадъци от група 17 на Приложение 1 от Наредба № 3 за класификация на отпадъците.

Основните проблеми, свързани със строителните отпадъци са неконтролираното изхвърляне на строителни отпадъци от гражданите и фирмите, което води до формирането на нерегламентирани сметища. Често населението неконтролирано изхвърля строителни отпадъци на незаконни сметища главно на входовете и изходите на населените места, както и замърсява зелените площи в самите населени места. Друг проблем е изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за твърди битови отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежината им се повреждат и повдигащите механизми на сметосъбиращите специализирани автомобили.

Строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата се насочват за последващо третиране към „ДИ ВИ БИ“ ООД, притежаващо разрешение за дейности с отпадъци. Общината е публикувала съобщения, относно реда и начина за организиране на събирането на строителните отпадъци. През 2019 г. липсват данни за разделно събрани и депонирани строителни отпадъци, в т.ч. смеси от бетон, тухли, керемиди, плочки, фаянсови и керамични изделия и др. Тяхното количество е минимално и се включва в общия поток ТБО.

Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и функционирането на надеждна система и съоръжения за депониране и рециклиране на строителни отпадъци.

3. Основни изводи и препоръки

- Депонираното количество битови отпадъци от територията на община РИЛА за периода 2017-2019 г. е със силно изразена тенденция към намаляване .
- Нормата на натрупване на отпадъци в община РИЛА намалява и за 2019 г. е 78 кг./чов./г. Съгласно референтната норма на натрупване на отпадъци за населени места под 3 000 жители, определена с *Националния план за управление на отпадъците 2021 - 2028г*, препоръчителната средногодишна норма за човек от населението е 256 кг., следователно нормата за община РИЛА е занчително по-ниска от допустимите стойности. Това означава, че Общинската администрация ефективно прилага мерки по управление на отпадъците и по ограничаване на образуването им.
- Депонирането като метод за обезвреждане на отпадъците е с най-голям относителен дял в третирането на битовите отпадъци в общината, следван от разделното събиране на отпадъци. Поради липсата на съоръжения за оползотворване на биоразградими битови отпадъци се наблюдава изоставане по показателя компостиране.
- Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците от строителство на мястото на образуване и изграждането и функционирането на съоръжения за рециклиране на строителни отпадъци, с цел тяхното оползотворяване и или повторна употреба на място в общината.
- Необходимо е разширяване на системата за разделно събиране на отпадъците от хартия, картон, пластмаса, метал и стъкло (включително от опаковки), в административни сгради, търговски обекти и в повече населени места на общината.
- Икономически инструмент, който би могъл да доведе до разширяване на разделното събиране, е въвеждане на стимули/отстъпки от такса битови отпадъци за граждани и фирми, които се включват в системите за разделно събиране на отпадъците, в т.ч. от опаковки от хартия и картон, пластмаса и стъкло.

Протоколист:
/Йорданка Миладинова-Йорданова/
Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Digitally signed by Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Date: 2024.12.02 14:23:27 +02'00'

Председател на Общински съвет:
/Цветана Шушкова/
Tsvetana Slavchova Shushkova
Digitally signed by Tsvetana Slavchova Shushkova
Date: 2024.12.02 14:22:58 +02'00'

Приложение 3. Прогнози за образуваните отпадъци

Броят на населението на община РИЛА е относително постоянен през последните пет години. Естественият и механичният прираст са отрицателни. Бъдещите тенденции за броя на населението в общината ще зависят силно от механичното движение на населението и задълбочаващата се демографска криза.

Таблица 3.1: Норма на натрупване на отпадъците

Групи населени места	над 150 хил.	50-150 хил.	25-50 хил.	3-25 хил.	под 3 хил.
Норма на натрупване	469	426	421	346	256

В методиката за определяне на морфологичния състав на БО за норма на натрупване се извеждат 5 групи населени места като за община РИЛА референтните стойности са 256 кг/чов./година, **а реалната норма на натрупване на отпадъци в общината за 2019 г. е 78 кг/човек/година.** На базата на проведените анализи и с помощта на наличните методики на МОСВ и примерни норми за натрупване на битови отпадъци е направена прогноза за количеството на отпадъците до 2028 г.

Таблица 3.2.: Прогноза за количеството на отпадъците в община РИЛА2021-2028 г.

Прогноза за количеството на отпадъците		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Общо количество отпадъци									
Прогнозен темп на изменение на нормата на натрупване на отпадъците (намаляване с 10% за периода)	%	-1	-1	-1	-1	-1	-2	-2	-1
Прогнозна норма на натрупване на отпадъци	кг/чов/год	77,22	76,45	75,69	74,93	74,18	72,7	71,25	70,54
Прогнозен брой на населението	брой	2460	2400	2350	2340	2320	2320	2350	2410
Прогнозно количество на отпадъците - общо	тонове/год	189,96	183,48	177,87	175,34	172,1	168,66	167,44	170
в т.ч.:									
Хранителни	тонове/год	28,49	27,52	26,68	26,30	25,82	25,30	25,12	25,50
Хартия и картон	тонове/год	13,30	12,84	12,45	12,27	12,00	11,80	11,72	11,90
Пластмаса	тонове/год	22,80	22,02	21,34	21,04	20,65	20,24	20,09	20,40

Текстил	тонове/год	15,20	14,68	14,23	14,03	13,77	13,50	13,40	13,60
Гума	тонове/год	1,90	1,80	1,79	1,75	1,72	1,69	1,67	1,70
Кожа	тонове/год	0	0	0	0	0	0	0	0
Градински	тонове/год	22,80	22,02	21,34	21,04	20,65	20,24	20,09	20,40
Дървесни	тонове/год	3,80	3,67	3,56	3,51	3,44	3,37	3,35	3,40
Стъкло	тонове/год	9,50	9,17	8,89	8,77	8,61	8,43	8,37	8,50
Метали	тонове/год	9,50	9,17	8,89	8,77	8,61	8,43	8,37	8,50
Инертни (над 4 см.)	тонове/год	7,60	7,34	7,11	7,01	6,88	6,75	6,70	6,80
Ситна фракция (до 4 см.)	тонове/год	51,27	49,65	48,01	47,35	46,51	45,53	45,22	45,9
Опасни	тонове/год	1,90	1,80	1,79	1,75	1,72	1,69	1,67	1,70
Други	тонове/год	1,90	1,80	1,79	1,75	1,72	1,69	1,67	1,70

Очаква се спад на количествата образувани ТБО, свързани с демографската прогноза за населението на общината и прогнозата за намаляване на нормата на натрупване на отпадъците.

Протоколист:
/Йорданка Миладинова-Йорданова/

Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Digitally signed by Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Date: 2024.12.02 14:24:45 +02'00'

Председател на Общински съвет:
/Цветана Шушкова /

Tsvetana Slavchova Shushkova
Digitally signed by Tsvetana Slavchova Shushkova
Date: 2024.12.02 14:24:09 +02'00'

Приложение 4. Обобщени анализ на инфраструктурата за управление на отпадъците

1. Съществуващи практики и обхват на системата на събиране, транспортиране и депониране на битови отпадъци

Основните компоненти на инфраструктурата за управление на битовите отпадъци са два:

- Съдове и техника за събиране и транспортиране на битовите отпадъци.
- Площадки, съоръжения и инсталации за третиране на битовите отпадъци.

В община РИЛАима добре изградена система за събиране, транспортиране и обезвреждане на отпадъците. Системата за събиране, транспортиране и обезвреждане на битови отпадъци обхваща 100% от населението на общината.

Твърдите битови отпадъци от територията на община РИЛА се събират от фирма-изпълнител, избрана с обществена поръчка – „Унитрейд Благоевград“ ЕООД. Отпадъците се извозват за депониране на регионално депо за отпадъци на Сдружение „Регионално управление на отпадъците – Благоевград“.

Отпадъците в община РИЛАсе събират предимно смесено. Основният поток отпадък, генериран на територията на общината е смесения битов отпадък с код 20.03.01.

Транспортирането на смесените битови отпадъци в Община Рила се извършва със следните превозни средства:

- Марка ДАФ, Модел 45-130.
- Марка МЕРЦЕДЕС, Модел ЕКОНИК 1828.
- Марка ГАЗ, Модел 53.

В град РИЛА осигурените съдове за съхранение на твърди битови отпадъци са с различен обем, от които контейнери тип „Бобър” с вместимост 1,1 м3 - 48 броя, кофи тип „Мева” с обща вместимост от 110 л – 608 бр. и 4 $м^3$ контейнери - 45 бр.

В н.м. РИЛСКИ МАМАСТИР осигурените съдове за съхранение на твърди битови отпадъци са с различен обем, от които контейнери тип „Бобър” с вместимост 1,1 м3 - 24 броя и 4 $м^3$ контейнери - 1 бр.

В село ПАДАЛА осигурените съдове за съхранение на твърди битови отпадъци са контейнери тип „Бобър” с вместимост 1,1 м3 - 35 броя.

В село ПАСТРА осигурените съдове за съхранение на твърди битови отпадъци са с различен обем, от които контейнери тип „Бобър” с вместимост 1,1 м3 - 21 броя и кофи тип „Мева” с обща вместимост от 110 л – 42 бр.

Изградена е система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, което се извършва от фирма „ЕКОПАК БЪЛГАРИЯ“ АД.

В град РИЛА са разположени по 8 броя съответно сини, жълти и зелени контейнери за рециклируеми отпадъци, които се извозват по график от „ЕКОПАК БЪЛГАРИЯ“ АД.

В град РИЛА и в населените места от общината не са разположени специализирани съдове за за зелени и биоразградими отпадъци. Най – ефективно е да се въведе поетапно фамилно компостиране.

На територията на общината не са разположени специализирани съдове за отпадъци от сгурия и пепел.

Образуване на нерегламентирани сметища не се допуска, тъй като се прави периодичен мониторинг за замърсявания на територията на общината и същите се премахват своевременно.

2. Претоварни станции и инсталации за предварително третиране/сепариране, сортиране и други за битови отпадъци

От съществуващата система за управление на отпадъците на територията на община РИЛА може да се приеме, че не се осъществява предварително третиране на битовите отпадъци в процеса на събирането им от специализираните автомобили. Обезвреждане на битови отпадъци на територията на общината също не се извършва. Строителните отпадъци се депонират на регионалното депо.

В общината няма изградени площадки, инсталации и съоръжения за третиране на битови отпадъци. Същите се събират и извозват на Регионалното депо, където да бъдат депонирани.

3. Системи за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците

На територията на община РИЛА е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки. За разделното събиране на отпадъците Общината има договор за сътрудничество с фирма „ЕКОПАК БЪЛГАРИЯ" АД. – организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки.

Поставени са и се обслужват по график поставените контейнери. Така се постига редуциране обема на депонираните отпадъци, които в противен случай биха отишли на депото, а в момента се насочват за оползотворяване . За периода 2017 - 2019 год. са събрани 1,876 т. годни за повторна употреба отпадъци от пластмаса, хартия, стъкло и метал в контейнерите за разделно събиране.

4. Обезвреждане на отпадъци

В община РИЛА не се обезвреждат ТБО . Сключен е Договор между Общината и „Унитрейд Благоевград" ЕООД за третиране на ТБО преди депониране. Отпадъците, образувани след сепариране се насочват за депониране към Регионално депо Благоевград. Екологосъобразното обезвреждане на отпадъците е заложено в нормативните документи и международни Директиви за отпадъците, отразени изцяло в българското законодателство. За да се намали въздействието върху околната среда от депонирането на биоразградими общински отпадъци, Директива 1999/31/ЕС за състава на депонираните отпадъци, съдържа клауза за поетапно намаляване на количествата на депонираните биоразградими отпадъци.
Община РИЛА е член на Сдружение „Регионално управление на отпадъците – Благоевград" /РСУО/. В сдружението участват още общините: Благоевград, Симитли, Кочериново и Бобошево. Генерираните битови отпадъци на територията на община РИЛА се събират и транспортират от Общинско предприятие „Чистота, благоустрояване и комунални дейности", град Рила, притежаващо регистрационен документ за събиране и транспортиране и се предават за третиране на регионалното депо, където има изградена инсталация за механична сепарация.

5. Предотвратяване на риска от стари замърсявания

На територията на община РИЛА всички нерегламентирани сметища са закрити. Старото общинско депо за ТБО, находящо се в землището на гр. Рила, ПИ №:6267.450.2 и 6267.450.3 , съгласно заповед №420/28.11.2017г., издадена от РИОСВ – Благоевград, считано от 31.12.2017г. е с прекратена експлоатация. Общината е изготвила проект за закриване на депото. Проектът включва дейности по рекултивация на съществуващото общинско депо за неопасни отпадъци, което е разположено в землището на град РИЛА.

Образуваните нерегламентирани сметища се почистват периодично. При установяване на локални нерегламентирани замърсявания се предприемат незабавни мерки по отстраняването им. Добре организираната система за сметосъбиране и сметоизвозване и ефективния контрол от страна на общинската администрация водят до значително намаляване на броя на инцидентните локални замърсявания с отпадъци на територията на община РИЛА.

В част от случаите се наблюдават повторно замърсяване на терените с локализирано нерегламентирано изхвърляне на отпадъци, но същите се почистват отново.

ИЗВОДИ:

В община РИЛА има добре изградена система за събиране, транспортиране и депониране на отпадъците, която обхваща 100% от населението. Инфраструктурата включва съдове и техника за събиране и транспортиране на битовите отпадъци.

В общината няма изградени площадки, инсталации и съоръжения за третиране на битови отпадъци. Същите се събират и извозват на Регионалното депо, където да бъдат депонирани.

В община РИЛА няма изградена система за разделно събиране на биоразградимите отпадъци. Липсва инсталация за тяхното компостиране и оползотворяване.

Образуваните нерегламентирани сметища се почистват периодично. При установяване на локални нерегламентирани замърсявания се предприемат незабавни мерки по отстраняването им.

Протоколист:
/Йорданка Миладинова-Йорданова/

Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Digitally signed by Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Date: 2024.12.02 14:25:27 +02'00'

Председател на Общински съвет:
/Цветана Шушкова/

Tsvetana Slavchova Shushkova
Digitally signed by Tsvetana Slavchova Shushkova
Date: 2024.12.02 14:26:05 +02'00'

Приложение 5. Обобщен анализ на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците, с акцент върху контролните функции

Планирането, регулирането и налагането на законодателството по управление на отпадъците зависи от наличните човешки ресурси в общината. В дейностите по управление на отпадъците са ангажирани следните институции: Община РИЛА; Общински съвет – РИЛА; Регионално сдружение за управление на отпадъците – Благоевград, сметосъбиращите фирми и оползотворяващи организации, с които има сключени договори.

- В Общината управлението на отпадъците се извършва от Кмет на Община Рила, Заместник-кмет „Икономическо развитие, стопанска политика и хуманитарни дейности", Директор на ОП „Чистота, благоустрояване и комунални дейности", град Рила, Кметски наместници на кметства и населени места, Инспектор „Екология и опазване на природните ресурси" към Дирекция „Устройство на територията, местни приходи и хуманитарни дейности". Контролните функции по дейностите за управление на отпадъците в рамките на общината имат Кмета на Общината, в негово отсъствие – Заместник-кмет „Икономическо развитие, стопанска политика и хуманитарни дейности", Директора на Общинското предприятие „Чистота, благоустрояване и комунални дейности", град Рила, Инспектор „Екология и опазване на природните ресурси" от Общинската администрация, а конкретно по кметства и населени места на територията на Община Рила - Кметските наместници.

Съгласно структурата на общинската администрация, отговорното звено за дейностите по опазване на околната среда и в частност по управление на отпадъците е Устройство на територията, местни приходи и хуманитарни дейности". В отдела има назначени отговорни служители, които освен дейностите свързани с опазването на околната среда, поддържането на чистотата на населените места, сметосъбирането и сметоизвозването, състоянието на депата, поддържането на зелените площи, изпълнение на предписания и указания от РИОСВ, МОСВ, ИАОС и други, активно участва в разработването, кандидатстването и изпълнението на общински проекти в областта на околната среда, финансирани от различни източници.

Служителите, назначени да отговарят за проблемите по управление на отпадъците притежават необходимото образование, професионална компетентност и опит за заемане на длъжността. Те извършват контролната дейност по отпадъците.

Към момента на изготвяне на настоящата програма анализът на човешките ресурси показва, че броят на служителите, пряко отговорни за опазването на околната среда и управлението на отпадъци е недостатъчен спрямо разширяващите се ангажименти на общините в тези сфери.

За извършване на контролна дейност в общината са упълномощени освен компетентните служители и кметските наместници на кметствата и населените места. Актовете се съставят от упълномощени от Кмета на общината лица и от представители на РИОСВ – Благоевград, за замърсени терени и неправомерно изхвърляне на отпадъци и за нарушения на наредбите, приети от Общинския съвет – РИЛА.

Контролната дейност, свързана с налагането на санкции се извършва от длъжностни лица в общинска администрация и инспекторите от РИОСВ.

В общината няма създаден регистър на обекти, които подлежат на контрол, но е осигурен т.нар. „горещ телефон", на който гражданите могат да подават сигнали за нарушения и да правят предложения, включително и свързани с дейностите по третиране на битовите отпадъци и поддържане чистотата на населените места.

Във връзка с предотвратяване възникването на нерегламентирани сметища, със Заповед на кмета се създава временна комисия, която да извършва проверки по подадени сигнали на граждани и да се съставят актове на нарушителите.

В Община РИЛА се изпълняват в пълен обхват правомощията и отговорностите на кмета и общинската администрация, съгласно законовите разпоредби за управление на отпадъците. Нивото на работа е много добро, предвид наличните човешки ресурси и предоставения технически капацитет.

Прегледът на функциите за управление на отпадъците в общината показва, че:

- По отношение на политиката за отпадъците, в Общината са изготвени планови и нормативни документи в областта на управлението на отпадъците;
- Дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на отпадъци са организирани;
- Дейности по наблюдение и контрол - извършване на контрол, в т.ч. превантивен, текущ и последващ контрол и координация с други органи, налагане на санкции са недостатъчни;

Материално-техническата и информационна обезпеченост на персонала, пряко ангажиран с изпълнение на функциите, е достатъчна и не е необходимо да се предвиждат мерки в тази насока.

ИЗВОДИ :

- **Община РИЛА има натрупан опит и изграден капацитет в разработване на нормативни актове и програмни документи в областта на управление на отпадъците;**
- **Въпреки, че в общината функционира добре изградена система за събиране на отпадъците, ефективността на контролните функции за спазване на нормативните разпоредби е незадоволителна;**
- **Необходимо е допълнително повишаване на квалификацията, професионалното развитие във връзка с повишаване на експертизата в сферата на отпадъците на отговорните служители;**
- **Необходимо е създаване на регистри на обекти, които подлежат на контрол, изготвяне на годишни планове и отчети за контролната дейност и други, които да се одобряват от Кмета на общината, като резултатите от контролната дейност по управление на отпадъците се публикуват на интернет-страницата за осведомяване на обществеността;**

Протоколист:
/Йорданка Миладинова Йорданова/

Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Digitally signed by Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Date: 2024.12.02 14:27:27 +02'00'

Председател на Общински съвет:
/Цветана Шушкова /

Tsvetana Slavchova Shushkova
Digitally signed by Tsvetana Slavchova Shushkova
Date: 2024.12.02 14:28:12 +02'00'

Приложение 6: Обобщен анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване

На територията на община РИЛА старите замърсявания са в резултат от локални /изоставени незаконни/ неорганизирани сметища (струпване на всякакъв вид отпадъци, най-вече битови и строителни) около населените места. Образуват се периодично и своевременно се почистват.

Извършва се рекултивиране на старото депо за битови отпадъци на град РИЛА, чрез техническа и биологична рекултивация. Община РИЛА има финансиран през 2020 г. проект по ОП „Околна среда“ за закриване и техническа рекултивация на депото.

Съществува тенденция за неконтролираното изхвърляне на отпадъци и за възникването на локални замърсявания и нерегламентирани сметища около дерета и реки, покрайнини на населени места, зони за крайградски отдих, селскостопански пътища и др. Най-често на неразрешени места се изхвърлят смесени битови отпадъци (покъщнина, отпадъци от различен характер, вкл. и опасни), като и отпадъци от строителни и ремонтни дейности, животински отпадъци, разкомплектовани моторни превозни средства и др.

Добре организираната система за сметосъбиране и сметоизвозване и ефективния контрол от страна на Общинска администрация водят до значително намаляване на броя на инцидентните локални замърсявания с отпадъци. Общината ежегодно почиства замърсени зони с нерегламентирано изхвърлени отпадъци.

ИЗВОД:

- **Съществува проблем с въвеждането на действен контрол за предотвратяване използването на закритите локални замърсявания, както и възникването на нови;**

Протоколист:
/Йорданка Миладинова-Йорданова/

Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Digitally signed by Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Date: 2024.12.02 14:29:01 +02'00'

Председател на Общински съвет:
/Цветана Шушкова/

Tsvetana Slavchova Shushkova
Digitally signed by Tsvetana Slavchova Shushkova
Date: 2024.12.02 14:29:49 +02'00'

Приложение 7: Обобщен анализ на организационните схеми за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите

Възприетият подход за финансиране на дейностите по управление на отпадъците се основава на принципа „замърсителят плаща", който се въвежда с такса „Битови отпадъци" за населението, на основание чл. 62 и чл. 63 от Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ). Общинският съвет определя размера на такса „Битови отпадъци" за дейностите, предвидени със ЗМДТ. Общинският съвет приема наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, в т.ч. и таксата „Битови отпадъци".

При вземането на решение за определяне размера на такса „Битови отпадъци" ръководството на Общинска администрация РИЛА и Общински съвет РИЛАсе съобразяват и със социалната поносимост на предлаганата услуга. Отчитайки конкретните условия на Община РИЛА, постъпващите средства при правилно и целенасочено управление на отпадъците могат да осигурят една нормална организация за задоволяване нуждите на населението от качествени комунално-битови услуги.

Практиката показва, че заплащането на такса „Битови отпадъци" далеч не стимулира населението да участва в системите за разделно събиране на рециклируемите отпадъци, както и не води до пълно финансово покритие на нуждите и разходите за управление на битовите отпадъци. Това обуславя значителния финансов ресурс, който е непосилен за общинския бюджет, не се осигурява от такса „Битови отпадъци" и за изпълнението на част от дейностите по управление на отпадъците Общината търси алтернативни решения за финансиране от други финансови организации – ПУДООС, Оперативните програми и др. външни донорски програми.

Таксата за битови отпадъци се определя като промил върху данъчната оценка на недвижимите имоти на физическите лица и промил върху по-високата стойност между данъчната оценка и отчетната стойност на недвижимите имоти на юридическите лица по смисъла на чл.21 от ЗМДТ.

Таблица 7.1: Приходи от такса-битови отпадъци в община РИЛА(хил. лева)

Години	2016	2017	2018	2019
Общо приходи от такса битови отпадъци (лева), в т.ч. от:	**208**	**201**	**Липсват данни**	**374**
Физически лица	157	151	Липсват данни	269
Юридически лица	51	50	Липсват данни	105

Източник: Община РИЛА

През последните години приходите от такса „Битови отпадъци" в Община РИЛА нарастват с 79,80 % от 208 хил. лева през 2016 г. на 374 хил. лева през 2019 г. Увеличението на приходите е преди всичко от таксите на физическите лица (269 хил. лева през 2019 г.).

Таблица 7.2.: Разходи за управление на отпадъците

Години	2016	2017	2018	2019
Общо разходи за управление на отпадъците (лева)	**219**	**237**	Липсват данни	**409**
Общо разходи за възнаграждения, социални осигуровки и надбавки	149	156	Липсват данни	235
За събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата, или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им.	47	58	Липсват данни	69
За проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депа за битови отпадъци, или други инсталации и съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци.	8	5	Липсват данни	71
За почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии за обществено ползване.	15	18	Липсват данни	34

Източник: Община РИЛА

За управлението на отпадъците през 2019 г. са изразходвани 409 хил. лева, от които 69 хил. лева за събиране, транспортиране, депониране и обезвреждане на битовите отпадъци.

Анализът на данните показва, че през последните години приходите от такса „Битови отпадъци" (ТБО) не покрива изцяло разходите за управление на битовите отпадъци и се налага Община РИЛА ежегодно да дофинансира тези дейности от други приходи.

ИЗВОД:

- **В общината има добре изградени схеми за управление на различните потоци отпадъци. Въпреки това, анализът на данните показва, че приходите от такса „Битови отпадъци" в Община РИЛА са средногодишно с около 10 % по-малко от разходите за управлението им. Трябва да се търсят други източници на финансиране – общински бюджет и външни такива.**

Протоколист:
/Йорданка Миладинова-Йорданова/

Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Digitally signed by Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Date: 2024.12.02 14:31:49 +02'00'

Председател на Общински съвет:
/Цветана Шушкова /

Tsvetana Slavchova Shushkova
Digitally signed by Tsvetana Slavchova Shushkova
Date: 2024.12.02 14:30:53 +02'00'

Приложение 8: Обобщен анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Информирането на населението цели повишаване на културата на населението и по-конкретно намаляване на количеството на отпадъците и тяхното екологосъобразно събиране и обезвреждане. Необходима е по-широка гласност както за възникнали проблеми пред общината, така и за търсене на решението им и привличане на общественост в изпълнение на предприетите мерки.

Община РИЛА поддържа редовна връзка със заинтересованите лица към дейностите за управление на отпадъците на нейна територия. Общината участва неизменно и активно с позиция в заседанията на Регионалното сдружение за управление на отпадъците на регион Благоевград. Провежда се периодична комуникация с компетентните органи по дейността – МОСВ, РИОСВ и др.

За информиране на обществеността Общинска администрация – РИЛА използва предимно поставянето на съобщения, обяви, организирането на срещи с представители на местни религиозни институции, предприятия, арендатори, търговски фирми и домоуправители, както и публикуването на информация на интернет страницата на общината. Чрез тези средства стават обществено достояние резултатите от предприетите мерки във връзка с управлението на отпадъците, осъществените проекти по опазване на околната среда, възникналите екологични проблеми и действията за тяхното решаване.

Действията на Общинска администрация - РИЛА в областта на управление на отпадъците достигат до гражданите на общината чрез публикации в медиите, чрез сесиите на Общински съвет, чрез публични прояви и събития, публикации в сайта на общината, брошури, рекламни материали и др. Информирането на населението цели повишаване на екологичната култура за намаляване на количеството на отпадъците и тяхното екологосъобразно събиране и обезвреждане.

Общината полага усилия за работа с обществеността и бизнеса по въпросите, свързани с образуване и управление на отпадъците. Информирането на обществеността и бизнеса за необходимостта и ползите от намаляване на количеството генерирани отпадъци и оползотворяване на отпадъците има ключово значение за успеха и добрите резултати на системите за управление на отпадъците съобразно йерархията за тяхното управление.

Разяснителни и образователни дейности и привличане на обществеността

Във връзка с епидемичната обстановка и мерките за ограничаване на КОВИД -19 образователни дейности, рекламни кампании и кампании за привличане на обществеността за 2020г. и 2021г. не са провеждани. Преди въвеждане на епидемичната обстановка, Община Рила, училище, детска градина, звено Социални услуги в общността“, читалища, ПП „Рилски манастир“ и др. са участвали в доброволческата инициатива „Да изчистим България заедно“. Ежегодно в град Рила на 22 април се чества Деня на Земята, като основната идея на Общината е да призовава към отговорно отношение и опазване чистотата на природата.

Начини за предоставяне на информация, относно общинските услуги в областта на управление на отпадъците

В изпълнение на своите задължения Общината осигурява на населението достатъчно информация за услугите за отпадъци, които предоставя и за съответните задължения на гражданите и фирмите. На сайта на Общината ще се публикуват:

- стратегии, програми, общинската наредба за управление на дейностите по отпадъците и други местни документи, свързани с управлението на отпадъците;
- услугите по събиране и извозване на отпадъците, вкл. граници на обслужвани райони;
- график и места за разделно събиране на масово разпространени отпадъци /МРО/;
- реда и начина за изхвърляне на строителни отпадъци, образувани в резултат от строително-ремонтни дейности в жилища, офиси, търговски обекти, административни сгради и др.;
- списък на организациите по оползотворяване на отпадъци от опаковки, с които общината е сключила договори;
- постъпили уведомления за инвестиционни предложения, решения на директора на РИОСВ за преценки необходимостта от извършване на ОВОС и други.

ИЗВОДИ:

- За информиране на обществеността ще се провеждат регулярни информационни кампании.
- За подобряване на резултатите при управление на отпадъците са необходими мерки за повишаване на информираността и мотивацията на различните социални групи граждани и на бизнеса.
- Препоръчва се отделяне на бюджет за провеждане на общинската информационно - разяснителна политика за опазване на околната среда, в частност управлението на отпадъците.

Протоколист:
/Йорданка Миладинова-Йорданова

Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Digitally signed by Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Date: 2024.12.02 14:33:44 +02'00'

Председател на Общински съвет:
/Цветана Шушкова

Tsvetana Slavchova Shushkova
Digitally signed by Tsvetana Slavchova Shushkova
Date: 2024.12.02 14:32:50 +02'00'

Приложение 9: Обобщен анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъци

За всички извършвани дейности по отпадъците в община РИЛАсе води редовна регистрация и контрол. Общинската администрация получава достоверна информация относно постъпващите за депониране на регионалното депо битови отпадъци по кодове. Наблюдава се компетентност и оперативност при осигуряване на информацията за дейността.

По отношение на създадената в общината организация за събиране, обработване и предоставяне на информация за дейностите с отпадъци, информационното обезпечаване покрива основните направления на дейностите по управление на отпадъците, които могат да се групират по следния начин:

- Предварително планиране;
- Последващо планиране;
- Договори и управление на договорите;
- Събиране и транспортиране на отпадъци;
- Поддържане на чистотата на територията на общината;
- Третиране и обезвреждане на отпадъци;
- Разделно събиране на масово разпространени отпадъци;
- Контрол по изпълнение на дейности;
- Проучване, проектиране и изграждане на нови съоръжения;
- Рекултивация на депа.

В Общинска администрация – РИЛА информационното обезпечаване на управлението на отпадъците се извършва чрез изготвяне и представяне на годишни доклади по Програмата за опазване на околната среда и Програмата за управление на отпадъците, както и изготвяне на задължителните отчети по Закона за статистиката.

В общината няма единна информационна система за управление на отпадъците, но ежегодно се събира и анализира информацията по управлението на отпадъците, с която се обхваща и стандартизира целия процес по управление на отпадъците и на база на първичната информация се осигурява контрол и отчетност на всички етапи от процесите, служи за изготвяне на качествени анализи въз основа на достоверна информация, за планиране и вземане на управленски решения.

Звената, които изпълняват функции, свързани с управление на отпадъците поддържат самостоятелно различни информационни бази данни, съобразно необходимата им за изпълнение и управление на конкретните функции, които са му възложени. Наличната информация в различните звена позволява да се прави сравнителен анализ на данните в различни разбивки. Обменът на информацията се осъществява на базата на документооборот, на хартиен носител или по електронен път. В общината няма разработена система за набиране на качествена информация за управление на отпадъците чрез мониторинг на процесите - например с ежегодни проучвания на мненията.

В общината има създадена добра организация за съхраняване, обмен и достъп до основни групи документи, като например:

- Програмни и планови документи - Програма за опазване на околната среда, Програма за управление на отпадъците, оперативни планове, план-сметки и др.;
- Документи във връзка с определяне цена на услугата и заплащане на ТБО;
- Заповеди на кмета на общината;

- Решения на общинския съвет;

ИЗВОДИ:

- Информацията, събрана от общината, не винаги е достъпна за ползване от звена от друга институция, което възпрепятства ефективното управление на отпадъците и осъществяването на контрол на протичащите процеси;
- Част от събираната информация, която е публична по своя характер, не е налична онлайн или в друг подходящ за аналитични цели вид;
- Необходимо е да се увеличи обемът на информацията, която се събира, например в общината да бъде събирана информация за обектите, които генерират големи количества хранителни биоотпадъци, както и за зелените площи в населените места и кварталите, от които се генерират зелени отпадъци и т.н.;

Протоколист:
/Йорданка Миладинова-Йорданова/

Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Digitally signed by Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Date: 2024.12.02 14:37:01 +02'00'

Председател на Общински съвет:
/Цветана Шушкова /

Tsvetana Slavchova Shushkova
Digitally signed by Tsvetana Slavchova Shushkova
Date: 2024.12.02 14:34:51 +02'00'

Приложение 10: Списък на таблици и фигури

Списък на таблиците:

Таблица №	Наименование:
1	Национални количествени цели за битовите отпадъци.
2	Национални количествени цели за строителните отпадъци.
3	НАСЕЛЕНИЕ ПО ПОЛ И МЕСТОЖИВЕЕНЕ
4	Естествен прираст на населението за периода 2015-2020 г.
5	Механичен прираст на населението в община Рила за периода 2015-2020 г.
6	Прогноза за населението на община Рила за периода 2021-2028 г.
7	Средногодишен доход в левове на лице от домакинство за периода 2018-2020 г.
8	Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия за периода 2019-2020 г. по икономически дейности.
9	Норма на натрупване на отпадъците
10	Прогноза за количеството на отпадъците в община РИЛА2021-2028 г.
11	SWOT анализ
12	Стратегически, оперативни цели и подпрограми в Програмата за управление на отпадъците на община РИЛА2021 - 2028 г.
13	Количества депонирани смесени битови отпадъци от община РИЛА2017-2020 г. в тона
14	Отпадъци, събрани на територията на общината през 2020 г. по видове
15	Морфологичен състав на образуваните количества смесени битови отпадъци по фракции за четири сезона в процент
16	Референтни стойности на морфологичния състав на отпадъците за населени места под 3000 жители.
17	Събрани и сепарирани отпадъци от опаковки от системата за разделно събиране в община РИЛА за периода 2017 г. – 2019 г.
18	Приходи от такса-битови отпадъци в община РИЛА(хил. лева)
19	Разходи за управление на отпадъците

Списък на фигурите:

Фигура №	Наименование:
1	Местоположение
2	Релеф
3	Средни температури и валежи
4	Скорост на вятъра
5	Роза на ветровете
6	Облачни, слънчеви и валежни дни
7	Речна система
8	Защитени територии по ЗЗТ
9	Защитена зона „Кочериново“
10	Защитена зона „Рилски манастир“
11	Защитена зона „Рила буфер“
12	Концентрация на населението в област Кюстендил (НЦТР 2011г.)
13	Земеделски земи по начин на трайно ползване

Протоколист:
/Йорданка Миладинова-Йорданова

Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Digitally signed by Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Date: 2024.12.02 14:39:23 +02'00'

Председател на Общински съвет:
/Цветана Шушкова/

Tsvetana Slavchova Shushkova
Digitally signed by Tsvetana Slavchova Shushkova
Date: 2024.12.02 14:38:16 +02'00'

Приложение 11: Списък на лицата, разработвали Проект на Програма за управление на отпадъците на община Рила

Проект на Програма за управление на отпадъците е изготвен от екип на „Уейст Консулт" ЕООД, гр. Пловдив.

ул. „Скайлер" 12, ет. 1

тел: 032 33 03 03

факс: 032 33 03 90

моб: +359 886 33 39 87

Управител: Мирослав Лантовски

GSM: +359 887 52 00 62

e-mail: wasteconsult@gmail.com

Име	Образователна степен	Разработван раздел	Подпис
1. Мирослав Лантовски	Магистър - еколог	Ръководител на екип.	
2. Стоян Куманов	магистър - еколог	Водещ експерт, управление на отпадъците.	
	икономист	Експерт - стратегическо планиране.	
	икономист	Експерт - финансово – икономически анализи.	

Протоколист:
/Йорданка Миладинова/

Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Digitally signed by Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Date: 2024.12.02 14:40:46 +02'00'

Председател на Общински съвет:
/Цветана Шушкова/

Tsvetana Slavchova Shushkova
Digitally signed by Tsvetana Slavchova Shushkova
Date: 2024.12.02 14:43:25 +02'00'

Приложение 12: Списък на съкращенията

АСЕКОБ	Асоциация на еколозите на общините в Република България
ББО	Биоразградими битови отпадъци
БО	Битови отпадъци (ТБО - твърди битови отпадъци)
ДБ/РБ/ОБ	Държавен бюджет/Ребупликански бюджет/Общински бюджет
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМСМА	Закон за местната администрация и местното самоуправление
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройството на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
МС	Министерски съвет
НПО	Неправителствени организации
НППОО	Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъци
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОСР	Отпадъци от строителство и разрушаване
ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ПО	Производствени отпадъци
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
РД	Регионално депо
РДО	Рамкова директива за отпадъците
РИОСВ	Регионални инспекции по опазване на околната среда и водите
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СО	Строителни отпадъци
СИР	Североизточен район
ТБО	Такса битови отпадъци
УО	Управление на отпадъците

Протоколист:
/Йорданка Миладинова-Йорданова/

Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Digitally signed by Yordanka Nikolova Miladinova-Yordanova
Date: 2024.12.02 14:41:59 +02'00'

Председател на Общински съвет:
/Цветана Шушкова /

Tsvetana Slavchova Shushkova
Digitally signed by Tsvetana Slavchova Shushkova
Date: 2024.12.02 14:45:42 +02'00'